

Lapsille haitallisia ohjelmia koskeva seurantatutkimus 2007

Tekijät Sakari Nurmela / TNS Gallup Oy		Asiakirjan laji Tutkimus	
		Toimeksiantaja Viestintävirasto / yhteyshenkilö Tiina Aaltonen	
Asiakirjan nimi LAPSILLE HAITALLISIA OHJELMIA KOSKEVA SEURANTATUTKIMUS 2007			
Tiivistelmä			
<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää lapsille haitallisten televisio-ohjelmien lähetysaikojen ja varoittamiskäytäntöjen tunnettuutta, hyödyntämistä sekä suhtautumista niihin. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat alle 18-vuotiaiden lasten vanhemmat.</p> <p>Tutkimus koostuu kahdella eri menetelmällä kerätystä aineistosta. Puhelinhaastatteluja tehtiin 750 vanhemmalle, jotka edustavat 1 251 alle 18-vuotiaasta lasta. Haastattelut toteutettiin 8. - 20.5.2007 välisenä aikana. Toinen aineisto kerättiin Gallup Forum -nettipaneelissa 4. - 19.5.2007 välisenä aikana, ja vastauksia siihen saatiin yhteensä 834 vanhemmalta.</p> <p>Haitallisten ohjelmien sijoittelu ja niistä varoittaminen ovat periaatteessa tuttuja asioita lähes kaikille vanhemmille, mutta niiden muistaminen haastattelutilanteessa vaati joko verbaalista tai visuaalista auttamista.</p> <p>Spontaanisti hieman vajaa puolet vanhemmista muisti ylipäänsä K-merkintöjen käytön ohjelmien yhteydessä, 25 % mainitsi ohjelmakuuluttajien varoitukset, 23 % ohjelmien ennakkotiedot tai arvostelut ja 20 % K15-merkinnät ohjelmatiedoissa. Vain 17 % muisti spontaanisti, että haitallisia ohjelmia esitetään yleensä myöhempään illalla.</p> <p>Kun haastateltaville luettiin nykyisin tv-yhtiöiden käytössä olevat lastensuojelukeinot, parani tunnettuus selvästi. Lähes kaikki muistivat K15-merkinnät ja ohjelmakuuluttajien varoitukset. Hieman harvemmin, mutta kuitenkin selvä enemmistö muisti K18-merkinnät ja K15-ohjelmien vedenjakajan klo 21.00. Noin puolet muisti K18-ohjelmien vedenjakajan klo 23.00 ja K11-merkinnät ohjelmatiedoissa. Vain vajaa viidennes muisti edelleen tässä vaiheessa, että K11-ohjelmat esitetään klo 17.00 jälkeen.</p> <p>Pääsääntöisesti vanhemmat pitävät television lastensuojelukäytäntöjä nykyään riittävinä. Eniten vahvistamista toivotaan kuitenkin K11-merkintöjen käytölle ja niiden sijoittelulle klo 17.00 jälkeen. Noin joka neljäs vanhempi toivoo myös K15- ja K18-merkintöjen vahvistamista ja noin joka viides vanhempi K15-ohjelmien sijoittelun ja ohjelmien ennakkokuulutusten vahvistamista.</p> <p>Noin joka toinen vanhempi toivoo, että myös K13-ohjelmat merkittäisiin ohjelmatietoihin. Vajaa puolet toivoo, että K13-ohjelmille olisi oma esittämisajankohtaa koskeva sääntö. Noin 60 % vanhemmista sijoittaisi K13-ohjelmat joko klo 19.00 tai klo 20.00 jälkeen. Erityisesti tämä näkemys korostuu 11-14-vuotiaiden lasten vanhempien keskuudessa.</p>			
Avainsanat lapset, televisio, katsojatutkimus, mediavalvonta			
Sarjan nimi Viestintäviraston julkaisuja			
Kokonaissivumäärä 88	Kieli suomi	Hinta 10€	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Viestintävirasto		Kustantaja Viestintävirasto	

ESIPUHE

Viestintävirasto valvoo televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa (744/1998) säädettyä lastensuojelunormistoa, jonka tarkoituksena on ohjata lapsille soveltumattomien ohjelmien esitysaikoja ja niistä varoittamista. Lapsille soveltumattomiksi ohjelmiksi on laissa määritelty sellaiset ohjelmat, jotka väkivaltaisuutensa tai seksuaalisen sisältönsä tai kauhua herättämällä taikka muulla näihin rinnastettavalla tavalla ovat omiaan vaikuttamaan haitallisesti lasten kehitykseen. Lasten kehitykselle haitalliset ohjelmat tulee lähettää sellaiseen aikaan, jolloin lapset eivät yleensä katso televisiota. Mikäli televisiotoiminnan harjoittaja lähettää tällaisen ohjelman, sen haitallisuudesta lasten kehitykselle on lain mukaan ilmoitettava ennen ohjelman lähettämistä. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos lähetyksessä on koko ohjelman lähetyksajan näkyvässä tunnus, josta ilmenee ohjelman haitallisuus lasten kehitykselle.

Keväällä 2004 valtakunnalliset televisiotoiminnanharjoittajat (Yleisradio, MTV3 ja Nelonen) uudistivat Viestintäviraston tekemän selvityksen pohjalta haitallisia ohjelmia koskevaa itsesääntelysopimustaan. Sopimuksen mukaan alle 11-vuotiaille haitalliset ohjelmat esitetään arkisin klo 17.00 jälkeen, alle 15-vuotiaille haitalliset ohjelmat klo 21.00 jälkeen ja alle 18-vuotiaille haitalliset ohjelmat klo 23.00 jälkeen. Aikarajojen lisäksi toiminnanharjoittajat sitoutuivat antamaan ennakkoinformaatiota ohjelmien haitallisesta sisällöstä. Viestintävirasto on sopimusta koskevassa kannanotossaan (300/9220/2004) ilmoittanut soveltavansa kyseistä sopimusta kaikkiin kotimaisiin televisiokanaviin.

Viestintävirasto on teettänyt tämän tutkimuksen selvittääkseen haitallisia ohjelmia koskevan sijoittelu- ja varoituskäytännön toimivuutta. Tutkimus on jatkoa vuonna 2005 toteutetulle seurantatutkimukselle.

Helsingissä elokuun 14. pñä 2007

Tiina Aaltonen
kehityspäällikkö

Sisällys

sivu

1	Johdanto	2
1.1	Tutkimuksen tausta	2
1.2	Tutkimuksen toteuttaminen	3
1.3	Keskeisiä havaintoja.....	3
2	Televisionkatselutavat suomalaisissa perheissä	5
3	Lasten televisionkatselun rajoittaminen	10
3.1	Tavat rajoittaa katselua	10
3.2	Rajoittamiseen liittyviä ongelmia.....	14
4	Mielipiteet ohjailukeinoista.....	17
4.1	Ohjailukeinojen tunteminen	17
4.2	Ohjailukeinojen hyödyntäminen.....	23
4.3	Ohjailukeinoihin liittyvät kehittämistoiveet	26
5	Lapsille haitallisina pidetyt ohjelmat	32
6	Onko televisio lapsille vaarallinen?.....	40
7	Internetin riskit.....	53
	LIITEKUVAT	55

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen tausta

Viestintävirasto teki vuonna 2003 televisiotoiminnan lastensuojelukäytäntöjen vaikuttavuutta ja tunnettuutta koskevan selvityksen, jonka avulla pyrittiin parantamaan televisio-toiminnan lastensuojelukäytäntöjen toimivuutta. Televisioyhtiöt laajensivat selvityksen julkaisemisen jälkeen vuodesta 1999 asti voimassa olleita itsesääntelykeinoja. Aiemmin oli sovittu, että lapsille haitallisista ohjelmista tiedotetaan etukäteen ja että ne sijoitetaan ohjelmistoon kello 21 (ns. vedenjakajan) jälkeen.

Vuoden 2004 sopimuksessa rajoituskeinoja päätettiin jatkossa käyttää entistä laajemmin ja kohdennetummin. Tiedottamista haitallisista ohjelmista päätettiin lisätä ja ohjelmiston sopivuus lapsille ottaa järjestelmällisemmin huomioon koko ohjelmistossa.

Aikavedenjakajaa ruvettiin soveltamaan uudella tavalla siten, että K18-ohjelmia ei näytetä ennen klo 23.00:a, K15-ohjelmia ennen klo 21.00:tä ja K11-ohjelmia arkisin ennen klo 17.00:ää. Lisäksi ohjelmien haitallisuuden perustelut päätettiin kertoa aiempaa tarkemmin, lisätä ikäraajat ja haitallisuuden perustelut ohjelmatietoihin, ohjelmia edeltäviin kuulutuksiin ja ohjelmien ennakkomainoksiin.

Viestintäviraston rooli on valvoa tv- ja radiotoiminnasta annetun lain säännösten soveltamista. Sitä varten se teetti TNS Gallupilla tutkimuksen siitä, miten ohjailukeinot tunnetaan suomalaisissa perheissä, miten niitä hyödynnetään ja minkälaisia ongelmia asiaan liittyy. Vastaava tutkimus tehtiin myös keväällä 2005.

Tutkimuksen tiedonkeräys toteutettiin kahdessa osassa. Puhelinhaastatteluin tarkasteltiin perheiden televisionkatselutapoja, lasten televisionkatselun rajoittamista sekä siihen liittyviä ongelmia. Tässä osassa käsiteltiin myös ohjailukeinoja: niiden tuntemista ja hyödyntämistä sekä niihin liittyviä toiveita.

Gallup Forum -tiedonkeruualustan avulla tehdyissä haastatteluissa näkökulmaa hieman laajennettiin. Nyt oltiin kiinnostuneita mm. vanhempien käsityksistä siitä, mitkä televisio-ohjelmien katseluun liittyvät asiat aiheuttavat perheissä kiistaa, minkälaisia haittoja joidenkin ohjelmien katselu aiheuttaa lapsille, minkälaiset ohjelmat ovat vanhempien mielestä haitallisia ja minkä tyyppisten ohjelmien katsominen useimmiten kielletään.

Samassa yhteydessä vanhemmilta kysyttiin, kontrolloivatko he lastensa tekemisiä eräissä muissakin asioissa: Internetin käyttöä, tietokonepelien pelaamista, matkapuhelinten käyttöä jne. sekä kysyttiin, kuinka paljon eräät Internetin piirteet herättävät huolta. Lisäksi televisio-ohjelmien mahdolliset haitat pyrittiin asettamaan laajempaan yhteyteen: kuinka haitallisesta tai vaarallisesta asiasta loppujen lopuksi on kyse, kun sitä verrataan vaikkapa radioon, elokuviin, Internetiin tai tietokonepeleihin.

1.2 Tutkimuksen toteuttaminen

Puhelinhaastatteluja varten muodostettiin Väestörekisterikeskuksen ylläpitämästä väestötietojärjestelmästä satunnaisotos niistä maamme perheistä, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia. Otokseen valikoituneille talouksille poimittiin puhelinnumerot. Matka- ja lankapuhelimiä käyttävät taloudet olivat edustettuna oikeassa suhteessa.

Puhelinhaastattelut toteutettiin käyttäen tietokoneohjattua haastattelujärjestelmää. Näin voitiin varmistaa kysymysten sujuva ja virheetön esittäminen. Kohdetalouksista etsittiin vastaajaksi jompikumpi vanhemmista.

Useampilapsisissa talouksissa esitettiin televisionkatselua koskevia kysymyksiä erikseen perheen kaikista alle 18 -vuotiaista lapsista. Tällä tavalla 750 haastattelusta saatiin tietoja 1 251 lapsesta. Haastattelut toteutettiin TNS Gallup Oy:n Tampereella sijaitsevasta puhelinhaastattelukeskuksesta 8. – 20.5.2007 välisenä aikana.

Gallup Forum on maamme aktiiviväestöä edustava paneeli, jossa tutkimukseen vastataan Internetin ylitse. Panelisteilta on kysytty laaja joukko taustakysymyksiä. Tutkimus suunnattiin sellaisille panelisteille, joilla on alle 18-vuotiaita lapsia. Tämä joukko kutsuttiin vastaamaan tutkimukseen. Yhteensä saatiin 834 vastausta 4. – 19.5.2005 välisenä aikana.

1.3 Keskeisiä havaintoja

Selkeässä enemmistössä talouksista ei ole mitään erityisiä television katseluun liittyviä kiistoja. Tyypillisimmät erimielisyydet syntyvät siitä, että kaikki eivät halua katsoa samaa kanavaa. Lapsille sopimattomien ohjelmien katselusta näyttää koituvan kiistoja hieman harvemmin kuin siitä, että lapset katsovat televisiota liian myöhään tai liian paljon.

Vain kahdessa taloudessa kymmenestä syntyy erimielisyyttä lapsille sopimattomien ohjelmien katselusta. Joka kolmannessa perheessä asiaa ei pidetä lainkaan ongelmallisena.

Useammassa kuin neljässä perheessä viidestä tarkkaillaan lasten televisionkatselua läheysajankohdan tai ohjelmasisällön suhteen. Joka toisessa kodissa vanhemmat kontrolloivat lastensa television kokonaiskulutusta eli rajoittavat heidän televisionkatseluun käyttämänsä kokonaisaikaa. Vain 14 prosentissa talouksista rajoitetaan lasten katselua televisiokanavan suhteen.

Erilaisia rajoittamiskeinoja käyttäviltä vanhemmilta kysyttiin, kuinka hyvin he ovat mielestään onnistuneet kontrolloimaan lastensa televisionkatselua.

Enemmistö tai lähes enemmistö toteaa kunkin keinon tehonneen oikein hyvin. Aikaisempaa useampi totesi merkintöjen olevan kannatettava tapa. Niitä erittäin hyvinä pitäviä on tällä hetkellä enemmän kuin kaksi vuotta sitten. Tällä tavalla ajattelevien määrä on noussut 11 prosenttiyksikköä, 60:sta 71 prosenttiin. Varsinkin alle 11-vuotiaiden vanhemmat ovat sitä mieltä. Heistä 77 prosenttia kannattaa merkintöjä erityisen lämpimästi.

Enemmistö ei kuitenkaan pidä merkintöjä ainakaan yksinään kovin tehokkaina estämään alle 15- tai alle 18-vuotiaiden televisionkatselua. 56 prosenttia uskoo, ettei niistä ole pysäyttämää alle 15-vuotiaita ja 61 prosentin mielestä ne eivät estä alle 18-vuotiaita.

Toisaalta kaksi viidestä lasten vanhemmasta pitää merkkejä vähintään melko tehokkaina esteinä alle 15-vuotiaiden televisionkatselulle. Runsas kolmannes arvioi niillä olevan samanlainen vaikutus alle 18 -vuotiaisiin.

Väkivalta, kauhu ja ala-arvoinen kielenkäyttö olivat teemat, jotka vanhempien mielestä aiheuttavat lapsille eniten haittaa. 87 prosenttia mainitsi väkivaltaohjelmat ja -kohtaukset. Kauhuelokuvat ja -ohjelmat tulivat mieleen 85 prosentille, roisia tai muuten ala-arvoista kielenkäyttöä sisältävät ohjelmat 77 prosentille. Kaksi vanhempaa kolmesta arvioi sota-elokuvien ja -ohjelmien kuuluvan samaan kategoriaan. 59 prosenttia liittää samaan joukkoon kohtaukset, joissa käytetään huumeita sekä seksikohtaukset (ei kuitenkaan porno). Enemmistön mielestä myös toiminta-, rikos- yms. ohjelmilla voi olla lapsille haitallisia vaikutuksia.

Varsin moni pitää rasismia tai syrjintää sisältäviä ohjelmia (46 %) sekä uutis- ja ajankoh-
taisohjelmassa näytettävää väkivaltaa (42 %) lapsilleen haitallisena. Useimpia vanhempia ei häiritse, jos ohjelmassa seksin sijasta vilahtaa ns. paljasta pintaa. Vain 16 prosenttia pitää sellaisen näkemistä haitallisena lapsilleen.

Vanhempien mielestä on hyvä, jos lapsia voidaan suojata. Kaikenlaisten ohjelmien näkemistä ei välttämättä nähdä osaksi luontaista kasvamista kohti aikuisuutta. Lapsille ei saa yleensäkään antaa liikaa valinnan vapauksia vain sen takia, että he näin kasvaisivat nopeammin aikuisiksi. Selvä enemmistö ei myöskään usko, että lapset vaistomaisesti pystyisivät arvioimaan, minkälaiset ohjelmat heille sopivat.

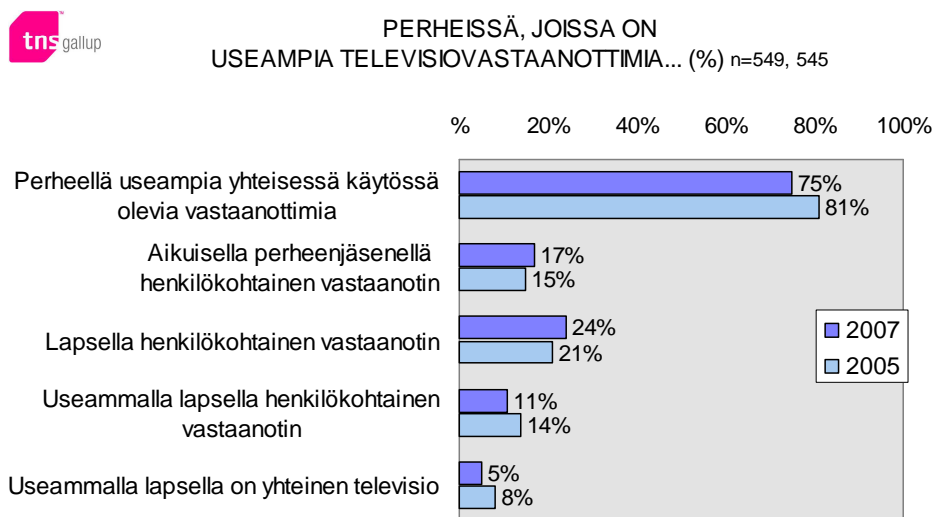
Näyttää siltä, että televisioon liittyy vanhempien mielestä riskejä. Ne eivät kuitenkaan ole sen suurempia kuin elokuvien, tietokonepelien tai Internetin. Ne ovat kuitenkin suuremmat kuin matkapuhelinten tai radion. Lisäksi television riskit koetaan nyt hieman pienemmiksi kuin kaksi vuotta sitten.

2 Televisionkatselutavat suomalaisissa perheissä

Vain runsaassa neljäosassa Suomen lapsiperheistä on ainoastaan yksi televisio. Useimmissa – melkein kolmessa neljästä - on useampia televisiovastaanottimia.

Lasten nuorimman ikäryhmän eli alle 11-vuotiaiden kodit tulevat keskimääräistä useammin toimeen yhdellä televisiovastaanottimella, samoin yksilapsiset taloudet. Jos perheessä on vähintään kolme lasta, neljässä tapauksessa viidestä taloudessa on myös useampia televisioita.

Kuvio 1.

Paikkakuntakohtaiset erot ovat vähäiset, mutta edelleen voi varovaisesti todeta, että avoimella maaseudulla asuvalla perheellä on keskimääräistä useammin enemmän kuin yksi televisiovastaanotin. Myös perheissä, joiden yhteenlasketut vuositulot alittavat 30.000 €, on yleensä useampia televisioita. Tulot kuitenkin vaikuttavat asiaan: suurempituloisissa talouksissa on varmemmin enemmän kuin yksi televisio.

Pääsääntöisesti perheellä on useampia yhteisessä käytössä olevia vastaanottimia. Näin on tilanne 75 prosentissa niistä talouksista, joilla on useampi kuin yksi vastaanotin. 17 prosentilla on aikuista varten yksi televisio ja 24 prosentissa yhdellä lapsella on oma vastaanottimensa.

47 prosentissa sellaisista yksilapsisista talouksista, joissa on useampia vastaanottimia, lapsella on oma henkilökohtainen televisionsa. Seitsemällä prosentilla on televisio, joka on yksinomaan lasten yhteisessä käytössä.

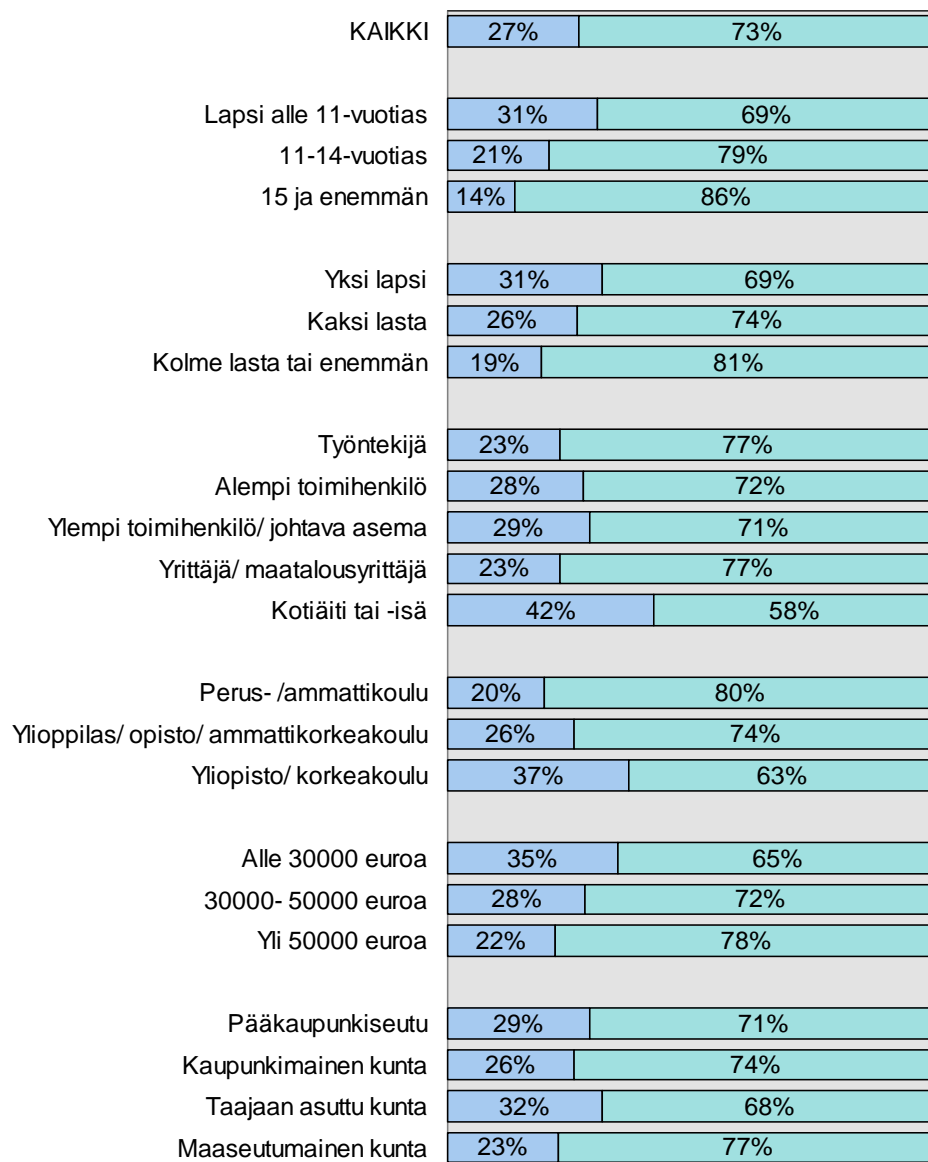
Kuvio 2.

TALOUDESSA TELEVISIOVASTAANOTTIMIA... (%)

(n=750)

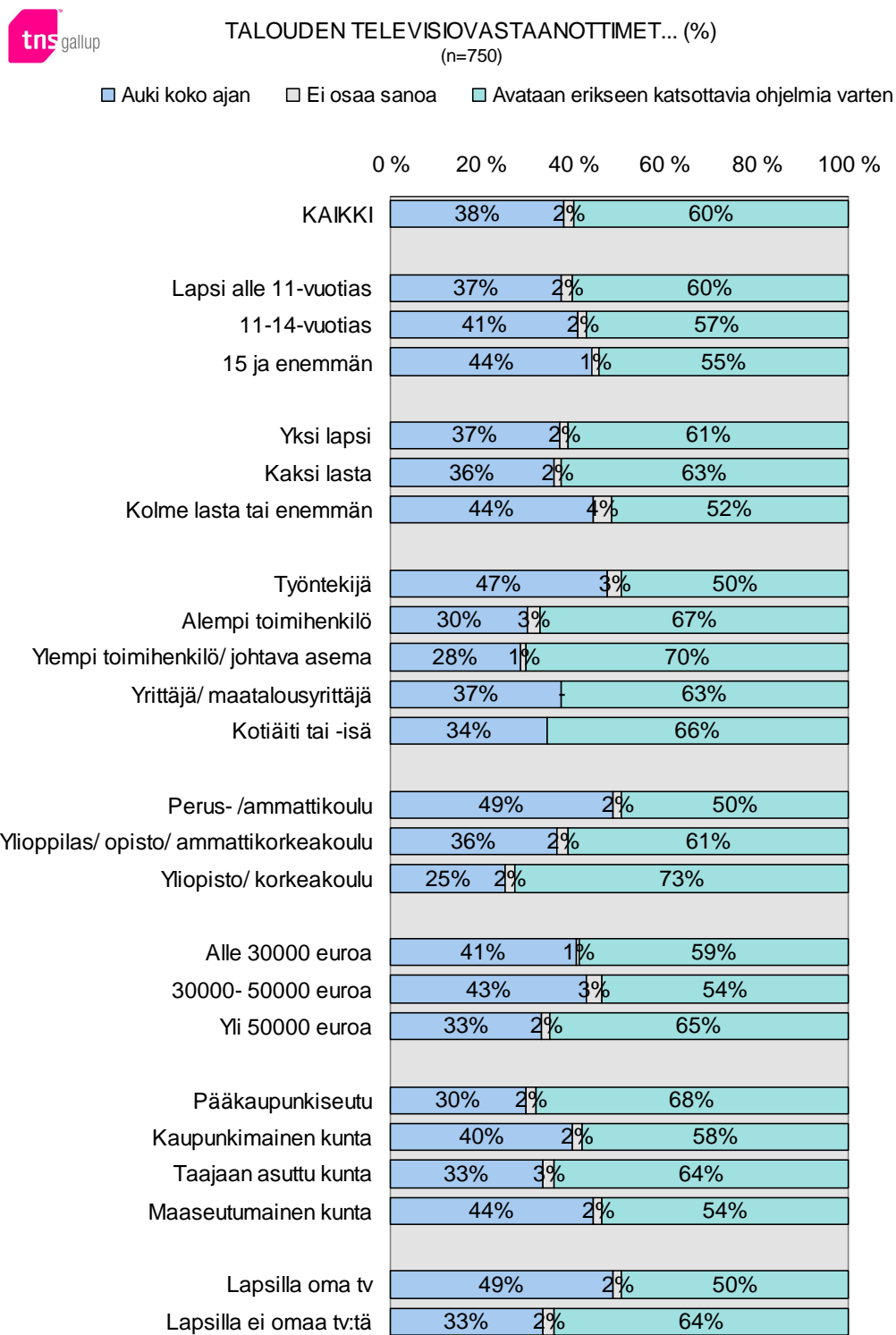
■ On yksi tv-vastaanotin ■ On useampia tv-vastaanottimia

0 % 20 % 40 % 60 % 80 % 100 %

Vain 38 prosenttia tunnustaa, että heidän kotonaan televisio on käytännössä auki koko ajan. Kolmessa kodissa viidestä televisio avataan aina erikseen katsottavia ohjelmia varten. Televisiota pidetään keskimääräistä useammin lähes jatkuvasti auki työntekijäperheissä, maaseudulla sekä niissä talouksissa, joissa haastatellulla on keskimääräistä alempi peruskoulutus. Niissä talouksissa, joissa lapsilla on oma televisio, joku laitteista on auki koko ajan selvästi useammin kuin sellaisissa perheissä, missä lapsille ei ole hankittu omaa televisiota.

Kuvio 3.

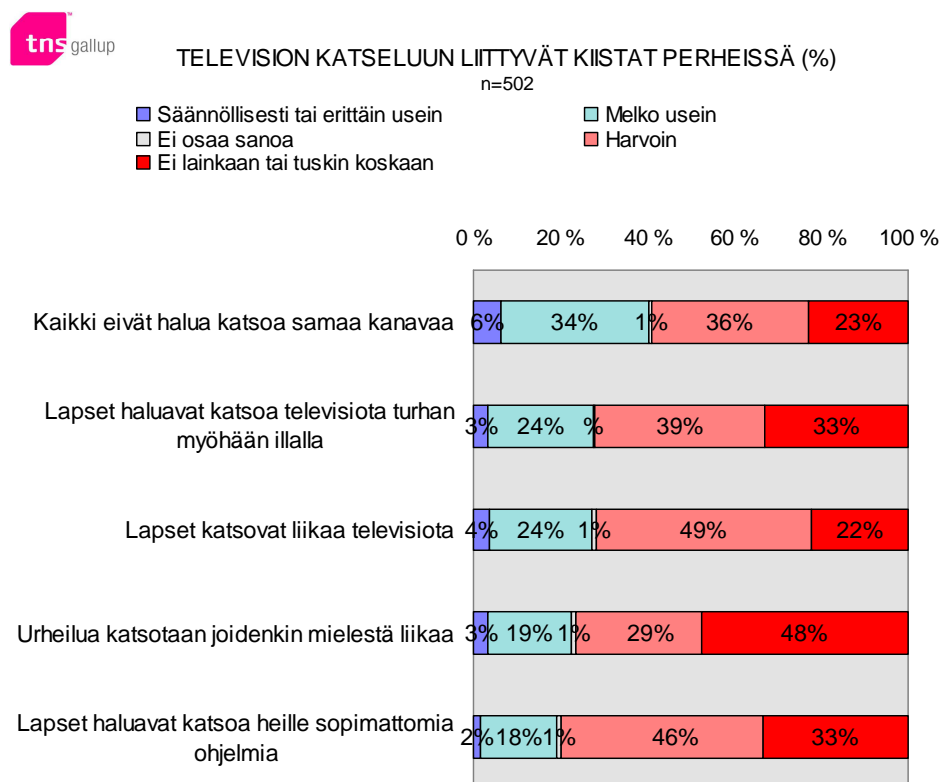

Selkeässä enemmistössä talouksista ei ole mitään erityisiä television katseluun liittyviä kiistoja. Tyypillisimmät erimielisyydet syntyvät siitä, että kaikki eivät halua katsoa samaa kanavaa. Tämän tutkimuksen teeman kannalta tärkeä huomio on se, että lapsille sopimattomien ohjelmien katselusta näyttää koituvan kiistoja hieman harvemmin kuin siitä, että lapset katsovat televisiota liian myöhään tai liian paljon.

Vain kahdessa taloudessa kymmenestä syntyy erimielisyyttä lapsille sopimattomien ohjelmien katselusta. Joka kolmannessa perheessä asiaa ei pidetä lainkaan ongelmallisena. Aivan niin ”ruusuinen” tilanne ei kuitenkaan ole. Lukuja voi lukea niinkin, että enemmistöissä talouksista asiasta on aika ajoin kiistelyä. Melkein joka toinen (46 %) totesi, että asiasta on kiistoja, mutta kuitenkin harvoin.

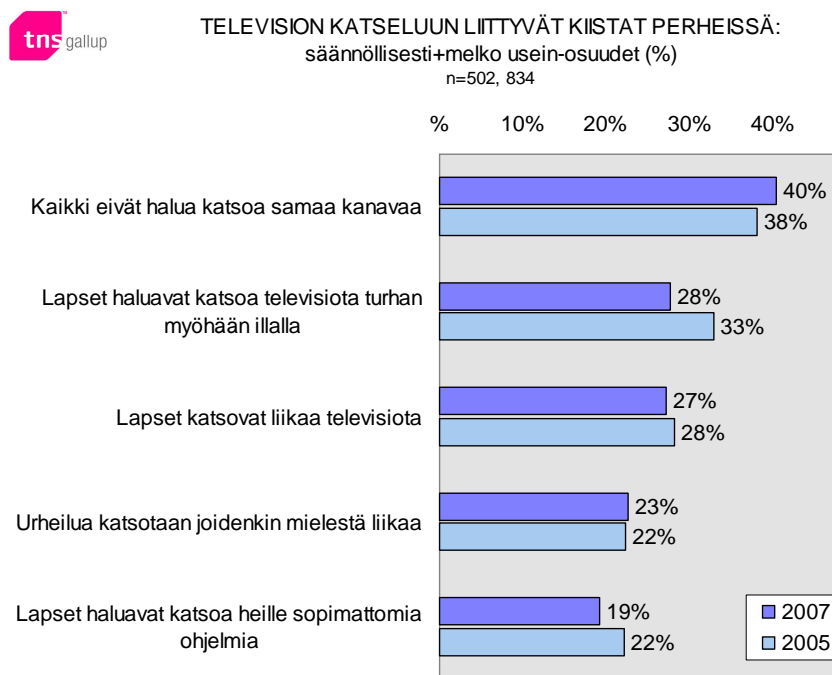
Urheilu aiheuttaa kaikkein vähiten hankalia keskusteluja. Melkein joka toinen totesi, että sen liika katsominen ei aiheuta minkäänlaisia keskusteluja.

Kuvio 4.

Kuviosta 5 käy ilmi tilanteen muuttuminen – tai pikemminkin muuttumattomuus – vuodesta 2005. Kaikki muutokset mahtuvat tilastollisen virhemarginaalin sisään. Silti voi maltillisesti panna merkille, että nyt aikaisempaa harvemmissa talouksissa kiistellään ainakaan toistuvasti turhan myöhään illalla tapahtuvasta lasten televisionkatselusta.

Kuvio 5.

3 Lasten televisionkatselun rajoittaminen

Lasten televisionkatselun käytännön rajoittamista tarkasteltiin kahdesta näkökulmasta. Ensinnäkin oltiin kiinnostuneita kotona käytettävistä keinoista ja toisaalta haluttiin saada selville rajoittamiseen liittyviä ongelmia.

3.1 Tavot rajoittaa katselua

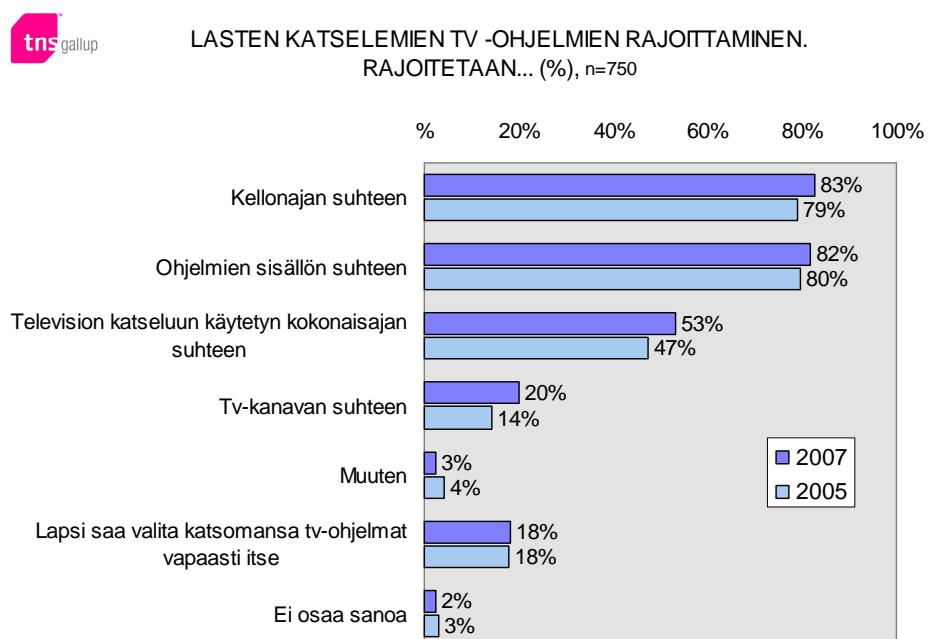
Rajoittamistapoja tutkittiin kysymyksellä, jossa vastaajien punnittavaksi annettiin neljä valmista vaihtoehtoa sekä mahdollisuus ilmaista jokin muu, listasta puuttuva tapa. Lisäksi vastaaja saattoi todeta, että lapsi saa päättää asiasta itse.

Päätösvalta jätetään lapsille vain 18 prosentissa talouksista. Useimmiten vanhemmat kontrolloivat, mitä ja milloin heidän lapsensa katsovat televisiosta. Useammassa kuin neljässä perheessä viidestä tarkkaillaan lasten televisionkatselua lähetyksajankohdan tai ohjelmasisällön suhteen. Joka toisessa kodissa vanhemmat kontrolloivat lastensa television kokonaiskulutusta eli rajoittavat heidän televisionkatseluun käyttämänsä kokonaisaikaa. Vain 14 prosentissa talouksista nimittäin rajoitetaan lasten katselua televisiokanavan suhteen.

Vanhempien käyttäytyminen ei ole muuttunut sitten vuoden 2005. Katselua rajoitetaan nyt hieman enemmän TV-kanavan ja katseluun käytetyn kokonaisajan suhteen kuin silloin, mutta erot eivät tässäkin oikeuta kovin suoriin johtopäätöksiin. Tulosten perusteella kuitenkin vaikuttaa vahvasti siltä, että vanhemmat pitävät näistä asioista huolta vähintään yhtä tiukasti kuin kaksi vuotta sitten eli, että jos kontrollin ei voi sanoa lisääntyneen, niin ei se ole myöskään vähentynyt.

Valmiiksi listattujen menetelmien lisäksi käytetään muita kontrollikeinoja vain marginaaliosassa kotitalouksista. Joissakin kodeissa päätetään pitää televisio joinakin iltoina kokonaan kiinni. Jotkut kertoivat, että varsinkin hyvällä säällä patistavat lapsensa television äärestä ulos leikkimään. Muutamat käyttävät television sulkemista rangaistuksena. Nämä kaikki ovat kuitenkin marginaalisia tapoja.

Kuvio 6.

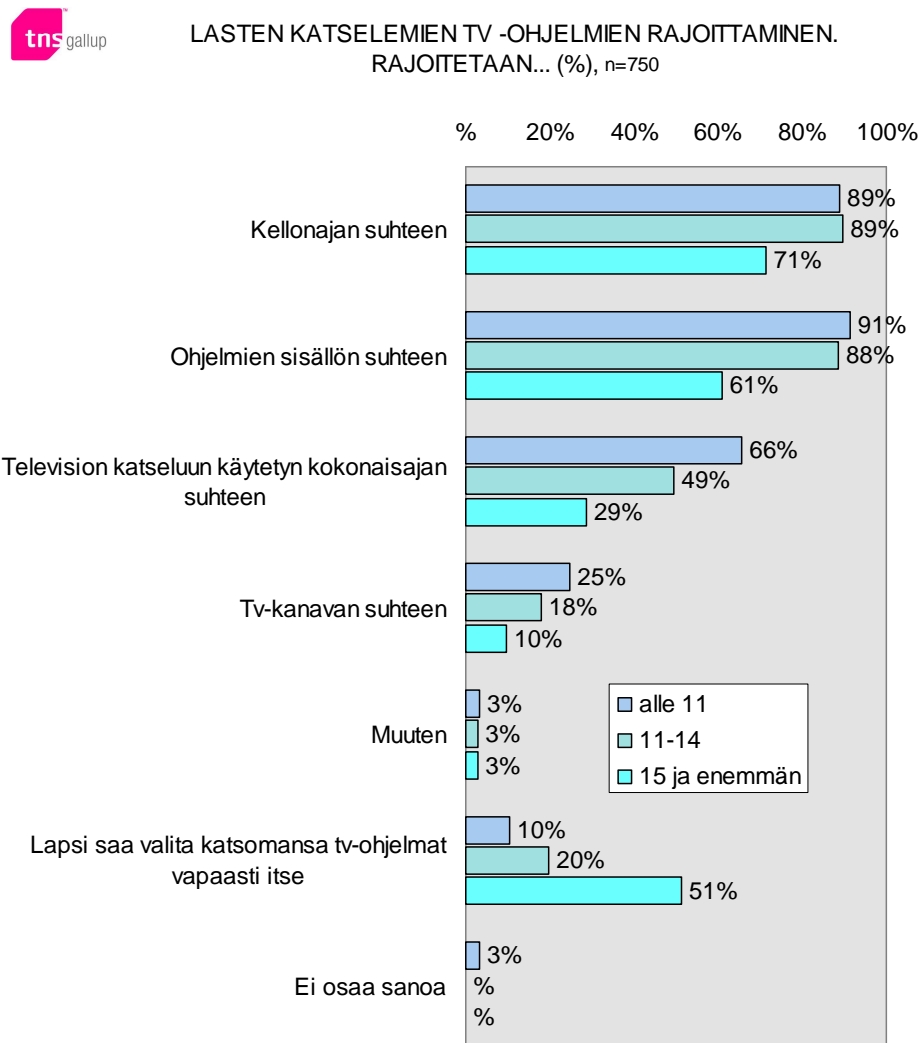

Mitä enemmän lapsella on ikää, sitä herkemmin hän saa päätösvaltaa televisionkatseluun liittyvissä valinnoissa. On kuitenkin huomattava, ettei kaikille täysi-ikäisyyttä lähestyvillekään nuorille anneta täydellistä valinnanvapautta. Vain joka toisessa taloudessa 15-vuotiaat tai sitä vanhemmat saavat päättää itse, mitä ohjelmia katsovat. Vaikka heihin kohdistuva kontrolli on ehkä lukumääräisesti vähäisempää kuin nuoremmilla, myös vanhimmassa ikäkohortissa tarkkailu ja valvonta kohdistuvat ensisijaisesti ohjelmien sisältöön ja esittämisajoihin.

Alle 11- ja 11 - 14 -vuotiaiden kokema kontrolli on varsin samantyyppistä silloin, kun kyse on ohjelmien sisällöstä tai kellonajoista. 15 vuotta täyttäneiden ryhmä sen sijaan saa enemmän vapauksia televisiokanavien ja erityisesti television katseluun käyttämänsä kokonaisajan suhteen. Kahden nuorimman ryhmän televisionkatselua sen sijaan kontrolloidaan. Lähinnä huomiota kiinnitetään kellonaikaan ja ohjelman sisältöön.

Kun noin joka toisessa 11 - 14 -vuotiaiden kodissa tarkkaillaan sitä, kuinka paljon lapsi käyttää aikaansa televisionkatseluun ylipäänsä, tätä nuorempien osalta näin tehdään kahdessa kolmasosassa perheistä. 15-vuotiaat ja vanhemmat pääsevät vähemmällä tässäkin suhteessa. Tosin heihin kohdistuva kontrolli koskee myös yleisimmin kellonaikaa ja katsottujen ohjelmien sisältöjä.

Kuvio 7.

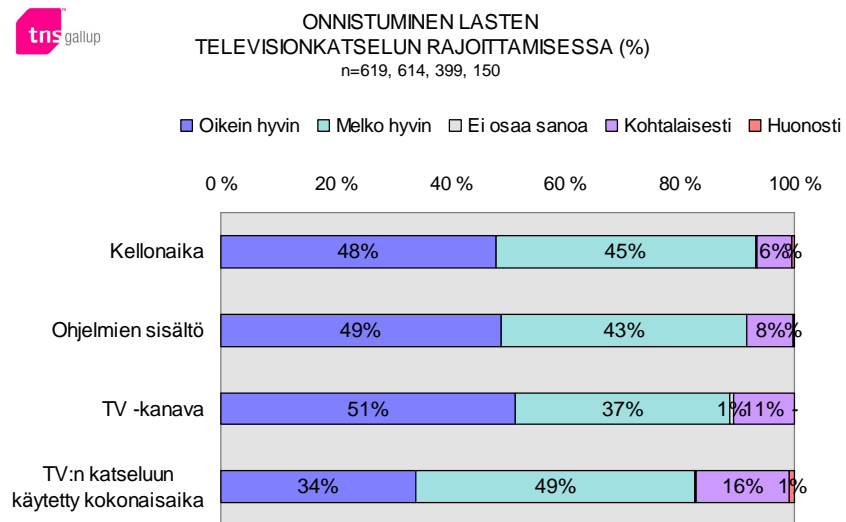

Tyttöihin ja poikiin suhtaudutaan samalla tavalla (graafiset esitykset raportin liitteenä, liitekuviot 1 ja 2). Kumpikaan sukupuoli ei saa mitään erityiskohtelua, vaan joutuu yhtä lailla kontrolloiduksi. Ainoa vähäinen ero on siinä, että 11 - 14 -vuotiaista tytöistä hieman useampi kuin pojista saa tehdä vapaita valintoja televisionkatselunsa suhteen. Kyseisen ikäistä pojista 16 prosenttia saa valita katsomansa ohjelmat itse, vastaavanikäisistä tytöistä 25 prosenttia.

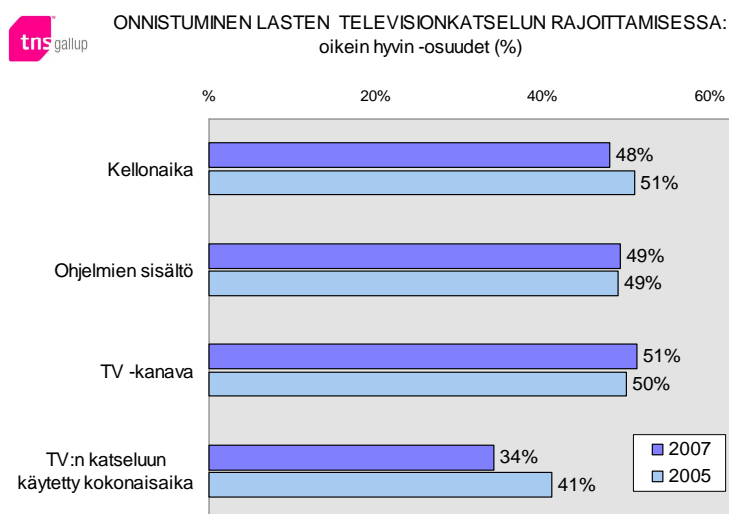
Seuraavaksi kysyttiin erilaisia rajoittamiskeinoja käytäviltä vanhemmilta, kuinka hyvin he ovat mielestään onnistuneet kontrolloimaan lastensa televisionkatselua. Menestys on ollut varsin hyvää. Enemmistö tai lähes enemmistö toteaa kunkin keinon tehonneen oikein hyvin. Kun joukkoon lisätään vielä ne, joiden mielestä asia on hoitunut melko hyvin, puhutaan 80 - 90 prosentista kullakin tavalla katselua rajoittaneesta vanhemmasta.

Televisionkatseluun käytetty kokonaisaika muodostaa poikkeuksen. Vain noin kolmasosa sitä rajoittaneista kertoi onnistuneensa oikein hyvin. Tämä on vähemmän kuin kaksi vuotta sitten, jolloin 41 prosenttia totesi onnistuneensa vastaavasti.

Kuvio 9.

Kuvio 10.

Mitä nuoremasta lapsesta on kyse, sitä paremmin rajoittamistoimet ovat onnistuneet. Silti tuloksista voi panna merkille, että vanhempien lastenkaan osalta ongelmia ei juuri ole esiintynyt. Perheissä, joissa on pieniä lapsia, on onnistuttu oikein hyvin ja muissa talouksissa hyvin.

Taulukko 1. Onnistuminen lasten television katselun rajoittamisessa iän mukaan (%).

	Alle 11	11-14	15+	Kaikki
<i>Kellonajan suhteen</i>				
Oikein hyvin.....	52	44	27	48
Hyvin.....	42	51	60	45
Kohtalaisesti.....	5	5	12	6
Huonosti.....*	*	*	1	*
<i>Kokonaisajan suhteen</i>				
Oikein hyvin.....	35	28	28	34
Hyvin.....	48	54	47	49
Kohtalaisesti.....	15	16	23	16
Huonosti.....	1	1	2	1
<i>Sisällön suhteen</i>				
Oikein hyvin.....	54	39	29	49
Hyvin.....	39	49	59	43
Kohtalaisesti.....	7	10	10	8
Huonosti.....*	*	1	1	*
<i>TV-kanavan suhteen</i>				
Oikein hyvin.....	51	49	45	51
Hyvin.....	38	37	45	37
Kohtalaisesti.....	10	12	10	1
Huonosti.....	-	-	-	-

Taulukkoon 2 on merkitty vanhempien onnistuminen katselun rajoittamisessa iän ja sukupuolen mukaan. ”Suuret linjat” ovat jälleen samat kummallakin sukupuolella.

Vähäisistä eroista voidaan todeta mm. se, että 11 - 14 -vuotiaiden tyttöjen vanhemmat ovat onnistuneet rajoittamaan lapsensa television katselua kellonajan suhteen paremmin kuin vastaavanikäisten poikien huoltajat. Tyttöjen vanhemmat ovat onnistuneet poikien vanhempia huonommin yrittäessään rajoittaa 15-vuotiaiden ja sitä vanhempien katselua televisiokanavan suhteen.

Jälkimmäisiä lukuja tarkastellessa kannattaa kuitenkin pitää mielessä, että havaintojen määrä on melko vähäinen. Tämänikäisten vanhemmat kun eivät yleensä kontrolloi lainkaan sitä, minkä kanavan ohjelmistoa heidän jälkikasvunsa seuraa.

Taulukko 2. Onnistuminen lasten televisionkatselun rajoittamisessa iän ja sukupuolen mukaan (%).

	Tytöt			Pojat		
	alle 11	11-14	15+	alle 11	11-14	15+
<i>Kellonajan suhteen</i>						
Oikein hyvin	54	50	27	52	39	27
Hyvin	39	46	63	43	55	59
Kohtalaisesti	6	4	9	4	5	13
Huonosti.....	1	-	1	*	1	1
<i>Kokonaisajan suhteen</i>						
Oikein hyvin	36	29	30	33	28	26
Hyvin	46	54	42	50	52	54
Kohtalaisesti	16	14	24	16	19	20
Huonosti.....	1	1	3	1	1	-
<i>Sisällön suhteen</i>						
Oikein hyvin	55	45	29	55	36	28
Hyvin	39	46	60	38	52	59
Kohtalaisesti	6	9	9	7	11	11
Huonosti.....*		-	1	-	1	-
<i>TV-kanavan suhteen</i>						
Oikein hyvin	48	52	36	48	43	55
Hyvin	41	33	55	40	39	36
Kohtalaisesti	11	11	9	11	14	9
Huonosti.....	-	-	-	-	-	-

3.2 Rajoittamiseen liittyviä ongelmia

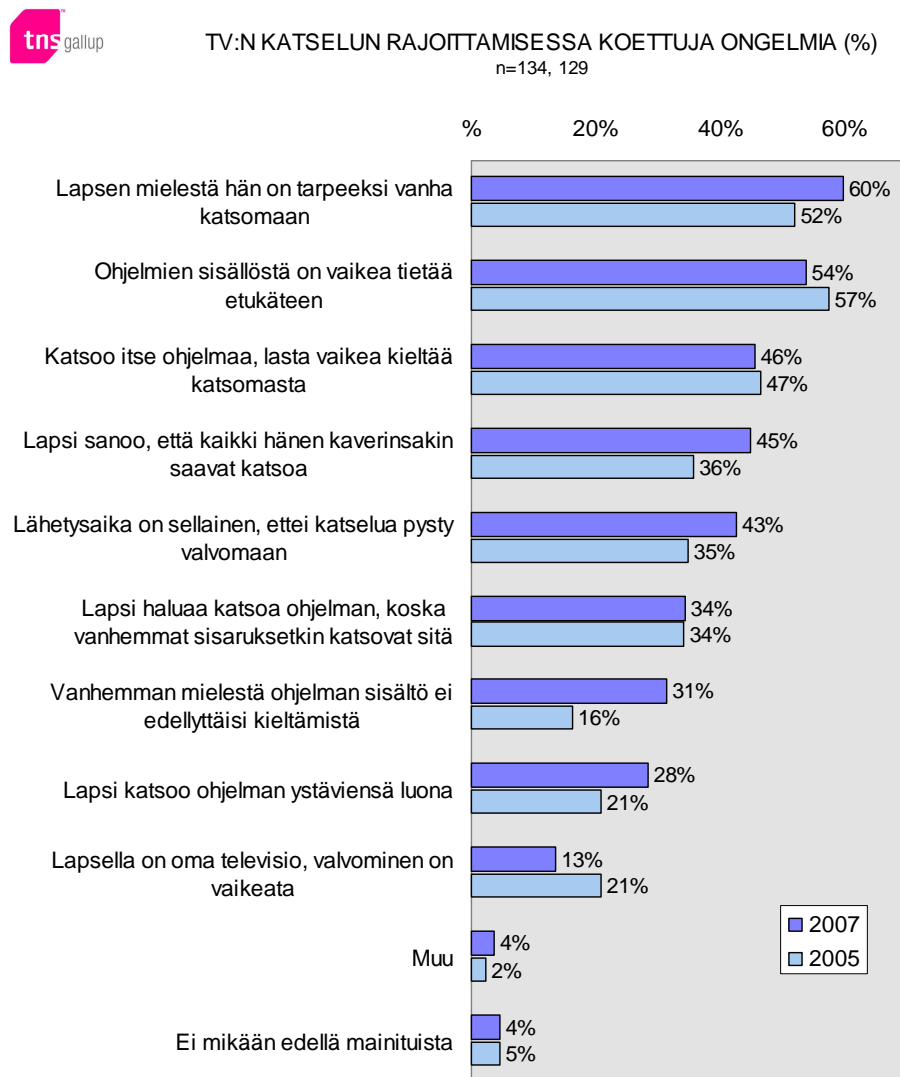
Ne vanhemmat, jotka eivät omasta mielestään ole onnistuneet tyydyttävästi valvomaan lastensa televisionkatselua, saivat vastatakseen tarkentavan kysymyksen asiaan liittyvistä mahdollisista ongelmista.

Vaikka kyseiset vanhemmat viittasivat monenlaisiin seikkoihin, enemmistö rajoittaneista mainitsi kaksi asiaa: He kertoivat lastensa pitävän itseään riittävän vanhoina katsellakseen heiltä kiellettyjä ohjelmia. Toinen asia on se, että monet kokevat vaikeaksi saada tarpeeksi tietoa ohjelmista ennakkoon.

Eräiden mielestä on vaikeata kieltää lapsia katsomasta, jos itse kuitenkin seuraa jotain ohjelmaa tai se, että lapset vetoomukset siitä, että heidän kaverinsakin saavat katsoa tiettyjä ohjelmia. Myös ohjelmien lähetysaikoja voidaan pitää tällaisena "keskisarjan" ongelmana.

Suurin ero vuoden 2005 tutkimukseen verrattuna on se, että aiempaa useammat vanhemmat eivät ole aina samaa mieltä tv-yhtiöiden kanssa ohjelmien haitallisuudesta. Entistä useammat totesivat ongelmalliseksi myös sen, että lapsi vetoaa ystäviensä käyttäytymiseen tai omaan kypsytyensä katsoa kiellettyjä ohjelmia. Myös lähetysajan merkitys on kasvanut. Aiempaa harvemmin mainittiin puolestaan lasten oman television vaikutus katselun rajoittamisessa onnistumiseen.

Kuvio 11.

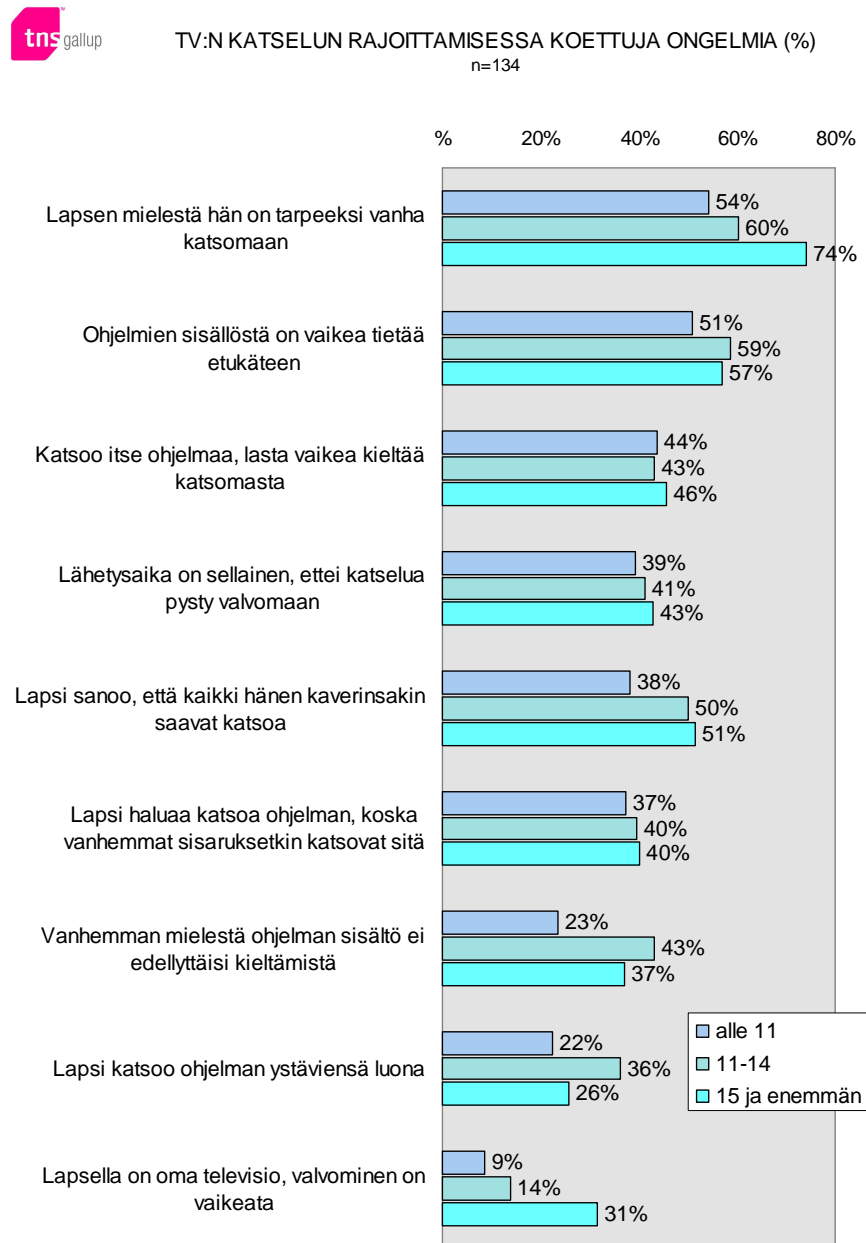

15 vuotta täyttäneiden lasten vanhempien lisäksi myös 11 - 14-vuotiaiden huoltajat kuulevat usein, että lapset ovat omasta mielestään riittävän vanhoja katsomaan heille sopiviksi luokiteltuja ohjelmia. Nämä ikäryhmät vetoavat usein siihen, että vanhemmat sisaruksetkin katsovat ohjelmaa. He myös katsovat televisiota ystäviensä luona tai omasta televisiostaan. Nämä kaksi vanhinta ikäryhmää eroavat toisistaan siinä, että 15 vuotta täyttäneillä tulee vanhempiensa kanssa enemmän ongelmia lähetysajoista.

Yleensä rajoittamisessa koettujen ongelmien määrä kasvaa lapsen iän myötä. Suoravivainta kasvu on lapsen oman kypsyysikäytyksen osalta tai silloin, kun lapsella on oma televisio.

Tähän sääntöön löytyy kuitenkin kolme poikkeusta: Ensinnäkin 11 - 14 -vuotiaiden vanhemmat muistuttavat keskimääräistä useammin siitä, että ohjelmien sisällöstä on vaikeata saada tietoa. Toiseksi se, että lapsi katsoo jotain ohjelmaa ystäviensä luona, on rajoittamisen kannalta hankalaa erityisesti 11-14 -vuotiaiden lasten vanhempien mielestä. Kolmanneksi tämänikäisten lasten vanhemmat ovat myös keskimääräistä useammin eri mieltä tv-yhtiöiden kanssa ohjelmien haitallisuudesta.

Kuvio 12.

Kun tilannetta tarkastelee iän ja sukupuolen yhteisvaikutuksen mukaan (graafiset esitykset kuvaliitteessä, liitekuviot 3 ja 4), havaitsee tiettyjä eroavaisuuksia. Yli 15-vuotiaiden poikien vanhemmat kokevat keskimääräistä hankalammaksi sen, että heidän pojillaan on omat televisiot. Samalla joukolla on ajoittain vaikeuksia saada ennakkotietoja ohjelmista.

Yli 15-vuotiaiden tyttöjen vanhemmat taas totesivat keskimääräistä useammin, että jos jotain ohjelmaa katsoo itse, on erittäin vaikeata kieltää lasta seuraamasta sitä. Tytöt ve-toavat myös poikia hanakammin siihen, että ystävätkin katsovat kiellettyjä ohjelmia.

4 Mieli-piteet ohjailukeinoista

Puhelinhaastatteluissa ohjailukeinoja koskevia käsityksiä tarkasteltiin useammasta näkökulmasta. Aluksi selvitettiin, mitkä kaikki keinot ovat vanhemmille tuttuja tai mitä niistä he ovat panneet merkille. Ensin vastaajat kertoivat muistamansa keinot spontaanisti ja sen jälkeen valitsivat itselleen tutut vaihtoehdot haastattelijan luettelemasta listasta.

Tämän jälkeen eri ohjailukeinoja havainneilta kysyttiin niiden soveltamista käytäntöön eli kuinka säännöllisesti niitä hyödynnetään kotitalouksissa. Lopuksi vanhemmat ottivat kantaa siihen, mitkä keinot ovat tällä hetkellä sopivia, mitä voitaisiin keventää ja minkä vaikutusta tulisi vahvistaa nykyisestä. Jälkimmäisten osalta pyydettiin lisäksi konkreettisia kehitysehdotuksia.

Gallup Forumissa tarkastelua hieman laajennettiin. Siellä haastatelluille ensinnäkin näytettiin K15- ja K18-merkkejä ja kysyttiin, ovatko vanhemmat havainneet niitä televisio-ohjelmien yhteydessä. Lisäksi Forum-vastaajat ottivat kantaa ohjailukeinoihin: pitävätkö he niitä hyvinä ja ovatko ne heidän mielestään tehokkaita.

4.1 Ohjailukeinojen tunteminen

Ohjailukeinojen tuntemista tutkittiin kahden kysymyksen avulla. Ensin haastattelija pyysi tutkimukseen osallistuneita mainitsemaan kaikki erilaiset, muistamansa keinot. Seuraavassa vaiheessa haastateltaville luettiin todelliset vaihtoehdot ja pyydettiin kertomaan, muistavatko he nämä vai eivät.

Useimmat (48 %) viittasivat spontaanisti (graafinen esitys kuvaliitteessä, liitekuvio 5) K-merkintöihin ilman, että olisivat liittäneet sanomaansa mihinkään erityiseen ikärajaan. Toiseksi useimmin mainittiin ohjelmakuuluttajien varoitukset ja ohjelmien ennakkotiedot. Ne tulivat mieleen noin joka neljännelle. Joka viides muisti K15-merkit. Muut merkinnät eli K18 ja K11 mainittiin spontaanisti harvemmin.

Verrattuna kahden vuoden takaisin tuloksiin, K15- ja K18-merkinnät ohjelmatiedoissa mainittiin nyt harvemmin, ohjelmien ja elokuvien ennakkotiedot sekä arvostelut taas useammin.

Kun haastattelija luetteli ohjailukeinot vastaajille, heidän muistinsa virkistyi huomattavasti. Lähes jokainen kertoi havainneensa K15-merkit. 79 prosenttia oli pannut merkille ohjelmaintietojen K18-varoitukset. Hieman useampi kuin joka toinen kertoi havainneensa K11-merkintöjä.

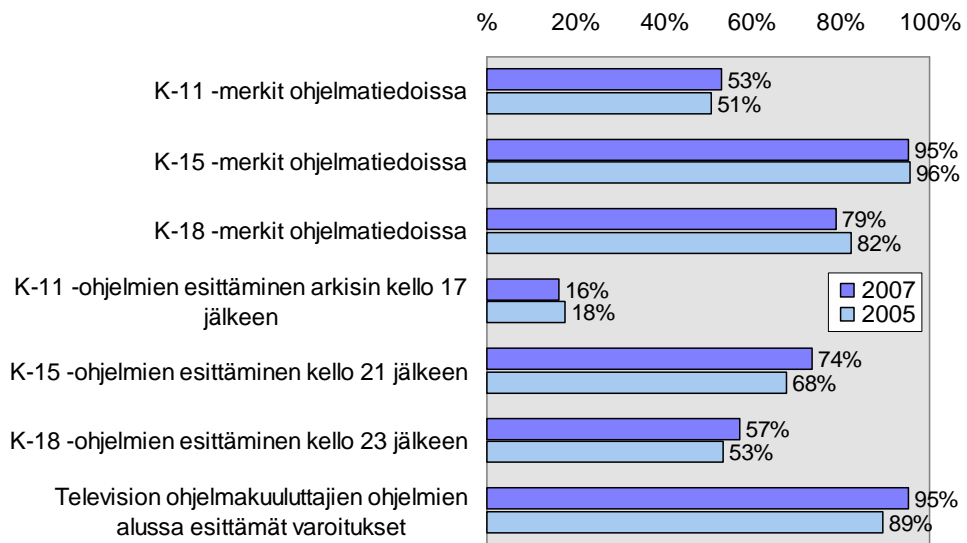
Sopimattomien ohjelmien sijoittelun muisti jonkin verran harvempi. Tosin enemmistö oli havainnut, että K15- ja K18-ohjelmat on sijoitettu myöhäisempään ajankohtaan. Vain K11-ohjelmien sijoittelua koskevat vastaukset poikkesivat yleisestä linjasta. 16 prosenttia sanoi, että ne esitetään arkisin kello 17 jälkeen.

K15- ja K18-ohjelmien esittämisajankohdat mainittiin nyt useammin kuin 2005. Samoin tehtiin ohjelmakuuluttajien ohjelman alussa esittämille varoituksille. Nyt jopa 95 prosenttia muisti ne eli täsmälleen yhtä moni kuin K15-merkitkin.

Kuvio 13.

MUISTETUT OHJAILUKEINOT (SPONTAANI+AUTETTU) (%)
n=750

Kuviosta 13 käyvät ilmi todelliset ohjailukeinot spontaanisti tai autetusti muistaneiden osuudet.

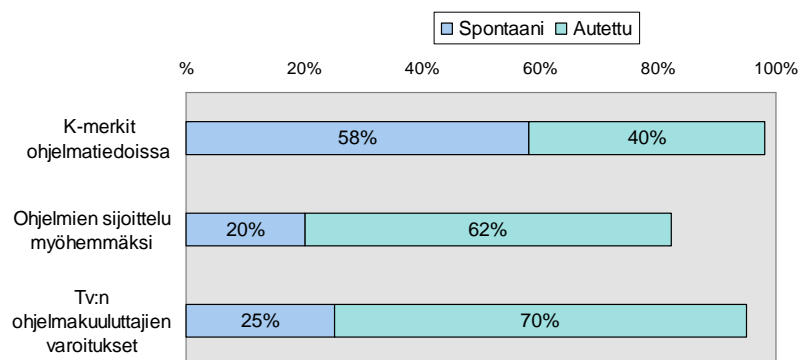
Kuviossa 14 on spontaanisti tunnettuuteen ensiksi otettu niiden osuudet, jotka viittasivat yleensä ottaen K-merkintöihin tai ohjelmajohdelluun mainitsematta kuitenkaan mitään ikärajaa. Lisäksi tähän yhdistettiin sellaiset vastaukset, joissa mainittiin jokin ikäraja. Kohdassa autettu tunnettuus, eri ikärajat tunteneiden vastaukset yhdistettiin. Näin päästiin selville siitä, kuinka suuri osa vanhemmista ylipäänsä muisti erilaisia käytössä olevia ohjailukeinoja spontaanisti ja kuinka monelle sellaiset tulivat mieleen, kun haastattelija hieman auttoi muistin virkistämässä.

Näin kokonaisasetelma selkiytyy. Kuviosta näkee nyt, että K-merkinnät hallitsevat vanhempien mieltä. Ohjelmakuuluttajien varoitukset sekä osin ohjelmajohdellu on myös pantu merkille, mutta niitä ajatellaan selvästi harvemmin.

Kuvio 14.

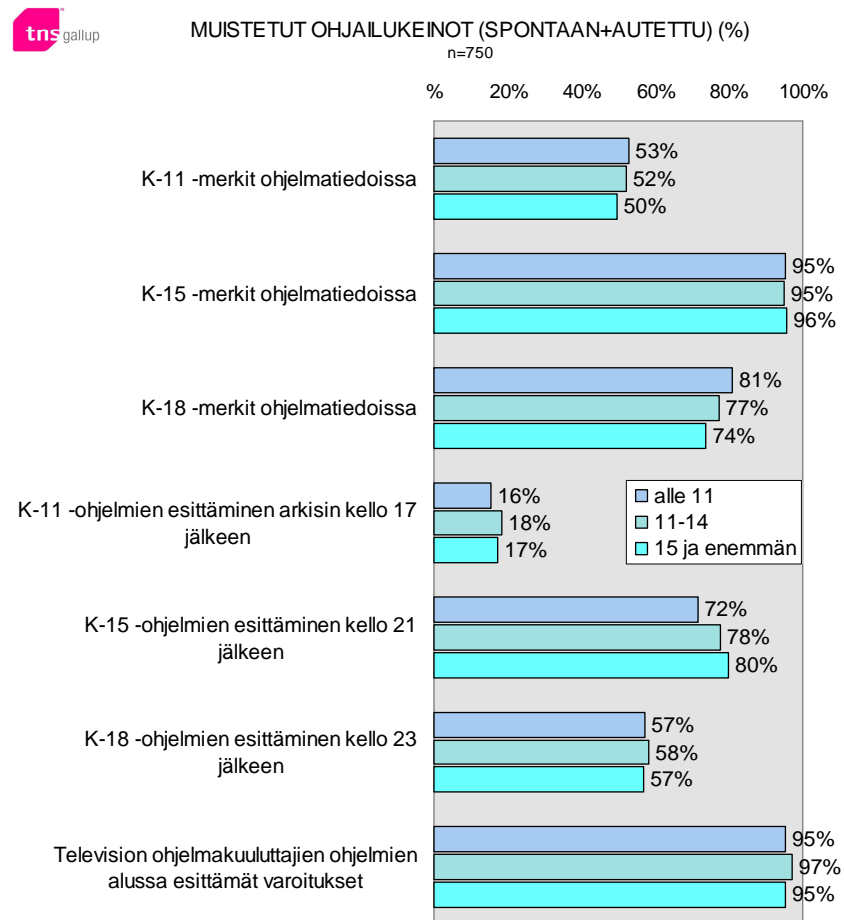
OHJAILUKEINOJEN MUISTAMINEN (%) n=750

Alle 11-vuotiaiden huoltajat eivät olleet havainneet tämän ikäluokan merkintöjä juurikaan sen useammin kuin muun ikäisten lasten vanhemmat. K11-ohjelmien sijoittelu oli jäänyt heille keskimääräistä harvemmin mieleen. Sen sijaan tämä joukko muisti keskimääräistä useammin K18-merkinnät. Vaikka ero ei olekaan merkittävä, nuorimpien lasten vanhemmat olivat panneet kyseisen merkinnän paremmin merkille kuin sen varsinaiseen kohde-ryhmään kuuluvat.

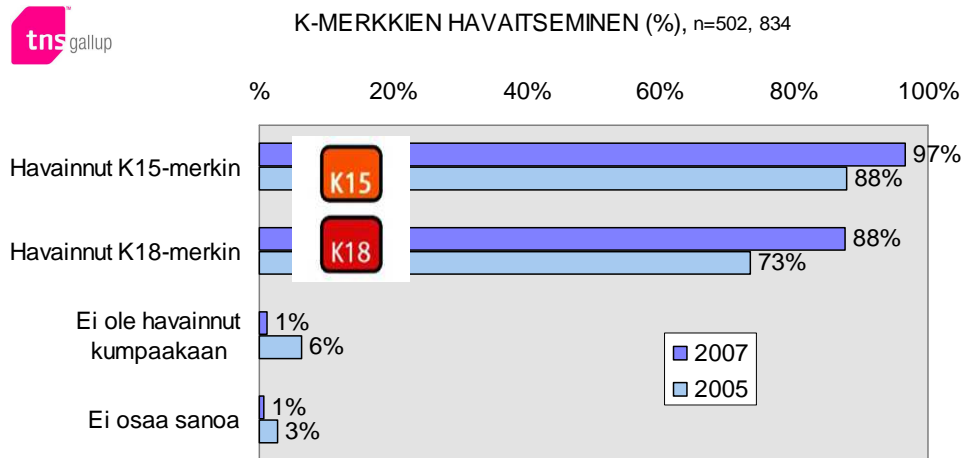
Kokonaisuudessaan eri-ikäisten lasten vanhemmat olivat panneet ohjailukeinot merkille yllättävänkin samantyyppisesti. Erot olivat erittäin pienet ja useimpien tapojen yhteydessä vain prosenttiyksikön tai parin luokkaa.

Kuvio 15.

Tarkastelu täydentyi Gallup Forumissa, jossa vanhemmille näytettiin K15- ja K18-merkit. 97 prosenttia muisti havainneensa K15-merkin ja 88 prosenttia K18-merkin. Vain prosentti ei muistanut havainneensa kumpaakaan merkkiä. Kahdessa vuodessa kummankin merkin havainneiden osuudet ovat kasvaneet.

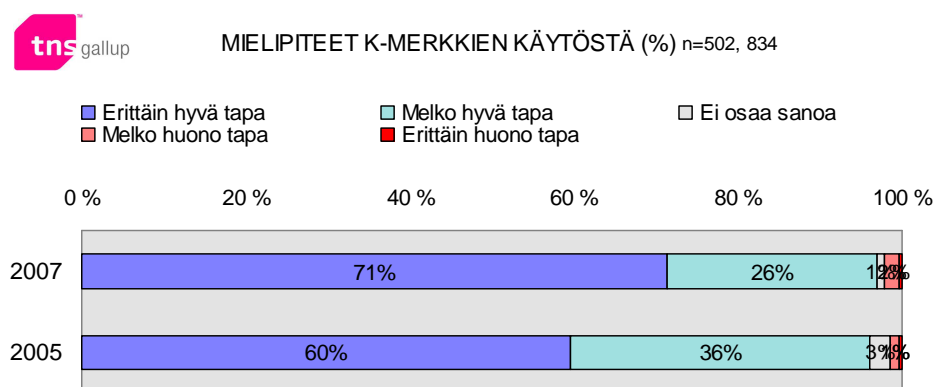
Kuvio 16.

Aikaisempaa useampi totesi merkintöjen olevan kannatettava tapa. Niitä erittäin hyvinä pitäviä on tällä hetkellä enemmän kuin kaksi vuotta sitten. Tällä tavalla ajattelevien määrä on noussut 11 prosenttiyksikköä, 60:sta 71 prosenttiin.

Varsinkin alle 11-vuotiaiden vanhemmat ovat sitä mieltä. Heistä 77 prosenttia kannattaa merkintöjä erityisen lämpimästi.

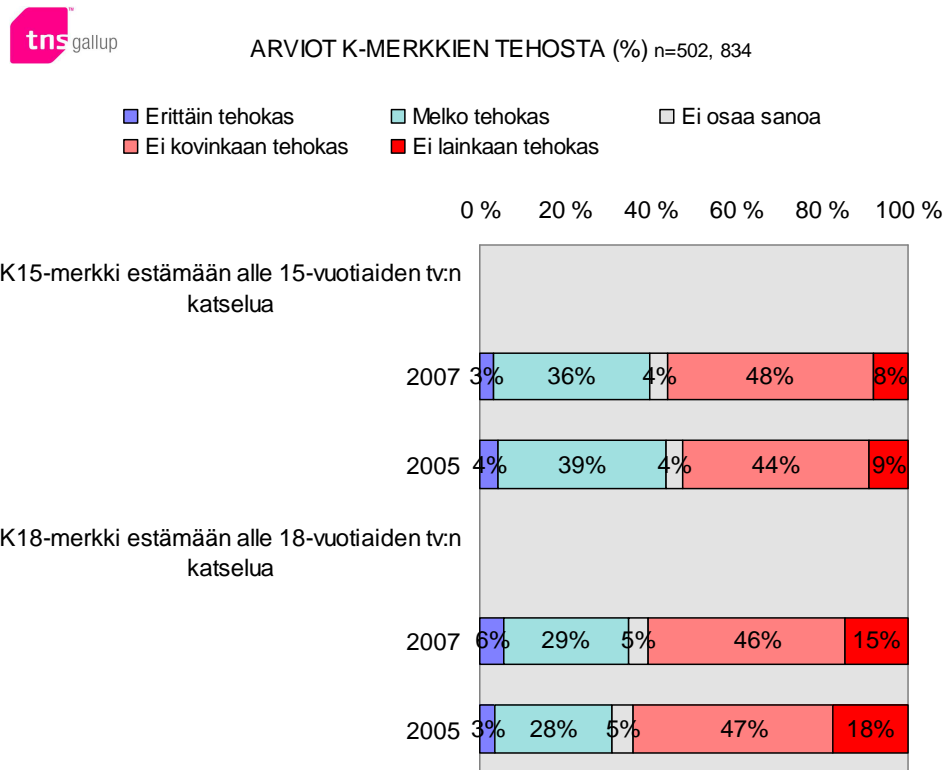
Kuvio 17.

Enemmistö ei kuitenkaan pidä merkintöjä ainakaan yksinään kovin tehokkaina estämään alle 15- tai alle 18-vuotiaiden televisionkatselua. 56 prosenttia uskoo, ettei niistä ole pysäyttämään alle 15-vuotiaita ja 61 prosentin mielestä ne eivät estä alle 18-vuotiaita.

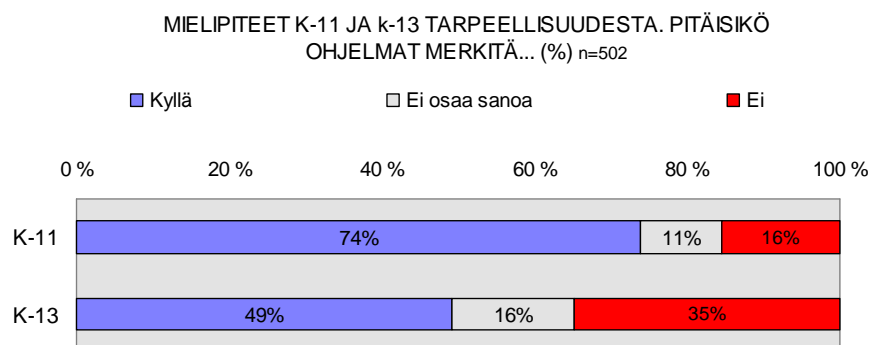
Toisaalta kaksi viidestä lasten vanhemmasta pitää merkkejä vähintään melko tehokkaina esteinä alle 15-vuotiaiden televisionkatselulle. Runsas kolmannes arvioi niillä olevan samanlainen vaikutus alle 18 -vuotiaisiin.

Kuvio 18.

Tässä tutkimuksessa selvitettiin myös vanhempien reaktioita K13-merkintöihin. Gallup Forum -ympäristössä kysyttiin, pitäisikö ohjelmat merkitä K11- ja K13-merkinnöin. Vaikka K11 sai tässä yhteydessä selvästi enemmän suosiota, käytännössä joka toinen toivoisi näkevänsä K13-varoituksia.

Kuvio 19.

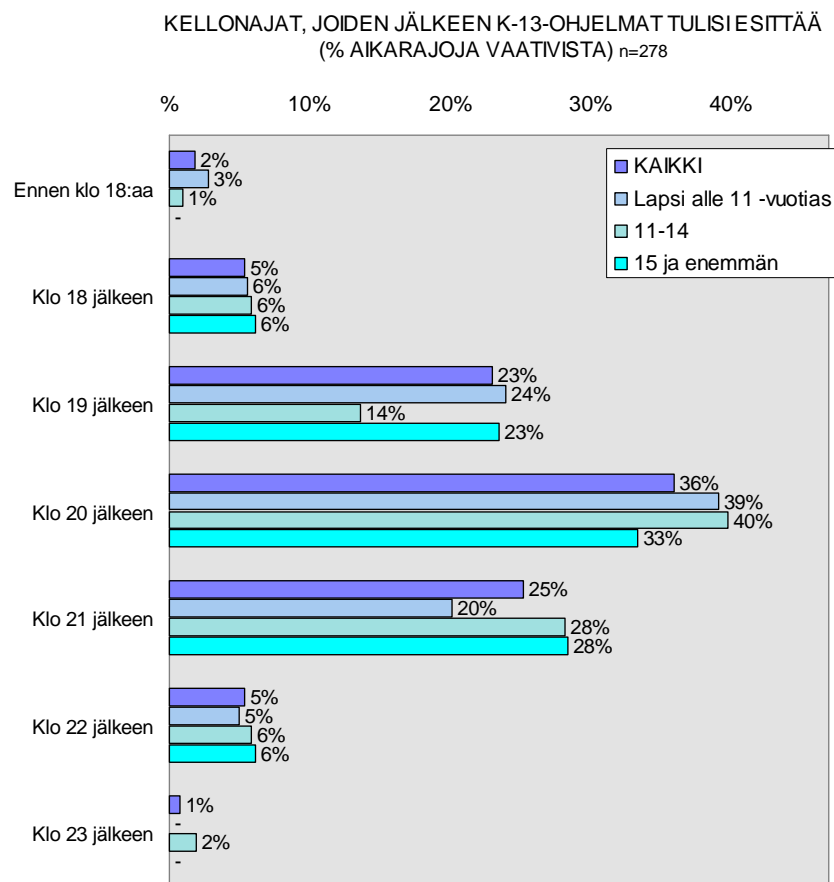

Myös puhelinhaastattelujen yhteydessä esitettiin K13-merkintään liittyviä kysymyksiä. Kolme prosenttia kertoi nähneensä sellaisia merkintöjä. Niistä 97 prosentista, jotka eivät niin väittäneet, 39 prosenttia toivoisi näkevänsä sellaisia televisio-ohjelmien yhteydessä.

Koko joukosta 37 prosenttia toivoisi, että K13-ohjelmille olisi omat esittämisajankohtarajoi-
tuksensa.

Näin vastanneita pyydettiin kertomaan, mihin ajankohtaan he toivoisivat K13-ohjelmien sijoittuvan. Rungas kolmasosa sijoittaisi ne kello 20 jälkeen. Joka neljäs toivoisi, että niitä esitettäisiin vasta klo 21 jälkeen, mutta yhtä monelle kävisi, että niitä näytettäisiin jo kello 19 jälkeen. Kuitenkin kohderyhmään kuuluvien eli 11 - 14 -vuotiaiden lasten vanhempien mielestä K13-ohjelmille sopiva lähetysaika painottuu klo 20 jälkeen.

Kuvio 20.

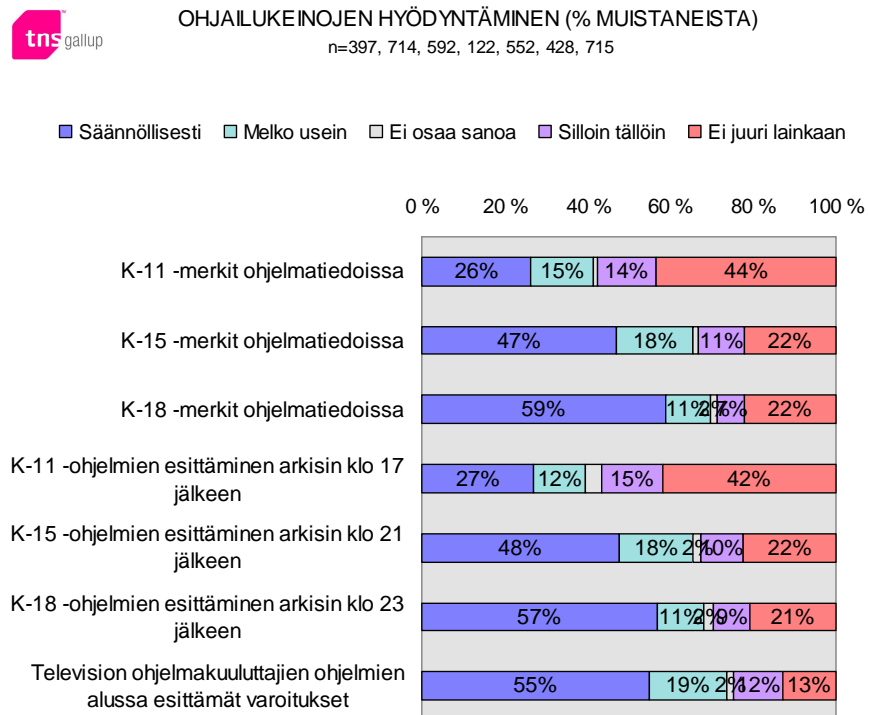

4.2 Ohjailukeinojen hyödyntäminen

Jos ohjailukeinot on havaittu, niitä myös pyritään hyödyntämään varsin aktiivisesti perheissä. Enemmistö ottaa säännöllisesti huomioon niin ohjelmakuuluttajien varoitukset kuin varoitusmerkinnät. Myös ajankohdat tulevat säännöllisesti huomioonotetuiksi.

Poikkeuksen tähän ”sääntöön” muodostavat alle 11-vuotiaita koskevat sääntelykeinot. Ne tulevat selvästi harvemmin huomioon otetuiksi kuin K15- ja K18-keinot (niin merkinnät kuin ohjelmasijoittelutkin). Runsa neljännes hyödyntää K11-merkintöjä säännöllisesti, 15 prosenttia melko usein, 27 prosenttia hyödyntää tämänikäisiä lapsia suojaavaa ohjelmasijoittelua säännönmukaisesti ja 12 prosenttia melko usein.

Kuvio 21.

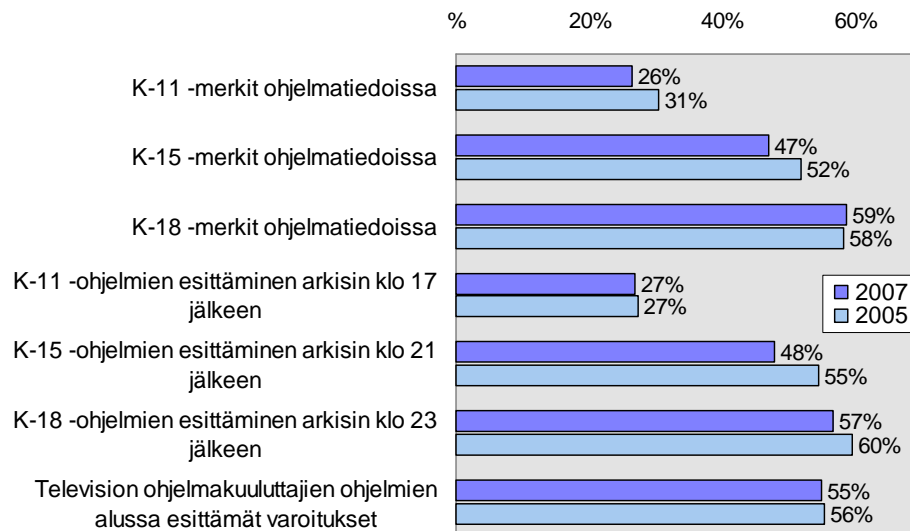

Tilanne ei ole tässä suhteessa muuttunut käytännössä lainkaan vuodesta 2005. K11-merkintöjä hyödyntäviä on nyt hieman vähemmän, samoin niitä, jotka ottavat huomioon K15-ohjelmien esittämisen arkisin klo 21 jälkeen. Havaitut erot mahtuvat kuitenkin reilusti tilastolliseen virhemarginaaliin.

Kuvio 22.

OHJAILUKEINOJEN HYÖDYNTÄMINEN:
säännöllisesti hyödyntäneet (% muistaneista)

Paremmen kuvan eri-ikäisten lasten vanhempien toiminnasta saa taulukosta 3. Siitä käy ensinnäkin ilmi, kuinka säännöllisesti kunkin ikäryhmän lasten vanhemmat ottavat huomioon kyseisiä ikäryhmiä koskevat ohjailukeinot.

11 – 14 -vuotiaiden lasten vanhemmat ottavat K15-merkinnät huomioon selvästi säännöllisemmin kuin alle 11-vuotiaiden vanhemmat K11-merkinnät. Sama pätee ohjelmien sijoitteluun.

15 vuotta täyttäneiden lasten vanhemmat ovat oman ikäryhmän merkintöjen suhteen samoilla linjoilla nuorimpien lasten huoltajien kanssa. Myös heidän ohjelmajajoittelua koskevat vastauksensa ovat samantyyppiset kuin nuorimpien lasten vanhemmilla.

Nuorimpien lasten vanhemmat ottavat säännöllisimmin television ohjelmakuuluttajien ”vin-kistä vaarin”. 11 – 14 -vuotiaiden huoltajat ovat lähes yhtä aktiivisia, mutta 15 vuotta täyttäneiden vanhemmat eivät pidä asiasta aivan yhtä tarkkaa lukua.

Taulukko 3. Ohjailukeinojen hyödyntäminen lasten televisionkatselun rajoittamisessa iän mukaan (%).

	Alle 11	11-14	15+
<i>Oman ikäryhmän K-merkintä</i>			
Säännöllisesti.....	34	49	39
Melko usein.....	18	26	18
Silloin tällöin.....	16	16	15
Ei juuri lainkaan.....	30	9	26
<i>Oman ikäryhmän ohjelmajasettelu (kellonajat)</i>			
Säännöllisesti.....	37	52	31
Melko usein.....	14	24	17
Silloin tällöin.....	19	10	24
Ei juuri lainkaan.....	25	12	26
<i>Ohjelmien alussa esitettävät varoitukset</i>			
Säännöllisesti.....	62	57	33
Melko usein.....	15	24	30
Silloin tällöin.....	8	11	19
Ei juuri lainkaan.....	13	7	17

Taulukosta 4 paljastuu, että nuorimpien ja vanhimpien lasten osalta sukupuolten välillä ei ole kovin suuria eroja. 11 – 14 -vuotiaiden vanhemmat sen sijaan ovat tiukempia tytöille kuin pojille. Tähän ikäryhmään kuuluvien tyttöjen vanhemmat ottavat ohjelmien alussa esitettävät varoitukset yhtä säännöllisesti huomioon kuin alle 11-vuotiaiden tyttöjen vanhemmat. Samanikäisten poikien osalta sen sijaan tapahtuu valvonnan vähenemistä.

56 prosenttia 11 - 14 -vuotiaiden tyttöjen vanhemmista ottaa säännöllisesti huomioon K15-ohjelmien merkinnän, poikien kohdalla niin tekee 44 prosenttia. Myös yli 15-vuotiaiden tyttöjen vanhemmat ottavat useammin K-merkinnän säännöllisesti huomioon kuin vastaavan ikäisten poikien vanhemmat.

Taulukko 4. Ohjailukeinojen hyödyntäminen lasten televisionkatselun rajoittamisessa iän ja sukupuolen mukaan (%).

	Tytöt			Pojat		
	alle 11	11-14	15+	alle 11	11-14	15+
<i>Oman ikäryhmän K-merkintä</i>						
Säännöllisesti.....	37	56	43	33	44	33
Melko usein.....	17	22	12	17	29	25
Silloin tällöin.....	13	15	15	19	16	14
Ei juuri lainkaan.....	30	6	28	30	10	27
<i>Oman ikäryhmän ohjelmajasettelu (kellonajat)</i>						
Säännöllisesti.....	33	62	28	38	44	32
Melko usein.....	17	18	18	12	29	16
Silloin tällöin.....	21	6	26	16	12	21
Ei juuri lainkaan.....	25	11	26	28	15	26
<i>Ohjelmien alussa esitettävät varoitukset</i>						
Säännöllisesti.....	61	65	28	64	51	35
Melko usein.....	17	22	31	14	26	27
Silloin tällöin.....	8	6	23	8	15	18
Ei juuri lainkaan.....	13	6	16	12	8	17

4.3 Ohjailukeinoihin liittyvät kehittämistoiveet

Enemmistön mielestä kaikki ohjailukeinot ovat nykyisellään riittäviä keinoja. Esim. ohjelmakuulutusten varoitukset ovat sopivalla tasolla 79 prosentin mielestä.

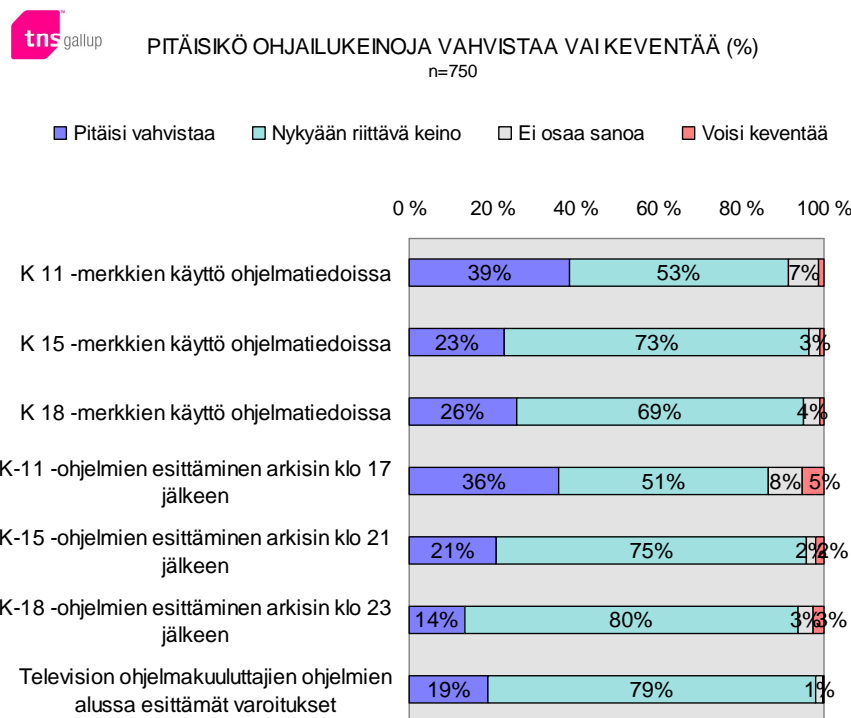
Seitsemän vanhempaa kymmenestä tai hieman useampikin totesi saman K15- ja K18-merkinnöistä sekä näiden ohjelmien sijoittelusta. K11 -merkinnät ovat nykyisin riittävät 53 ja niiden sijoittelu 51 prosentin mielestä.

Vain marginaalinen joukko (1–4 prosenttia) on sitä mieltä, että ohjailukeinoja voitaisiin keventää nykyisestä. Selvästi useampi vaatii päinvastaista. Esimerkiksi runsas viidennes toivoo, että ohjelmakuulutusten roolia varoittamassa ohjelman soveltumattomuudesta lapsille vahvistettaisiin.

Noin joka neljäs toivoo samaa K15- ja K18 -merkintöjen käyttämisestä ja melkein yhtä usea kiinnittäisi voimakkaammin huomiota K15-ohjelmien sijoitteluun.

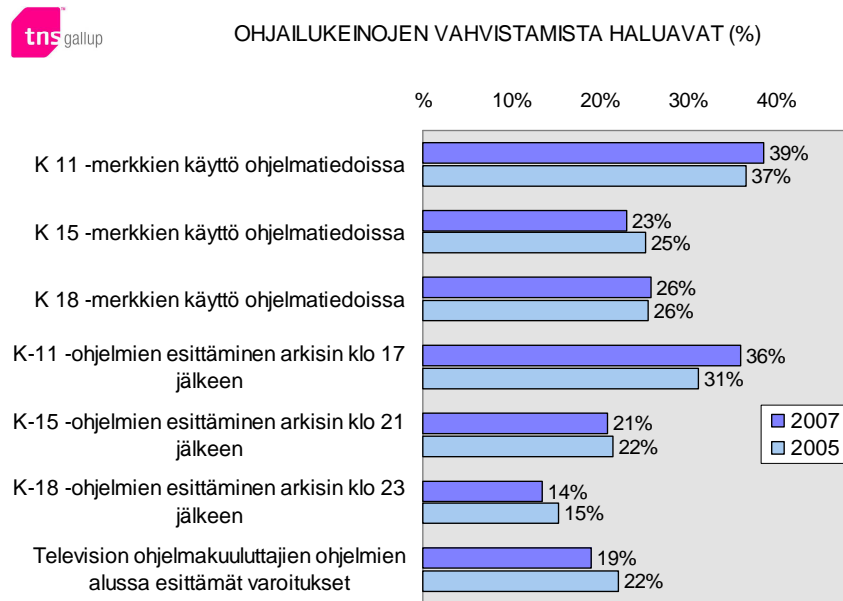
Alle 11-vuotiaiden suojaksi tarkoitetut merkinnät ja sijoittelut kaipaavat vahvistusta vielä useamman mielestä. 39 prosenttia tehostaisi merkin käyttöä ja 36 prosenttia ohjelmien sijoittelua.

Kuvio 23.

Aikaisempaa useampi toivoo, että juuri K11-ohjelmiin kiinnitettäisiin aikaisempaa enemmän huomiota. Vaikka erot eivät ole suuret kahden vuoden takaiseen, nämä ovat ainoat asiat, joissa lisähuomiota kaipaavien osuus on kasvanut hieman.

Kuvio 24.

Taulukossa 5 on kerrottu, mitä mieltä eri-ikäisten lasten vanhemmat ovat ohjailukeinojen toimivuudesta.

Varsinkin alle 11-vuotiaiden vanhemmat pitävät tärkeänä omalle ikäryhmälle tarkoitetun K-merkin aseman vahvistamista. Heistä 43 prosenttia on tätä mieltä, kun kahden vanhemman ikäryhmän osalta vastaavasti ajattelevien vanhempien osuudet jäävät 21 ja 27 prosenttiin.

Tästä huolimatta kannattaa huomata, että alle 11-vuotiaidenkin vanhempien enemmistö pitää sekä tätä ikäryhmää koskevia K-merkintöjä että heitä varten suunniteltuja ohjelma-aikarajoituksia hyvinä ja sopivina.

Taulukko 5. Toiveet ohjailukeinojen roolista lasten televisionkatsojan rajoittamisessa iän mukaan (%).

	Alle 11	11-14	15+
<i>Oman ikäryhmän K-merkintä</i>			
Pitäisi vahvistaa.....	43	21	27
Nykyään riittävä.....	50	76	66
Voisi keventää.....	2	1	2
<i>Oman ikäryhmän ohjelmajako (kellonajat)</i>			
Pitäisi vahvistaa.....	39	22	13
Nykyään riittävä.....	50	75	81
Voisi keventää.....	5	1	3
<i>Ohjelmien alussa esitettävät varoitukset</i>			
Pitäisi vahvistaa.....	19	18	17
Nykyään riittävä.....	79	80	82
Voisi keventää.....	*	*	*

Taulukossa 6 sama asia on esitetty iän ja sukupuolen mukaan, eivätkä tulokset eroa sukupuolen mukaan. Ainoa mainittava seikka on se, että 11 - 14 -vuotiaiden tyttöjen vanhemmista hieman useampi kuin vastaavan ikäisten poikien huoltajista toivoo ohjelmajoittelun aseman vahvistamista.

Taulukko 6. Toiveet ohjailukeinojen roolista lasten televisionkatselun rajoittamisessa iän ja sukupuolen mukaan (%).

	Tytöt			Pojat		
	alle 11	11-14	15+	alle 11	11-14	15+
<i>Oman ikäryhmän K-merkintä</i>						
Pitäisi vahvistaa	43	22	29	43	21	29
Nykyään riittävä.....	49	76	64	50	77	64
Voisi keventää	2	1	3	2	1	2
<i>Oman ikäryhmän ohjelmajoittelu (kellonajat)</i>						
Pitäisi vahvistaa	38	26	15	40	20	13
Nykyään riittävä.....	50	70	79	49	80	82
Voisi keventää	6	1	3	6	1	3
<i>Ohjelmien alussa esitettävät varoitukset</i>						
Pitäisi vahvistaa	22	20	20	18	17	16
Nykyään riittävä.....	77	78	79	80	82	84
Voisi keventää	*	-	1	*	1	-

Lisäksi otettiin selville, minkälaisia toiveita keinojen tehostamiselle esitetään? Jos vastaaja koki, että minkä tahansa ikäisille tarkoitettujen merkintöjen asema kaippaa vahvistusta, häntä pyydettiin kertomaan ideoistaan. Sama tehtiin, jos hän antoi kritiikkiä mille tahansa sijoitteluperiaatteelle tai ennen ohjelmia esitettäville varoituksille.

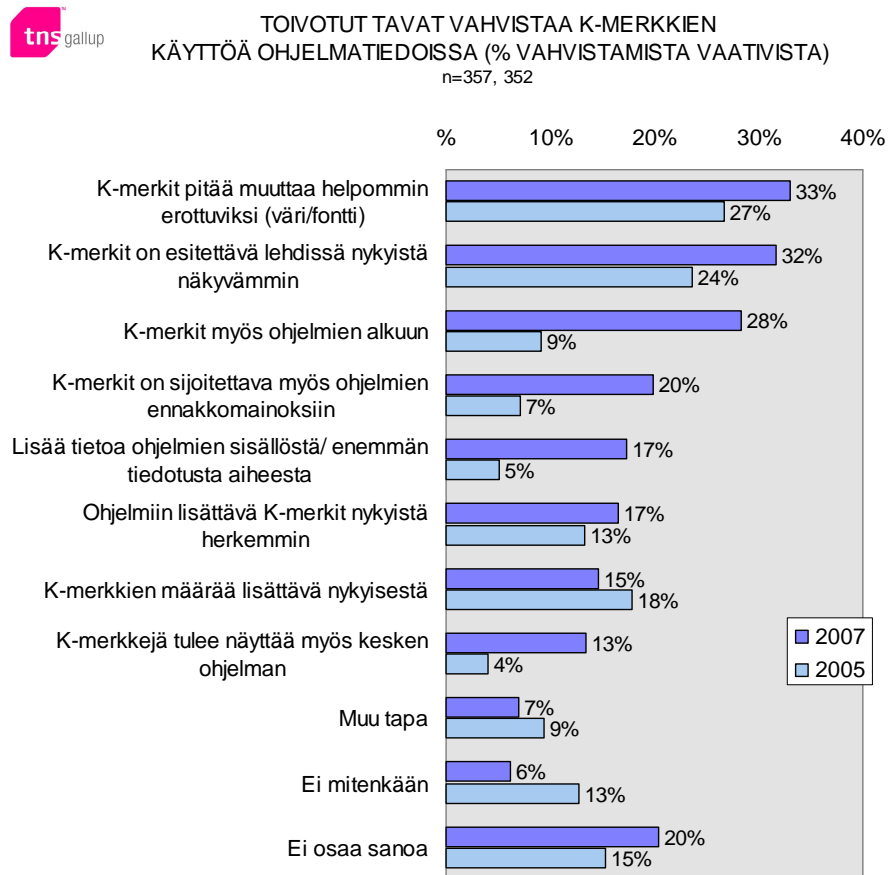
K -merkintöjä koskevat toiveet liittyivät lähinnä merkintöjen esiintymistiheyteen sekä näkyvyyteen. Niitä pitäisi lisätä nykyisestä, laittaa ohjelmien yhteyteen nykyistä herkemmin sekä muuttaa helpommin erottuviksi. Käytännössä kyse on siitä, että ne toivotaan lehtiin näkyvämmiksi sekä tekstityypiltään ja väritykseltään helpommin erottuviksi.

Vaatimukset ovat tiivistyneet kahdessa vuodessa. Aiempaa selvästi useampi vaatii merkkejä ohjelmien alkuun ja ennakkomainoksiin. Myös vaatimus ohjelmia koskevan lisätiedon saamisesta esitetään nyt tiukemmin.

11 - 14 -vuotiaiden vanhemmat vaativat keskimääräistä useammin merkintöjen muuttamista helpommin erottuviksi. 15 vuotta täyttäneiden vanhemmat taas kaipaavat lisää tietoa ohjelmista ja merkintöjen näyttämistä niiden alussa. (Ks. liitekuvio 10.)

Varsinkin keskimmäisen ikäryhmän tyttöjen vanhemmat toivovat merkintöjen esittämistä nykyistä selkeämmin. Kahdessa vanhimmassa ikäryhmässä tyttöjen vanhemmat vaativat poikien huoltajia voimakkaammin merkintöjä ohjelmien alkuun. (Ks. liitekuvat 11 - 12.)

Kuvio 25.

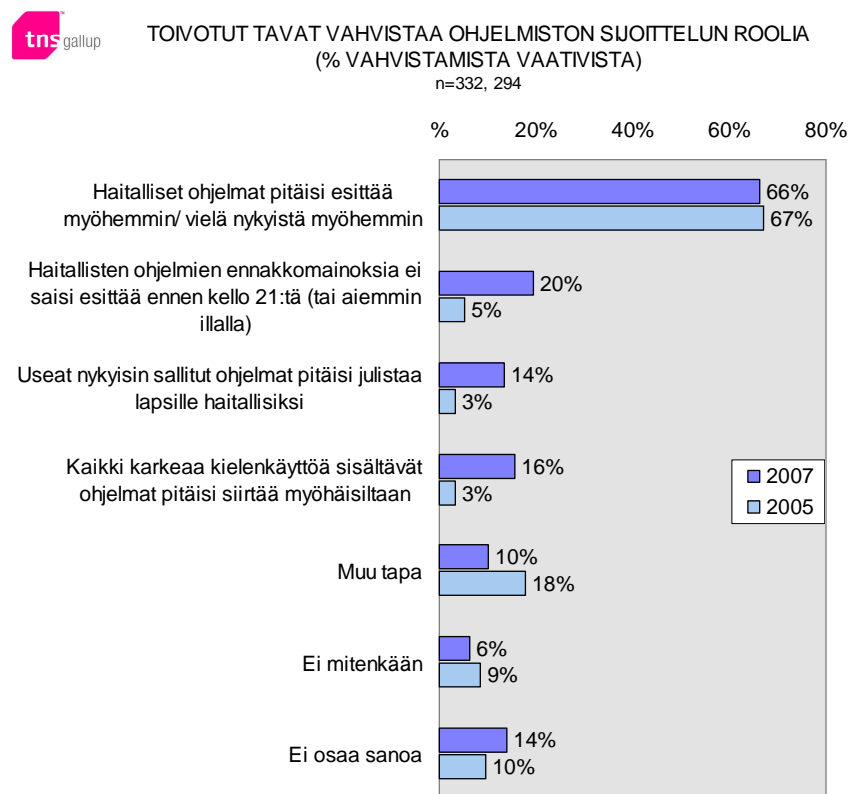

Ohjelmien sijoittelua kehitettäisiin oikeastaan vain yhdellä tavalla. Selkeä enemmistö (66 %) asiaa kritisoineista siirtäisi haitallisten ohjelmien lähetysaikoja vielä nykyistäkin myöhäisemmäksi.

Aikaisempaa useampi kiinnittää huomiota haitallisten ohjelmien ennakkomainoksiin toden, ettei niitäkään tarvitsisi esittää turhan aikaisin illalla. Nyt aiempaa useampi vaatii myös useiden nykyisin sallittujen ohjelmien julistamista haitallisiksi sekä kaikkien karkeata kielenkäyttöä sisältävien ohjelmien siirtämistä myöhäisiltaan.

Mielipiteet eivät juuri vaihtele sen enempää lapsen iän kuin hänen sukupuolensaakaan mukaan kuten liitekuviosta 13 - 15 on nähtävissä.

Kuvio 26.

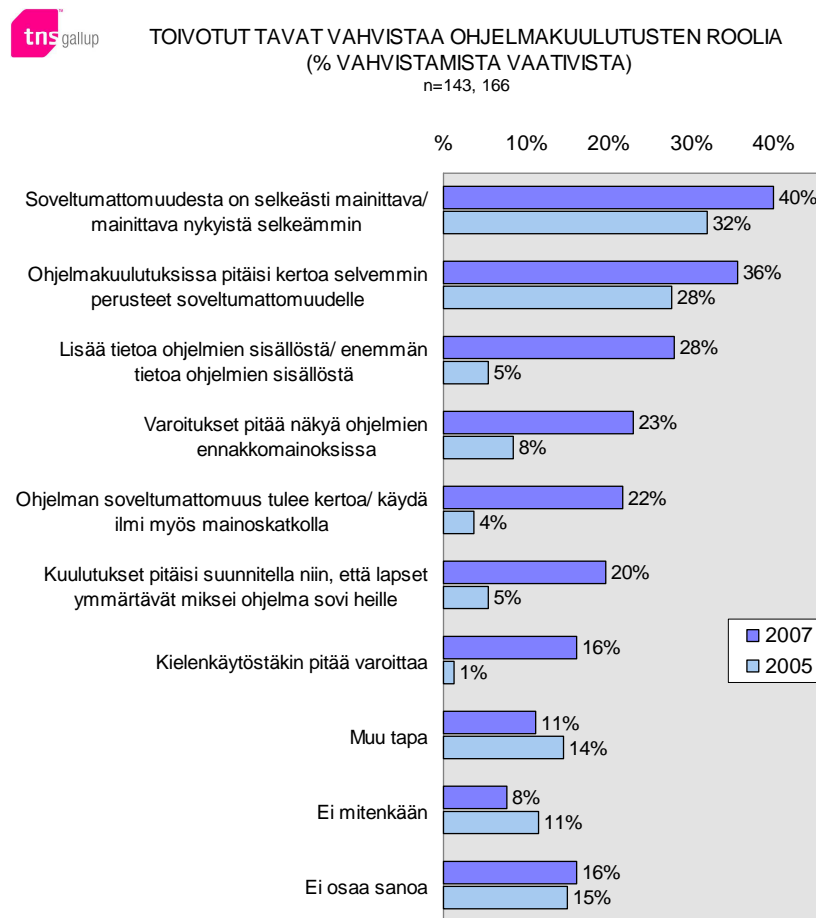
Kuluneet kaksi vuotta ovat tuottaneet ohjelmakuulutuksille yhä enemmän toiveita. Niitä haluttaisiin kehittää siten, että soveltumattomuus tuotaisiin niissä esille vielä nykyistäkin selkeämmin, jopa mainoskatkoilla.

Vanhemmat haluaisivat myös, että lapsille soveltumattomuuden perusteet kerrottaisiin nykyistä selvemmin ja tarkemmin ja, että asia sanottaisiin myös lasten ymmärtämällä tavalla. Myös kielenkäytöstä pitäisi varoittaa.

Varsinkin 15 vuotta täyttäneiden vanhemmat esittävät näitä ajatuksia. Kaikkein eniten heidän näkemyksensä erottuvat kahden muun ikäluokan vanhemmista silloin, kun he vaativat ohjelmakuulutuksilta sitä, että myös heidän lapsensa ymmärtäisivät, miksi eivät saa katsoa kyseistä ohjelmaa. (Ks. liitekuvio 16.)

Kun asetelmaan tuodaan mukaan lapsen sukupuoli, havaitaan, että asialla ovat erityisesti vanhimpaan ikäryhmään kuuluvien tyttöjen huoltajat. Heillä on keskimääräistä selvästi suurempi tarve saada ohjelmista lisätietoa. He vaativat varoituksia ennakkomainontaan ja mainoskatkoille, ja heidän mielestään ohjelmakuulutuksissa pitää pystyä perustelevaan haitallisuus selkeästi ja siten, että heidän tyttärensäkin ymmärtävät asian. (Ks. liitekuvat 17 - 18.)

Kuvio 27.

5 Lapsille haitallisina pidetyt ohjelmat

Vanhemmille esitettiin 20-kohtainen lista, ja pyydettiin poimimaan siitä sellaiset ohjelmatyypit, joita he pitävät lapsille haitallisina.

Kukin vastaaja arvioi tilannetta oman lapsensa näkökulmasta. Jos vastaajalla oli useampia lapsia, hän otti kantaa yhden lapsensa tilanteen mukaan (lomake oli ohjelmoitu siten, että se arpoi satunnaisesti ”sopivan” ikäisen lapsen).

Väkivalta, kauhu ja ala-arvoinen kielenkäyttö olivat teemat, jotka vanhempien mielestä aiheuttavat lapsille eniten haittaa. 87 prosenttia mainitsi väkivaltaohjelmat ja -kohtaukset. Kauhuelokuvat ja -ohjelmat tulivat mieleen 85 prosentille ja roisia tai muuten ala-arvoista kielenkäyttöä sisältävät ohjelmat 77 prosentille.

Kaksi vanhempaa kolmesta arvioi sotaelokuvien ja -ohjelmien kuuluvan samaan kategoriaan. 59 prosenttia liittää samaan joukkoon myös kohtaukset, joissa käytetään huumeita sekä seksikohtaukset (ei kuitenkaan porno). Enemmistön mielestä myös toiminta-, rikosyms. ohjelmilla voi olla lapsille haitallisia vaikutuksia.

Varsin moni pitää rasismia tai syrjintää sisältäviä ohjelmia (46 %) sekä uutis- ja ajankoh-taisohjelmissä näytettävää väkivaltaa (42 %) lapsilleen haitallisena.

Useimpia vanhempia ei häiritse, jos ohjelmassa seksin sijasta vilahtaa ns. paljasta pintaa. Vain 16 prosenttia pitää sellaisen näkemistä haitallisena lapsilleen.

Kovin vahingollisina ei pidetä sen enempää uskontoa tai uskonnollisuutta sisältäviä ohjel-mia (10 % pitää haitallisena) kuin saippuasarjojakaan (19 %). Samaa kategoriaan voi lisäksi sijoittaa mm. parisuhde- (25 %) sekä mielenterveysongelmia (24 %) sisältävät tai käsittelevät ohjelmat.

Homoseksualismi tai yleensä seksuaalisuus ohjelman aiheena häiritsee runsasta neljän-nestä - vajaata kolmannesta vanhemmista.

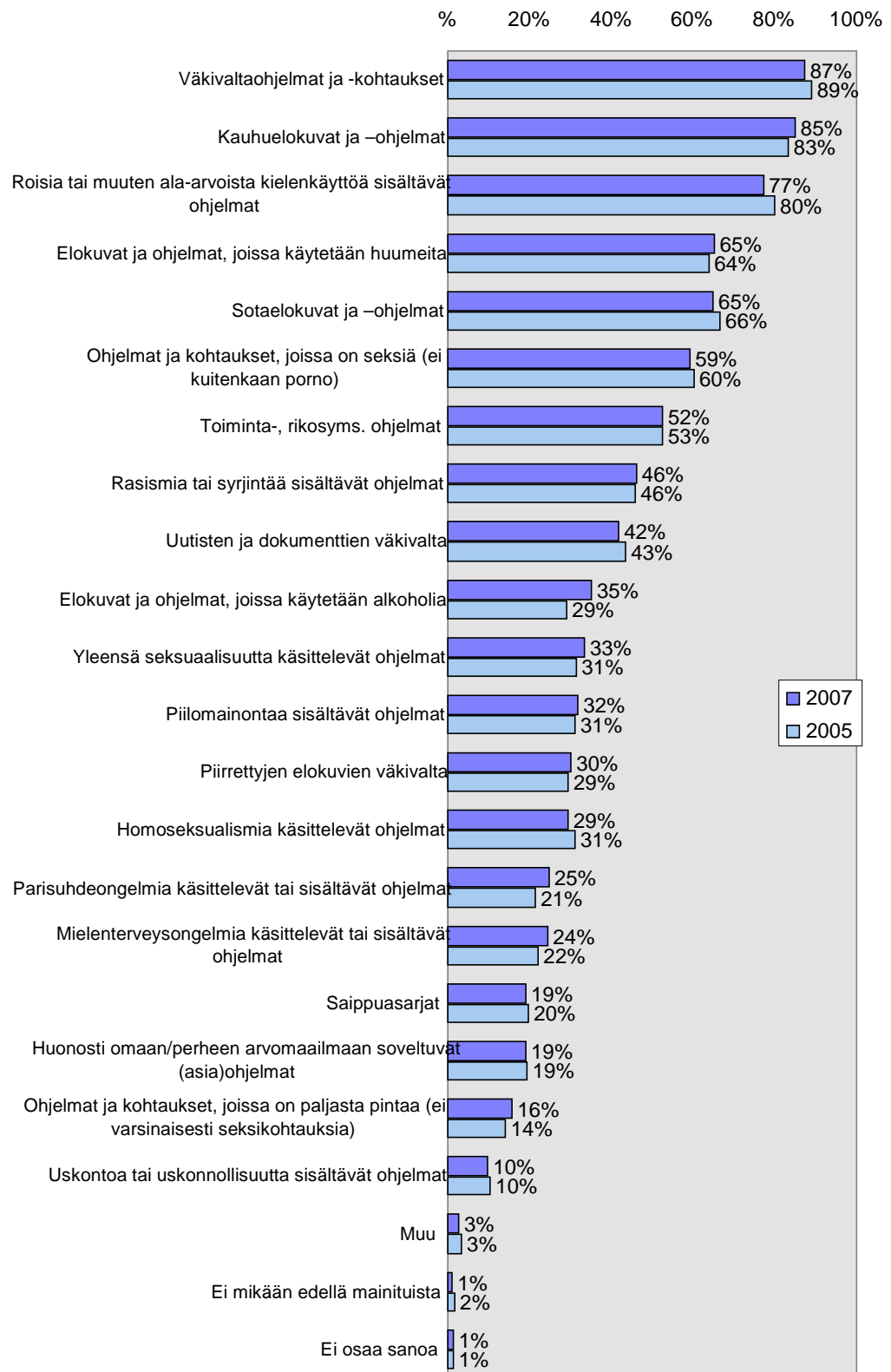
Oman tai perheen arvomaailman vastaiset tai siihen huonosti sopivat ohjelmat eivät herä-tä vanhemmissa yhtä paljon huolta. 19 prosenttia arvelee sellaisten lähetysten olevan jäl-kikasvulleen haitallisia.

Lapsen iällä on vaikutusta vanhempien arvioihin (graafiset esitykset liitteenä, liitekuviot 19 - 21). Yleisperiaatteena pätee, että mitä nuorempi lapsi on kyseessä, sitä haitallisempina useimpien em. ohjelmien vaikutuksia pidetään. Erityisesti piirrettyjen elokuvien väkivalta ja homoseksualismia käsittelevät ohjelmat korostuvat nuorimpien lasten osalta, kun eri ikä-ryhmiä verrataan toisiinsa.

Kuvio 28.

LAPSILLE HAITALLISET OHJELMAT (%), n=502, 834

Vanhemmilta kysyttiin lisäksi, miten heillä on tapana toimia tällaisten ohjelmatyyppien kanssa: kieltävätkö he lapsiaan katsomasta, ja jos kieltävät, niin kuinka johdonmukaisesti vai annetaanko lapselle vapauksia.

Enemmistö tai suurin osa kieltää säännönmukaisesti lapsiaan silloin, kun televisio näyttää väkivaltaa tai kauhua. Monissa perheissä katsotaan lisäksi parhaaksi kieltää lapsia katsomasta seksikohtauksia ja sotakuvauksia.

Perheen arvomaailmaan huonosti sopivat ohjelmat sallitaan huomattavasti useammin, varsinkin, jos lapsen katseluseurana on perheenjäsen tai joku muu aikuinen henkilö. Erittymisen seksuaalisuuteen liittyvät tai mielenterveys- tai parisuhdeongelmia käsittelevät ohjelmat ovat usein tällaisia yhdessä katsottavia.

Piilomainontaa lasten annetaan katsella itse. He voivat seurata vapaammin myös saippuasarjoja, uskonnollisuutta sisältäviä ohjelmia sekä väkivaltaa sisältäviä piirrettyjä.

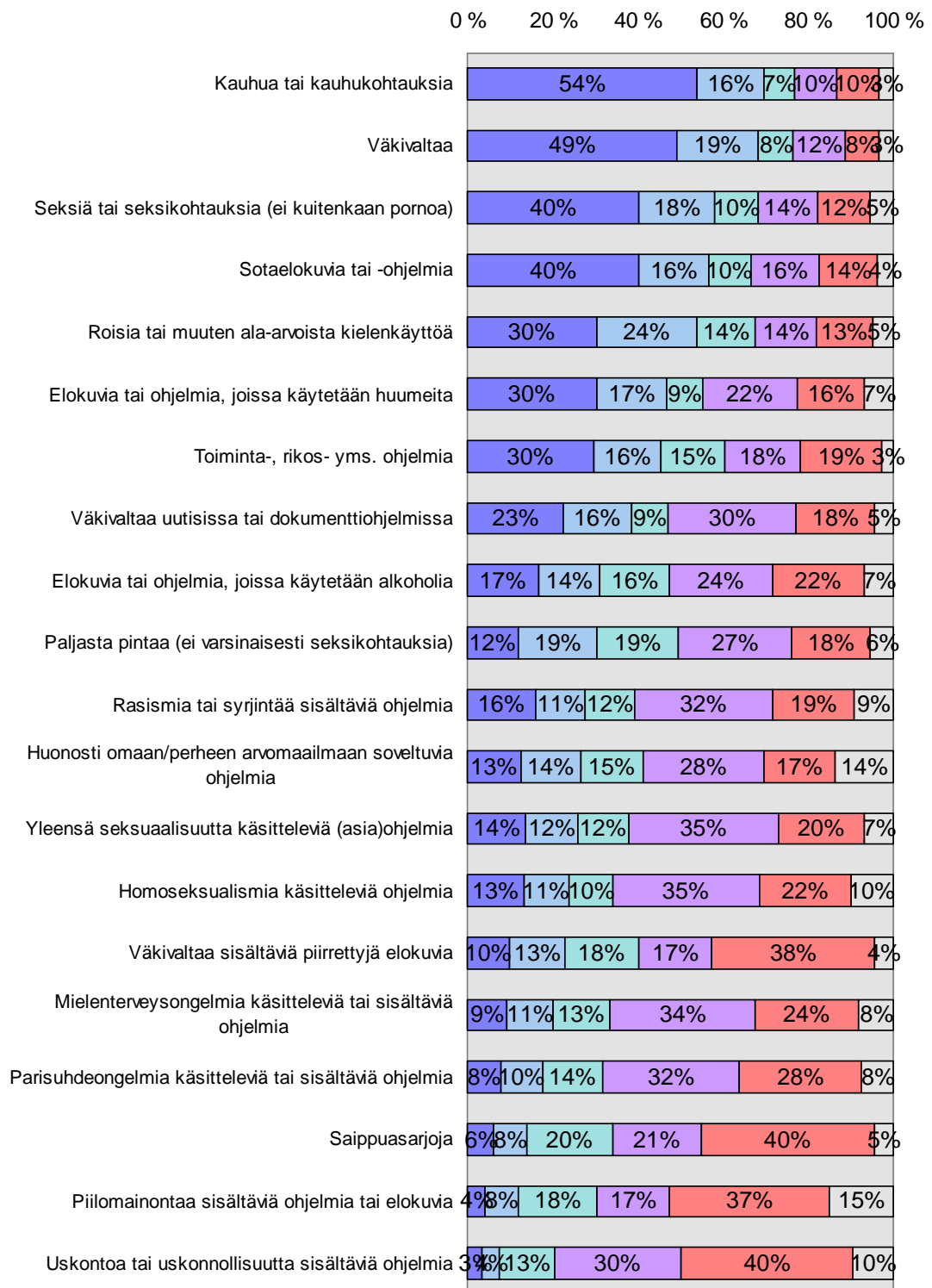
Vanhempien toimintatavoissa ei ole muutoksia raportoitavaksi. Kuviossa 30 on yhdistetty säännöllisesti ja melko usein lapsiaan kieltävien osuudet eri tapauksissa. Ne ovat lähes prosenttiyksikölleen samansuuruiset kuin 2005. Ainoa vähäinen muutos koskee ohjelmia, joissa tarjotaan alkoholia. Aikaisempaa hieman useampi kieltää lapsiaan katsomasta niitä.

Kuvio 29.

TOIMIMINEN ERITYYPPISTEN OHJELMIEN SUHTEEN (%), n=502

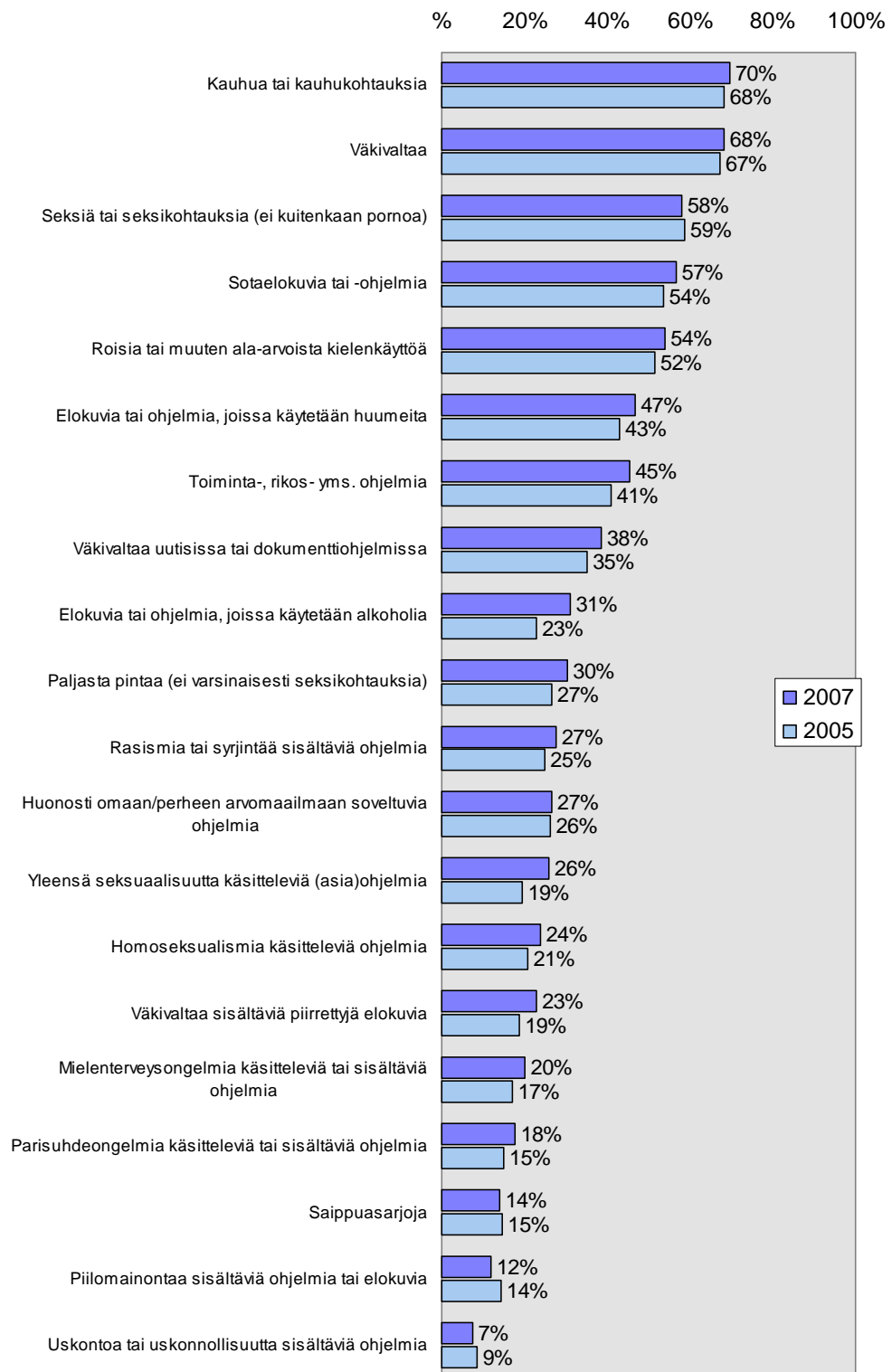
- Kieltää säännöllisesti lasta katsomasta
- Kieltää melko usein lasta katsomasta
- Lapsi saa katsoa silloin tällöin
- Lapsi saa katsoa yhdessä vanhempansa tai vanhemman henkilön kanssa
- Lapsi saa halutessaan katsoa vapaasti
- Ei osaa sanoa

Kuvio 30.

TOIMINEN ERITYYPPISTEN OHJELMIEN SUHTEEN: kieltää
säännöllisesti+melko usein-osuudet (%), n=502, 834

Aivan pienimmät eivät juuri saa katsella listalla mainittuja ohjelmia itsekseen (graafiset esitykset liitteenä, liitekuviot 22 - 24). Kauhua, väkivaltaa, sota, seksi ja rikokset estetään heiltä tehokkaasti. Tämänikäisten lasten huoltajien selkeä enemmistö kieltää kategorisesti nämä ohjelmatyypit jälkikasvultaan.

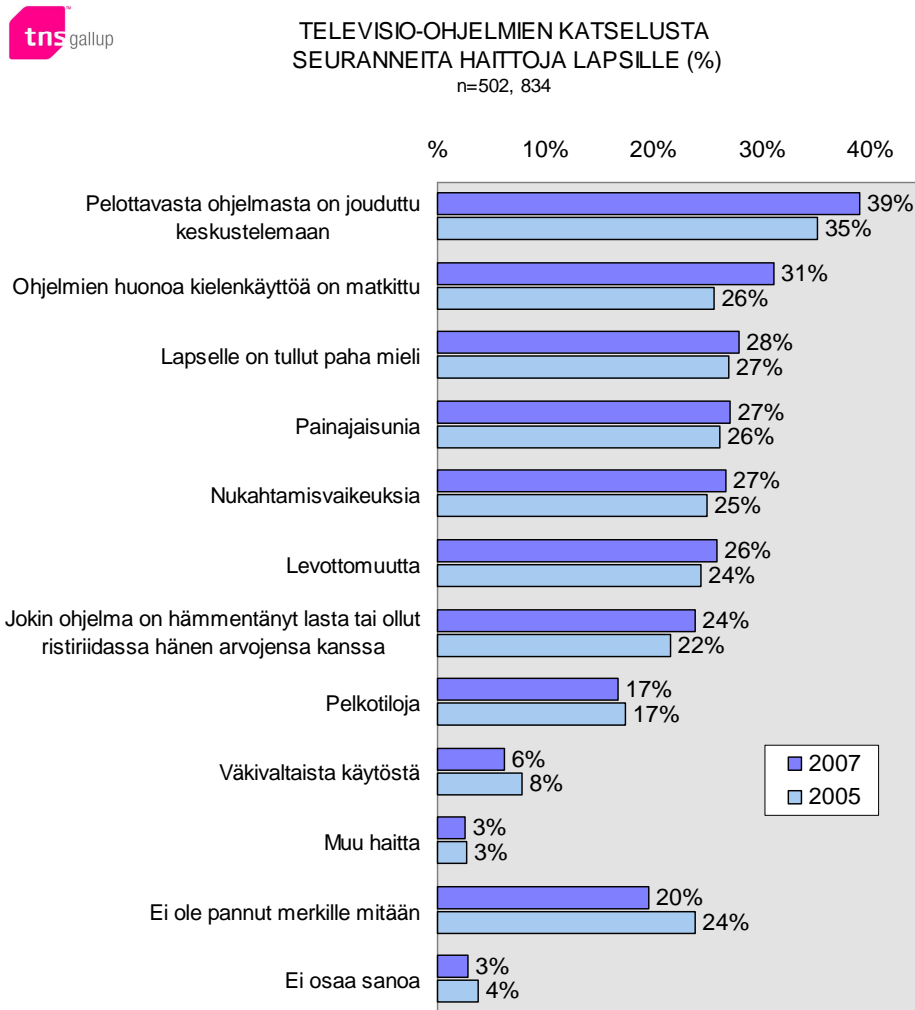
11 – 14 -vuotiaiden vapaudet ovat jo suuremmat kuin nuoremmilla. Enemmistö tämän ikäisten vanhemmista antaa lastensa katsella vapaasti mm. saippuasarjoja, uskonnollisuutta sisältäviä ohjelmia sekä väkivaltaa sisältäviä piirrettyjä. Muu (fiktiivinen) väkivalta on toinen asia, ja enemmistö tämän ikäisten lasten vanhemmista kieltää melko usein lapsiaan katsomasta sitä. Uutis- ja ajankohtaisohjelmien esittämää väkivaltaa kuitenkin sallitaan, kunhan sitä katsotaan vain silloin tällöin tai yhdessä vanhempien kanssa.

15 – 17 -vuotiaita kontrolloidaan enää harvoin. Lähinnä satunnaisia kieltoja annetaan yleensä vain, kun televisio lähettää väkivaltaa, kauhua, seksiä tai roisia kielenkäyttöä sisältävää ohjelmaa.

Neljä viidestä vanhemmasta on huomannut televisio-ohjelmien aiheuttaneen perheen lapsille joskus haittoja.

Havaitut haitat ovat monenlaisia. Useimmiten televisiosta nähty ohjelma on herättänyt keskustelua, siitä on tullut lapselle paha mieli, hän on nähnyt sen takia painajaisunia tai kohdannut nukahtamisvaikeuksia. Jotkut lapset ovat ohjelman nähtyään olleet hämmentyneitä. Myös ohjelmien huonoa kielenkäyttöä on matkittu. Tämä ongelma on eniten yleistynyt.

Kuvio 31.

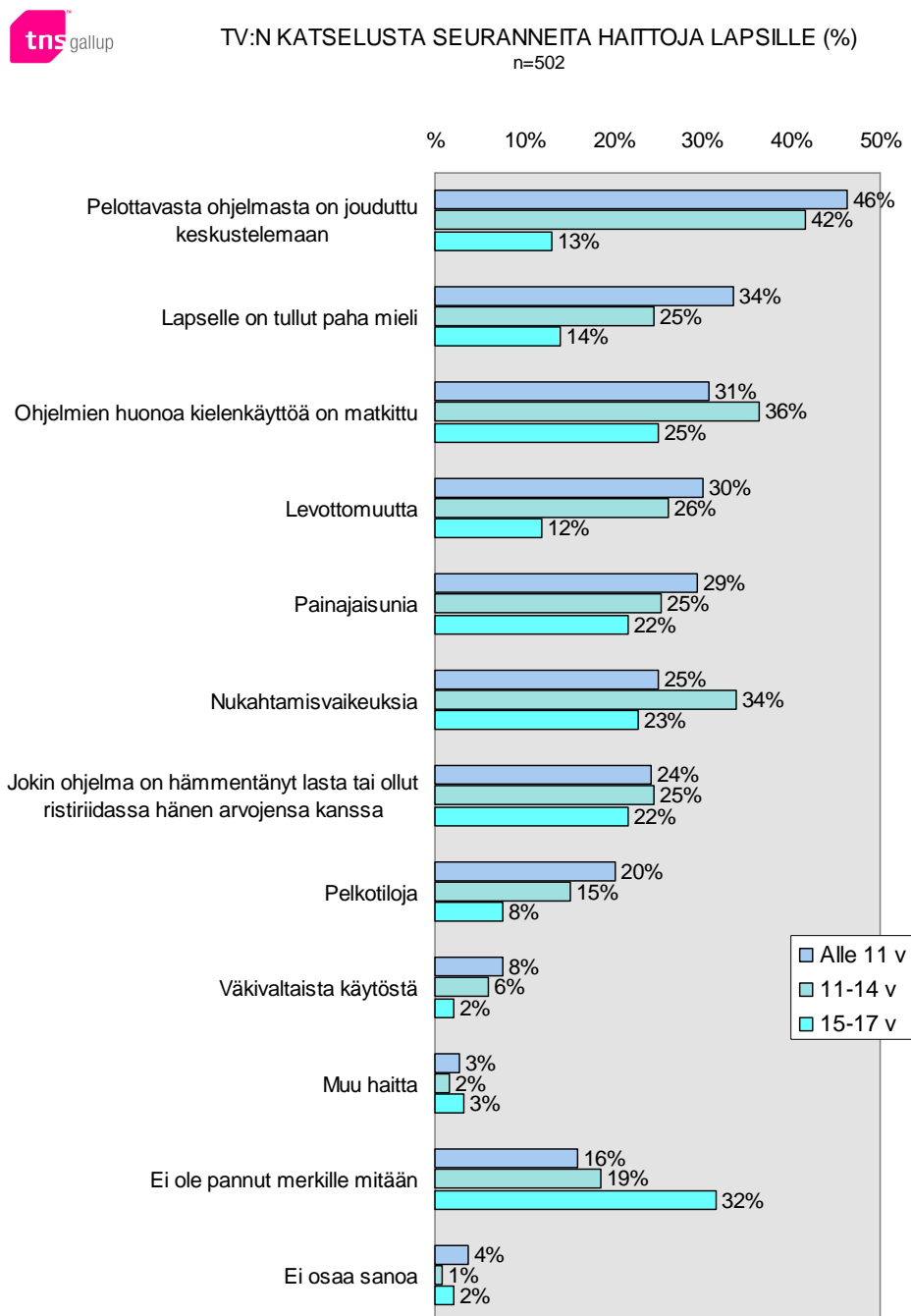

Yleensä ottaen voi todeta, että osa haitoista on kohdistunut varsinkin nuorimpiin lapsiin, mutta jotkut koskevat aivan samassa mitassa myös vanhempia lapsia.

Pelottavasta ohjelmasta on jouduttu keskustelemaan erityisesti kaikkein nuorimpien kanssa. Myös ikävästä katselukokemuksesta syntynyt paha mieli ja pelkotilat ovat heidän tapauksessaan keskimääräistä yleisempiä, samoin painajaisunet. Nukahtamisvaikeudet ja huonon kielen käytön matkiminen ovat olleet yleisimpiä 11 - 14 -vuotiaiden keskuudessa.

Hämmentyneisyys on tila, joka vaivaa yhtä lailla kaikenikäisiä lapsia. Kussakin ikäryhmässä noin neljäsosa lapsista on kokenut, että ohjelma on tavalla tai toisella ollut ristiriidassa hänen omien arvojensa kanssa.

Kuvio 32.

6 Onko televisio lapsille vaarallinen?

Television riskejä tarkasteltiin useammassa, aiheen eri puolia kuvaavassa kysymyksessä. Ensin tutkimukseen osallistuneet saivat arvioitavakseen eräitä televisioon ja lasten kasvatukseen liittyviä väittämiä.

Enemmistö vanhemmista totesi, että heidän on ehdottomasti kannettava vastuunsa lasten televisionkatselun valvonnassa. 71 prosenttia oli asiasta täysin vakuuttunut. Tämä valvonta kuuluu kasvatukseen ja oleellinen osa sitä on varmojen rajojen asettaminen lapsille. 64 prosenttia oli täysin tätä mieltä.

Enemmistö oli vähintään jokseenkin samaa mieltä siitä, että tämän päivän televisio-ohjelmissa on yleensä liikaa väkivaltakohtauksia ja seksiä. Tilanne huolestuttaa, koska vanhempien mielestä heidän lastensa kehitys voi häiriintyä sopimattomien ohjelmien katselusta paljonkin.

Vanhempien mielestä on hyvä, jos lapsia voidaan suojata. Kaikenlaisten ohjelmien näkemistä ei välttämättä nähdä osaksi luontaista kasvamista kohti aikuisuutta. Lapsille ei saa yleensäkään antaa liikaa valinnan vapauksia vain sen takia, että he näin kasvaisivat nopeammin aikuisiksi. Selkeä enemmistö ei myöskään usko, että lapset vaistomaisesti pystyisivät arvioimaan, minkälaiset ohjelmat heille sopivat.

Vanhempien roolia siis pidetään tärkeänä. Eräät (ei silti läheskään kaikki) kuitenkin kokevat lastensa suojelemisen ongelmalliseksi. Heidän mielestään kaikista ohjelmista on hankala saada riittävästi tietoa etukäteen. Lasten ystäväpiirin vaikutus on vahva ja hankaloittaa johdonmukaista kasvatustyötä. Jotkut valittivat, että pyrkimykset valvoa lasten television seuraamista johtavat usein riitoihin. Nämä asiat eivät kuitenkaan ole ongelmallisia kaikille. Mieli-piteet jakaantuvat suurin piirtein yhtä voimakkaasti puolesta ja vastaan.

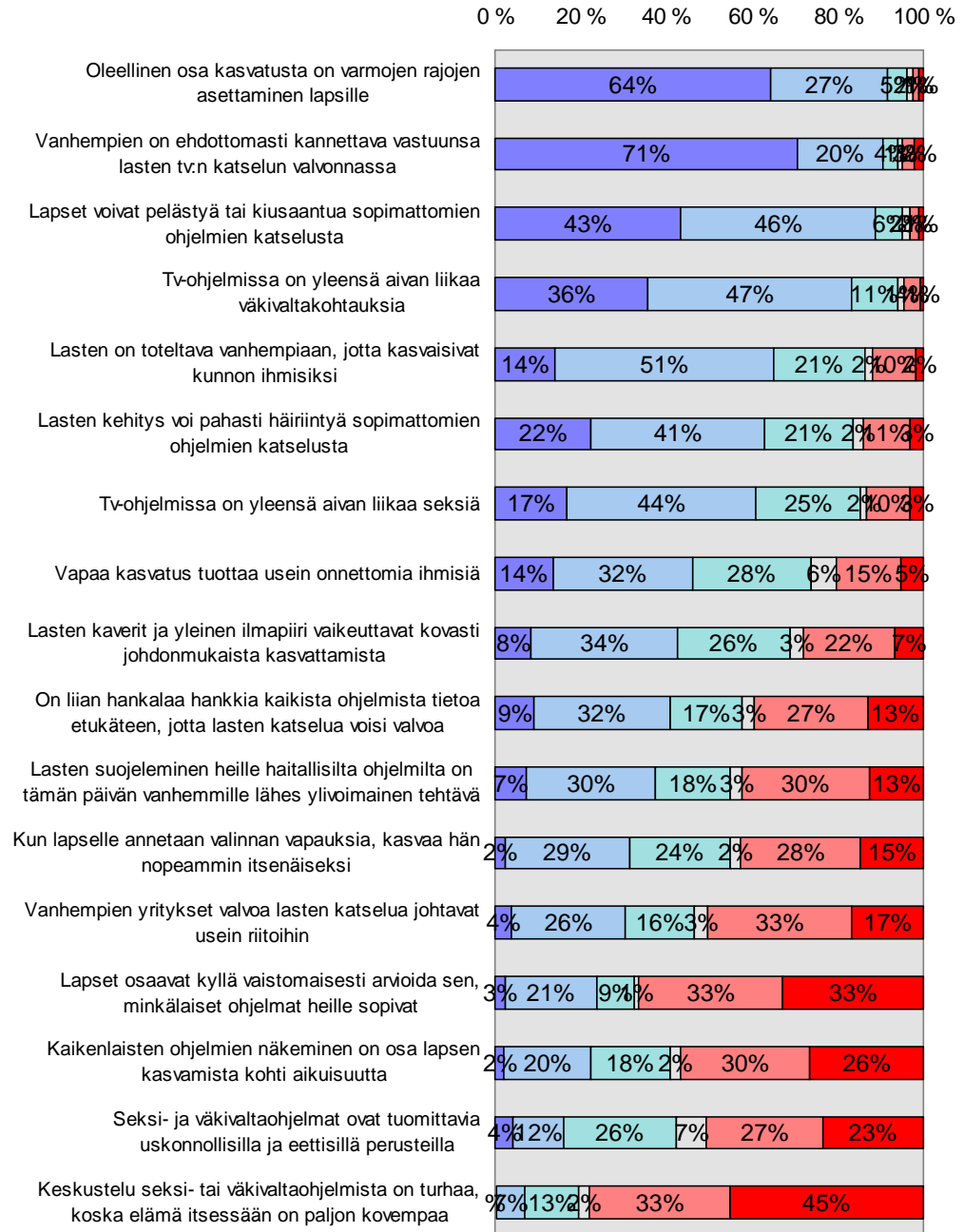
Kuvio 33.

MIELIPITEET ERÄISTÄ TELEVISION LIITTYVISTÄ ASIOISTA (%)

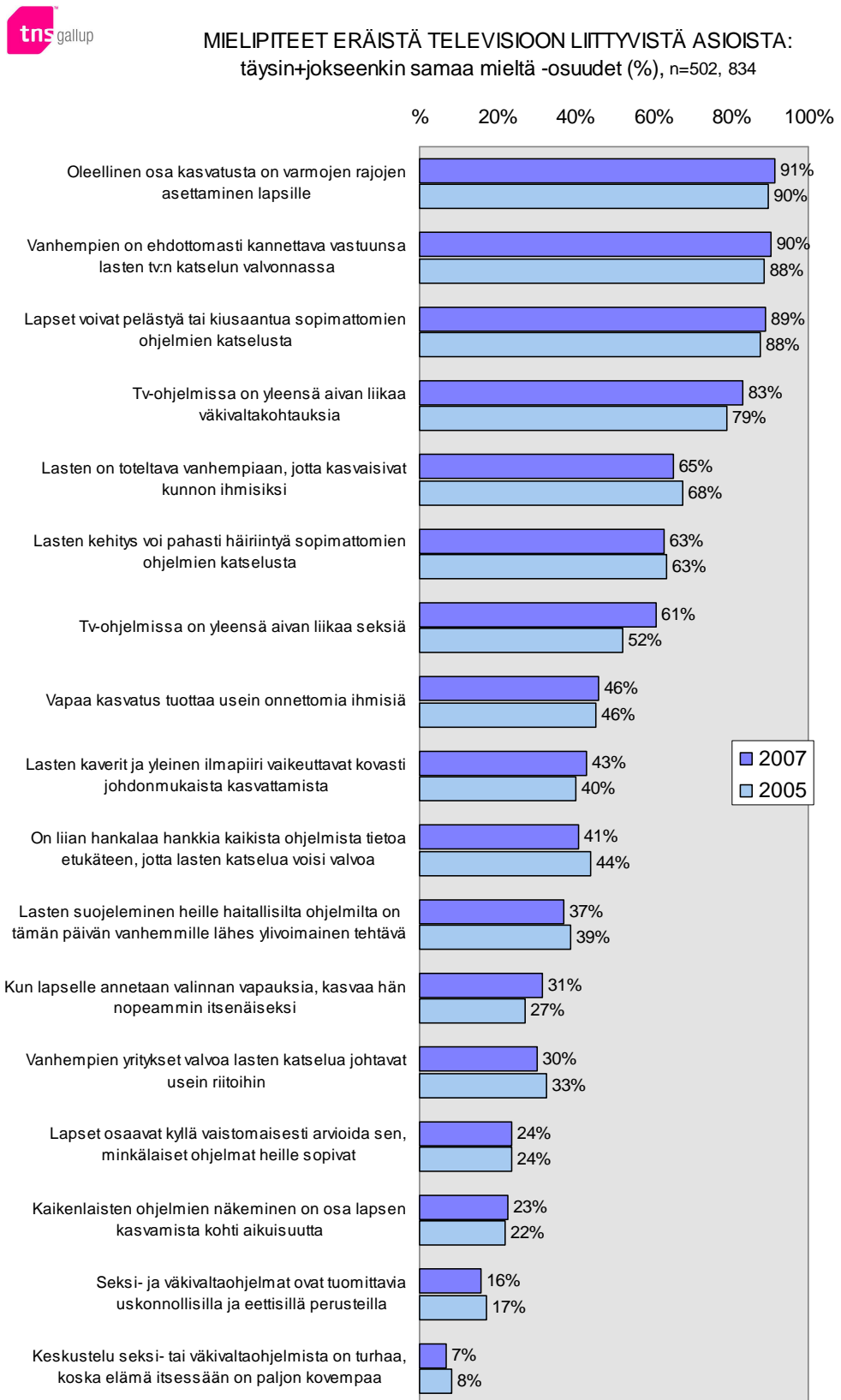
n=502

■ Täysin samaa mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä ■ Ei samaa eikä eri mieltä
■ Ei osaa sanoa ■ Jokseenkin eri mieltä ■ Täysin eri mieltä

Käsityksissä ei ole tapahtunut muutosta kahden vuoden aikana. Tästä kertoo kuvio 34. Vain yksi asia tuottaa merkittävämmän eron. Nyt aikaisempaa useampi totesi, että tv-ohjelmissa on yleensä aivan liikaa seksiä.

Kuvio 34.

Kaikkein nuorimpien lasten vanhemmat ottavat voimakkaimmin kantaa vastuukysymyseen. Heistä 82 prosenttia oli täysin sitä mieltä, että ”vanhempien on ehdottomasti kannettava vastuunsa lasten tv:n katselun valvonnassa”. Melkein kolme neljästä (72 %) esitti ehdottomana kantana, että varmojen rajojen asettaminen on oleellinen osa kasvatusta (ikäryhmäkohtaiset graafiset esitykset liitteenä, liitekuviot 25 - 27).

Myös 15 vuotta täyttäneiden lasten huoltajien enemmistö toteaa vanhempien kantavan vastuun. Asiasta täysin samaa mieltä olevien osuus kuitenkin kasvaa voimakkaasti, kun arvioinnin kohteena olevien lasten ikä vähenee. Myös väite, että lapset voivat kiusaantua tai pelästyä sopimattomien ohjelmien katselusta sai suunnilleen samantyyppisen vastaanoton kaikkien kolmeen ikäryhmään kuuluvien vanhempien reaktioissa. Saman voi sanoa heidän ajatuksistaan siitä, miten haitalliset ohjelmat voivat vaikuttaa kielteisesti lasten kehitykseen. Iästä riippumatta, seuraukset voivat olla haitalliset.

Myös käsitykset televisio-ohjelmien liiallisesta väkivaltaisuudesta jaetaan kaikenikäisten lasten vanhempien joukossa. Väittämän kanssa samaa mieltä olevien osuudet ovat kaikkien ikäluokkien vanhempien vastauksissa melko samansuuruiset. Tosin vaihtoehdon ”täysin samaa mieltä” -valinneiden osuus pienenee sitä mukaa, mitä vanhemman lapsen näkökulmasta tilannetta arvioidaan.

Paljon eivät eri-ikäisten lasten vanhempien käsitykset poikkea siitäkään, pystyvätkö lapset vaistomaisesti arvioimaan sen, minkälaiset ohjelmat heille sopivat. Olipa kyse minkä ikäisestä lapsesta tahansa, useimmat vanhemmat pitävät tärkeänä sitä, että ovat suodattamassa asioita jälkikasvunsa parhaaksi.

Televisionkatselun liittyvien ohjailukeinojen hyödyntäminen ei ole mitään erityistä kontrolloimista. Näyttää siltä, että suomalaisissa perheissä lasten tekemisiä valvotaan muutenkin.

71 prosenttia kertoi seuraavansa säännönmukaisesti, kenen kanssa tai minkälaisessa seurassa lapsi liikkuu. Tämä kontrolli jatkuu voimakkaana erityisesti noin 14 ikävuoteen asti, vaikka myös yli 15-vuotiaiden lasten huoltajien enemmistö (57 %) on hyvin kiinnostunut asiasta.

Lapsilta edellytetään myös määrättyjä kotiintuloaikoja. Näin tehdään 79 prosentissa perheistä. Vaikka lasten kasvaessa kontrolli hieman lievenee, kaksi kolmesta haastatellusta yli 15-vuotiaankin vanhemmasta totesi säännönmukaisesti kiinnittävänsä asiaan huomiota.

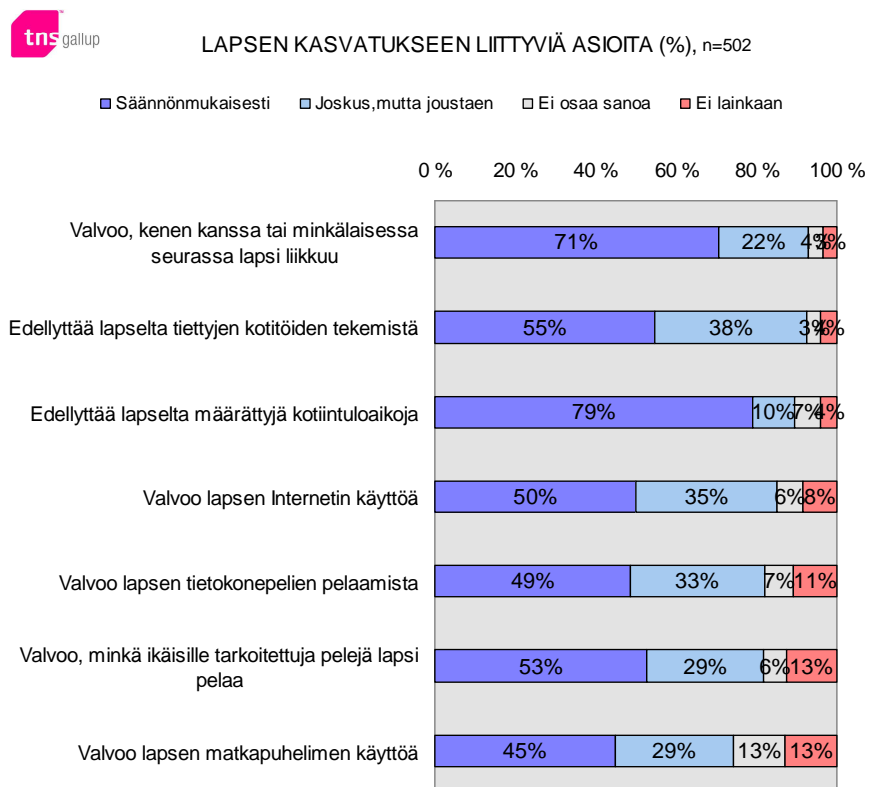
Enemmistö valvoo jatkuvasti lastensa Internetin käyttöä, käytännössä yhtä moni sekä tietokonepelien pelaamista että sitä, minkä ikäisille tarkoitettut pelit lapsella ovat käytössä. Matkapuhelimen käyttöä kontrolloidaan säännöllisesti 45 prosentissa talouksista.

Näihin asioihin liittyvä kontrolli ei täysin häviä, mutta vähenee iän karttuessa. Esim. 22 prosenttia 15 vuotta täyttäneiden lasten vanhemmista ei kontrolloi lainkaan jälkikasvunsa Internetin ja 18 prosenttia matkapuhelimen käyttöä.

Myös tietokonepelien pelaamista yleensä ja pelien ikärajojen noudattamista koskeva valvonta hellittää lapsen kasvaessa. Esimerkiksi 69 prosenttia alle 11-vuotiaiden huoltajista tarkkailee, minkä ikäisille tarkoitettuja pelejä hänen lapsensa harrastaa. Vastaava luku on 15-vuotiaiden ja vanhempien lasten huoltajien joukossa 24 prosenttia.

Yli puolet vanhemmista edellyttää lapsiltaan jatkuvasti kotitöiden tekemistä. Tämä vaatimus on tiukka kaikissa ikäryhmissä.

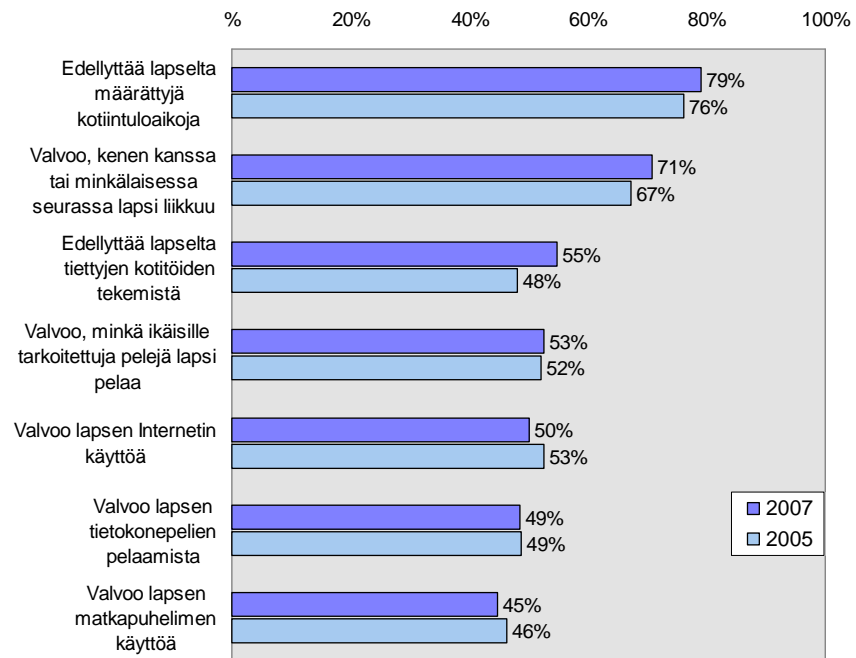
Kuvio 35.

Kuvio 36.

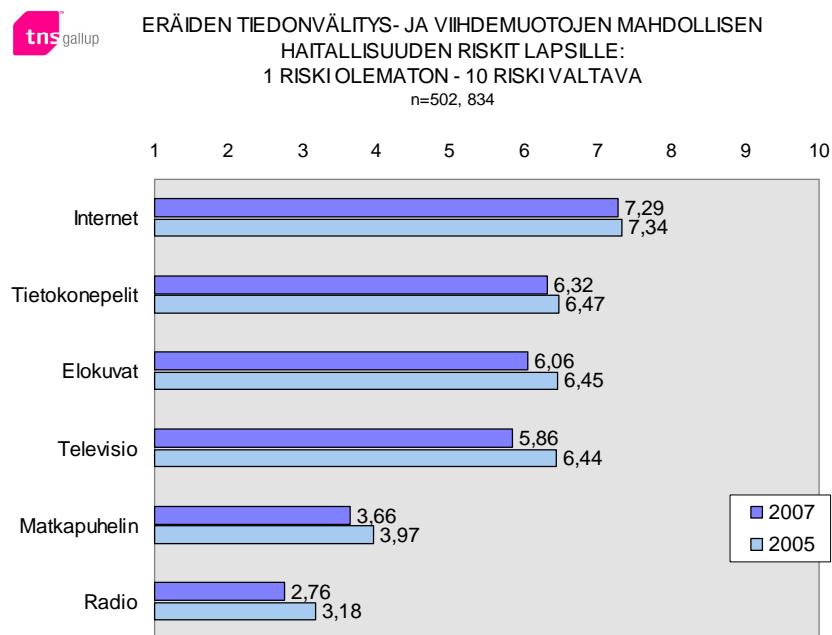
LAPSEN KASVATUKSEEN LIITTYVIÄ ASIOITA:
valvoo säännönmukaisesti -osuudet (%)
n=502, 834

Lisäksi tarkasteltiin television riskejä. Vastaajat arvioivat kuuden tiedonvälitys- ja viihdemuodon mahdollista haitallisuutta lapsille. He tekivät sen kymmenportaisen asteikon avulla, jossa 1 tarkoitti, että riski on olematon ja 10, että riski on valtava. Näiden ääripäiden väliin jäävät luvut viittasivat niiden välissä oleviin mielipiteisiin.

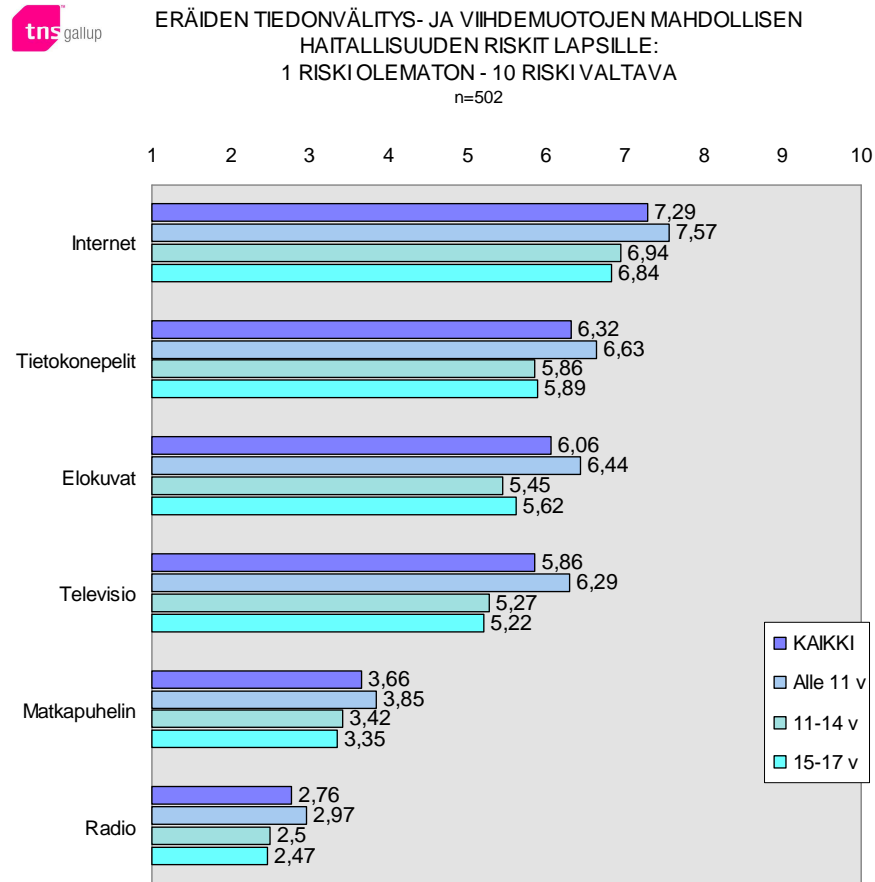
Näyttää siltä, että televisioon liittyy vanhempien mielestä riskejä. Ne eivät kuitenkaan ole sen suurempia kuin elokuvien, tietokonepelien tai Internetin. Ne ovat kuitenkin suuremmat kuin matkapuhelinten tai radion. Lisäksi sen riskit koetaan nyt hieman pienemmiksi kuin kaksi vuotta sitten.

Kuvio 37.

Nuorimpien lasten vanhemmat pitävät television ja elokuvien mahdollisia riskejä keskimääräistä suurempina. Kun lapset varttuvat, vanhempien huoli laantuu hieman.

Kuvio 38.

Vanhemmille esitettyjä televisionkatselua ja kasvatusta koskevia väittämiä ryhmiteltiin faktorianalyysillä. Kyseessä on menetelmä, jolla voidaan selvittää yksittäisten muuttujien (kysymysten) taustalla olevia ja niitä yhdistäviä laajempia asenneulottuvuuksia. Ne voidaan ymmärtää eräänlaisina akseleina, joiden ääripäihin sijoittuvat äärimielipiteitä (ulottuvuudella kuvattujen asioiden puolesta ja vastaan kantaa ottavat) ja puoliväliin keskimääräiset, lähinnä koko vastaajajoukon näkemyksiä edustavat mielipiteet.

Tulkinnan kannalta keskeisiä ovat ns. faktorilataukset. Ne kuvaavat sitä, kuinka vahva yhteys kullakin muuttujalla on faktoreihin. Yleisesti rajana pidetään vähintään 0,4:n suuruista latausta. Faktoreiden nimeäminen ja tulkinta rakennetaan muuttujien saamien latausten varaan. Tulkinta määräytyy niiden muuttujien perusteella, joiden lataukset ovat korkeimmat ja siten sisällöllisesti lähimpinä toisiaan.

Tässä yhteydessä havaittiin, että yksittäisten kysymysten taustalla on viisi laajempaa asenneulottuvuutta.

Ensimmäisellä (vahvimmalla) faktorilla latautuivat seuraavat muuttujat:

- *TV-ohjelmissa on yleensä aivan liikaa seksiä (0,78),*
- *Tv-ohjelmissa on yleensä aivan liikaa väkivaltakohtauksia (0,70),*
- *Seksi- ja väkivaltaohjelmat ovat tuomittavia uskonnollisilla ja eettisillä perusteilla (0,51),*
- *Lasten kehitys voi pahasti häiriintyä sopimattomien ohjelmien katselusta (0,52),*
- *Lapset voivat pelästyä tai kiusaantua sopimattomien ohjelmien katselusta (0,63).*

Faktorilla otetaan selvästi eettis-moraalis pohjaisesti kantaa televisiossa esitettävään seksiin ja väkivaltaan. Kyse on paljolti siitä, näytetäänkö niitä vanhempien mielestä liikaa vai ei. Ulottuvuudelle voi antaa nimen *"liiallinen seksi- ja väkivalta televisiossa"*.

Toisella faktorilla latautuivat seuraavat kysymykset:

- *Lapset osaavat kyllä vaistomaisesti arvioida sen, minkälaiset ohjelmat heille sopivat (0,67),*
- *Kun lapselle annetaan valinnan vapauksia, kasvaa hän nopeammin itsenäiseksi (0,68),*
- *Kaikenlaisten ohjelmien näkeminen on osa lapsen kasvamista kohti aikuisuutta (0,70),*
- *Keskustelu seksi tai väkivaltaohjelmista on turhaa, koska elämä itsessään on paljon kovempaa (0,68).*

Perimmältään tässä on kysymys siitä, tulisiko lapsille antaa valinnanvapaus televisio-ohjelmien katselussa, koska ohjelmat sinänsä eivät sisällä sen kummempaa kuin mitä elämä itse on. Siksi ulottuvuutta kutsutaan nimellä *"lapsille annettava valinnanvastuu"*.

Neljäs faktori taas on tämän asian käntöpuoli. Sillä latautuvat seuraavat asiat:

- *Oleellinen osa kasvatusta on varmojen rajojen asettaminen lapsille (0,73)*
- *Vanhempien on ehdottomasti kannettava vastuunsa lasten tv:n katselun valvonnassa (0,68)*

Ulottuvuudella otetaan kantaa kysymykseen, pitäisikö vanhempien ottaa merkittävä rooli ja vastuu television katselun valvonnassa osana kasvatukselle asetettavia rajoja. Kun tämä hyväksytään, ulottuvuus saa nimen *"vanhempien merkittävä rooli valinnassa"*.

Sitä voimakkaampi on kuitenkin kolmas faktori, jolla latautuvat seuraavat muuttujat:

- *Lasten suojeleminen heille haitallisilta ohjelmilta on tämän päivän vanhemmille lähes ylivoimainen tehtävä (0,79)*
- *Vanhempien yritykset valvoa lasten katselua johtavat usein riitoihin (0,69)*
- *Lasten kaverit ja yleinen ilmapiiri vaikeuttavat kovasti johdonmukaista kasvattamista (0,98)*
- *On liian hankalaa hankkia kaikista ohjelmista tietoa etukäteen, jotta lasten katselua voisi valvoa (0,58)*

Kysymys on perimmältään siitä, onko televisio-ohjelmien katselun valvonta ja rajoittaminen liian työläs tehtävä tämän päivän vanhemmille ja seuraako siitä ristiriitoja perheissä. Niinpä nimitys ”*valvontaan liittyvät ongelmat*” kuvanee tilannetta melko hyvin.

Analyysissä paljastunut viides ulottuvuus asettuu perinteisen ja ns. vapaan kasvatuksen väliin. Faktorilla otetaan kantaa siihen, kumpi näistä on periaatteessa parempi. Sille voidaan antaa nimeksi ”*perinteisen kasvatuksen paremmuus*”.

- *Lasten on toteltava vanhempiaan, jotta kasvaisivat kunnan ihmisiksi (0,61)*
- *Vapaa kasvatusta tuottaa usein onnettomia ihmisiä (0,73)*

Faktorit tulee nähdä tietyinä välivaiheena tiellä, jonka tuloksena vanhemmat ryhmiteltiin kahtia. Tässä käytettiin ryhmittelyanalyysiksi kutsuttua menetelmää, ja sen perustana edellä kuvattuja faktoreita.

Seuraavasta taulukosta käy ilmi näiden kahden ryhmän keskimääräinen sijoittuminen kullekin faktorille. Positiivinen etumerkki viittaa siihen, että ryhmä korostaa keskimääräistä enemmän ulottuvuuden kuvaaman asian merkitystä, negatiivinen etumerkki päinvastaiseen ajattelutapaan.

Taulukko 7. Ryhmittelyssä saavutettujen ryhmien sijoittuminen faktoreille. Faktoripistetarkastelu.

	I	II
Liiallinen seksi ja väkivalta televisio-ohjelmissa	-0,19	+0,07
Lapsille annettava valinnanvastuu	+0,36	-0,12
Valvontaan liittyvät ongelmat.....	-0,03	+0,01
Vanhempien merkittävä rooli valinnassa.....	-1,36	+0,42
Perinteisen kasvatuksen paremmuus	-0,17	+0,05
n	297	527

I: Sallivat; II Valvovat

Kooltaan pienempään ryhmään sijoittui runsas neljäsosa vanhemmista. Kyseessä on joukko, joka korostaa keskimääräistä selvästi vähemmän vanhempien roolia ja painoarvoa ohjelmavalinnoissa ja luottaa tässä suhteessa keskimääräistä useammin lasten omaan kykyyn. Televisiossa esitettävän seksin ja väkivallan määrä nykypäivän televisiotarjonnassa kiusaa heistä keskimääräistä harvempaa.

Toinen ryhmä eli vanhempien selkeä enemmistö muodostaa näissä suhteissa ensimmäisen ryhmän vastakohtaan.

Suhtautuminen valvonnan ongelmiin ei erottele näitä ryhmiä, eikä kysymys perinteisen kasvatuksen paremmuudesta suhteessa vapaaseen kasvatukseen juuri sen enempää. Periaatteessa ensimmäistä, vähemmistöksi jäävää joukkoa voidaan silti kutsua "salliviksi" ja jälkimmäistä "valvoviksi". Taulukosta 8 käy ilmi kummankin ryhmän suhtautuminen faktoroinnin taustalla olleisiin väittämiin. Taulukkoon on merkitty kunkin väittämän kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien osuudet.

Ryhmien välillä kyse on usein enemmänkin käsityksiä koskevista sävyeroista kuin suurista mielipiteiden välisistä ristiriidoista. Esimerkiksi kun väitettiin, että lapset osaavat kyllä vaistomaisesti arvioida sen, minkälaiset ohjelmat heille sopivat, sallivistakin väitteen takana on vain vähemmistö. Molempien enemmistöt ovat sitä mieltä, että vanhempien on ehdottomasti kannettava vastuunsa lasten tv:n katselussa. Ryhmiä erottaa vain se, että valvovien voi sanoa olevan näistä asioista vielä vakuuttuneempia kuin sallivien.

Molempien enemmistöt tunnustavat televisionkatseluun liittyvät riskit. Molempien enemmistöjen mielestä ohjelmissa on liikaa väkivaltaa ja seksiä. Kummatkin toteavat, että lapset voivat pelästyä tai kiusaantua sopimattomien ohjelmien katselusta. Sallivien huoli ei kuitenkaan yllä samaan kuin valvovien, jotka ovat lisäksi huolissaan siitä, kuinka sopimattomat ohjelmat vaikuttavat lasten kehittymiseen.

Sallivista kaksi viidesosaa mm. uskaa, että lasten vaistonvarainen kyky riittää ratkaisemaan, mikä ohjelma on haitallinen. Sallivat kaipaavat enemmän tietoa ohjelmista. Valvovat taas muistuttavat herkemmin vapaan kasvatuksen riskeistä ja korostavat, että lasten on toteltava vanhempiaan, jotta kasvaisivat kunnon kansalaisiksi. Myös sallivien mielestä rajojen asettaminen on luonnollista, mutta valvovat ovat tästäkin vakuuttuneempia.

Molempiin ryhmiin kuuluu kaikenlaisia ihmisiä. Kääntäen tämä tarkoittaa, ettei mikään yksittäinen sosiodemografisesti määräytyvä väestöryhmä ole hallitseva kummassakaan. Lievänä poikkeuksena voi kuitenkin todeta, että isien osuus korostuu sallivissa, kun valvovien selkeä enemmistö on äitejä. Lisäksi toimihenkilöväestön edustus valvovissa on aavistuksen keskimääräistä suurempi.

Taulukko 8. Ryhmien käsitykset televisioon ja valvontaan liittyvistä asioista. Täysin samaa+jokseenkin samaa mieltä olevien osuudet (%).

	<i>I</i>	<i>II</i>
Tv-ohjelmissa on yleensä aivan liikaa seksiä	50	64
Tv-ohjelmissa on yleensä aivan liikaa väkivaltakohtauksia	66	88
Lapset voivat pelästyä tai kiusaantua sopimattomien ohjelmien katselusta	71	94
Lasten kehitys voi pahasti häiriintyä sopimattomien ohjelmien katselusta	38	71
Lapset osaavat kyllä vaistomaisesti arvioida sen, minkälaiset ohjelmat heille sopivat	40	19
Keskustelu seksi- tai väkivaltaohjelmista on turhaa, koska elämä itsessään on paljon kovempaa	11	6
Vanhempien yritykset valvoa lasten katselua johtavat usein riitoihin	29	30
Vanhempien on ehdottomasti kannettava vastuunsa lasten tv:n katselussa	61	99
Seksi- ja väkivaltaohjelmat ovat tuomittavia uskonnollisilla ja eettisillä perusteilla	16	16
On liian hankalaa hankkia kaikista ohjelmista tietoa etukäteen, jotta lasten katselua voisi valvoa	51	39
Kaikenlaisten ohjelmien näkeminen on osa lapsen kasvamista kohti aikuisuutta	35	19
Oleellinen osa kasvatusta on varmojen rajojen asettaminen lapsille	66	99
Lasten on toteltava vanhempiaan, jotta kasvaisivat kunnan ihmisiksi	38	73
Kun lapselle annetaan valinnan vapauksia, kasvaa hän nopeammin itsenäiseksi	21	35
Vapaa kasvatusta tuottaa usein onnettomia ihmisiä	32	51
Lasten kaverit ja yleinen ilmapiiri vaikeuttavat kovasti johdonmukaista kasvattamista	24	49
Lasten suojeleminen heille haitallisilta ohjelmilta on tämän päivän vanhemmalle lähes ylivoimainen tehtävä	36	38

I: Sallivat, II: Valvovat

Taulukosta 9 käy ilmi kahden ryhmän käsitykset eräiden tiedonvälitys- ja viihdemuotojen mahdollisista haitoista lapsille. Näkemykset ovat samantyyppiset, mutta valvovilla on taipumus nähdä niissä sallivia useammin riskejä.

Taulukko 9. Eräiden tiedonvälitys- ja viihdemuotojen mahdollinen haitallisuus (1=riski olematon, 10=riski valtava).

	<i>I</i>	<i>II</i>
Televisio	5,04	6,11
Radio	2,63	2,81
Elokuvat	5,10	6,36
Internet	6,27	7,60
Tietokonepelit	5,31	6,63
Matkapuhelin	3,36	3,75

I: Sallivat, II: Valvovat

Valvovat puuttuvat muutenkin sallivia tarkemmin lastensa toimiin, olipa sitten kyse Internetin käytöstä, pelaamisesta, kännykkäkulttuurista tai muista lapsista ja nuorista, joiden seurassa lapset viettävät aikaansa. (Ks. taulukko 10.)

Taulukko 10. Lasten toimien kontrolloiminen. Tehdään säännönmukaisesti -osuudet (%).

	I	II
Valvotaan lasten Internetin käyttöä	27	57
Valvotaan lasten tietokonepelien pelaamista	30	54
Valvotaan minkä ikäisille tarkoitettuja pelejä lapset pelaavat	33	59
Valvotaan lasten matkapuhelimen käyttöä	31	49
Valvotaan, kenen kanssa tai missä seurassa lapset liikkuvat	56	76
Lapsilta edellytetään kotiintuloaikoja	69	82
Lapsilta edellytetään tiettyjen kotitöiden tekemistä	44	58

I: Sallivat, II: Valvovat

Valvovat kontrolloivat lastensa televisionkatselua selvästi enemmän kuin sallivat (taulukko 11). Suurin ero syntyy tv:n katselemiseen käytetystä kokonaisajasta ja ohjelmien sisällöstä johtuvasta rajoittamisesta.

Useampi kuin neljä viidestä valvovasta kertoo rajoittavansa katselua ohjelmien sisällön suhteen, sallivista parikymmentä prosenttiyksikköä harvempi. Kokonaisajan suhteen tahtuvassa valvonnassa ero on samansuuruinen.

Valvovat kontrolloivat useammin lastensa katselua myös tv-kanavan ja kellonajan suhteen. Ero toiseen ryhmään ei näiden osalta kuitenkaan ole yhtä suuri.

Taulukko 11. Lasten televisionkatselun rajoittaminen. Kyllä -osuudet (%).

	I	II
Rajoitetaan kellonajan suhteen	63	76
Rajoitetaan katseluun käytetyn kokonaisajan suhteen	22	42
Rajoitetaan ohjelmien sisällön suhteen	63	84
Rajoitetaan tv-kanavan suhteen	8	11

I: Sallivat, II: Valvovat

7 Internetin riskit

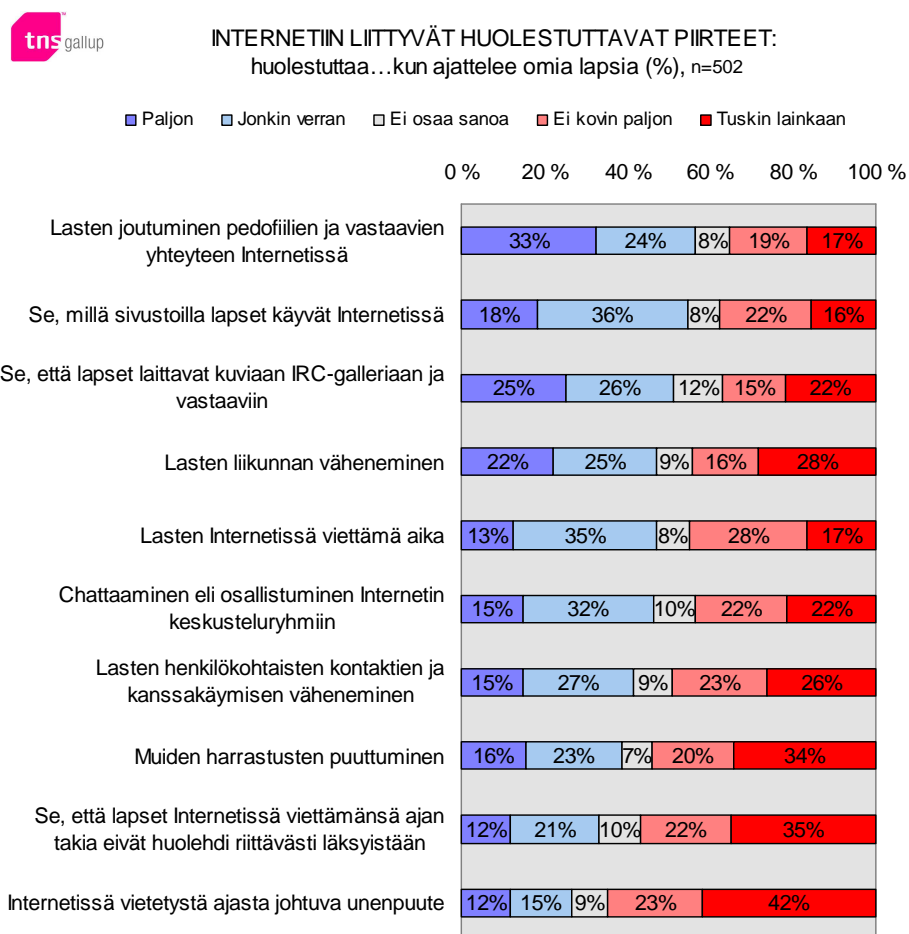
Tutkimukseen lisättiin Internetiä koskeva kysymyssarja. Siinä vanhemmat saivat tuoda esiin mahdolliset huolensa Internetiin ja lapsiin liittyvistä asioista. Teknisesti asia hoitui siten, että kukin vastaaja otti kantaa kymmenen asian huolestuttavuuteen omien lastensa näkökulmasta.

Mikään seikka ei osoittautunut ”huippuvaaralliseksi” eli sellaiseksi, jonka selkeä enemmistö olisi kokenut huolestuttavaksi. Enemmistön mielestä muutama asiaa kuitenkin on sitä ainakin jonkin verran.

Eniten huolestuttaa lasten joutuminen pedofiilien ja vastaavien yhteyteen. Joka kolmas vanhempi on tästä erittäin huolissaan ja joka neljättä asia askarruttaa jonkin verran. Se, millä sivustoilla lapset käyvät mietityttää 54 ja lasten into laittaa kuviaan IRC-galleriaan ja vastaaviin 51 prosenttia. Lasten Internetissä viettämä aika ja sitä myöten liikunnan väheneminen huolestuttaa osapuilleen joka toista vanhempaa, chattaaminen käytännössä yhtä useata.

Harvemmat ajattelevat, että Internetissä vietetty aika veisi resursseja läksyjen teolta tai tuottaisi unenpuutetta lapsille.

Kuvio 39.

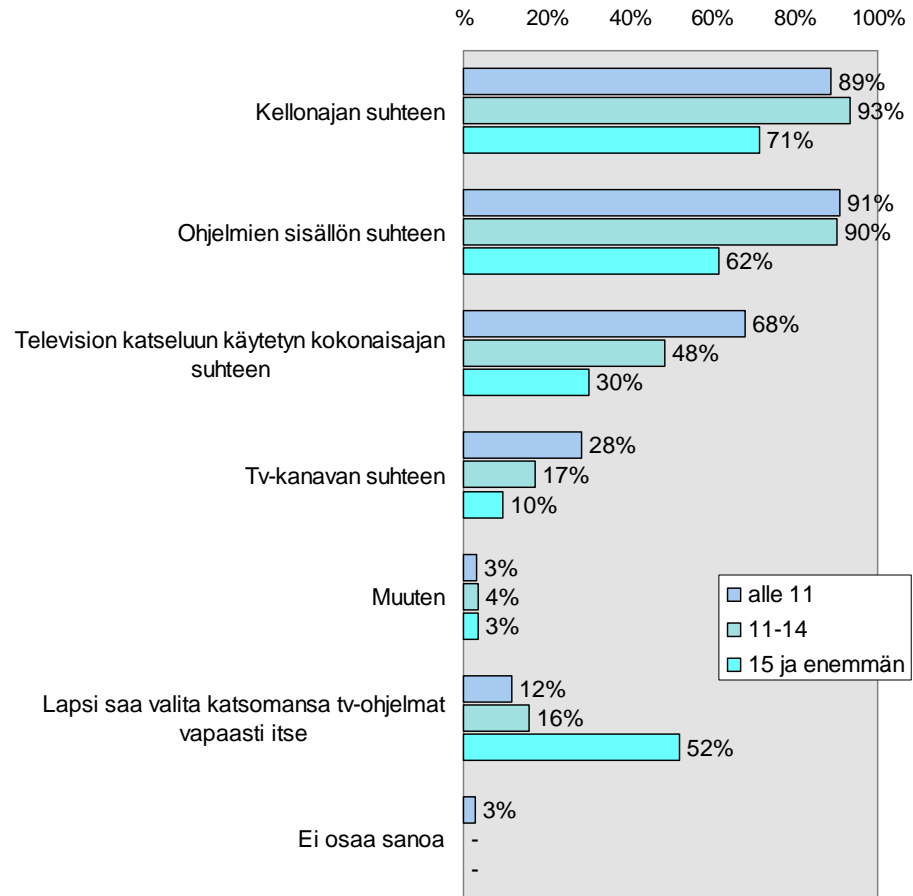
Pääpiirteissään eri-ikäisten lasten vanhempien huolenaiheet ovat samat (liitekuviot 31 - 33). Nuorimpien lasten vanhemmat ovat kuitenkin eniten huolissaan lapsen liukumisesta pedofiilien vaikutuspiiriin, 11 - 14 -vuotiaiden vanhempia huolettaa eniten se, millä sivustoilla heidän lapsensa käyvät, kun isoimpien lasten vanhemmat kiinnittävät eniten huomiota lastensa Internetissä viettämään aikaan.

Kaikki huolehtivat vähiten Internetin vaikutuksista läksyihin ja riittävän pitkien yönien saamiseen.

LIITEKUVAT

Liitekuvio 1.

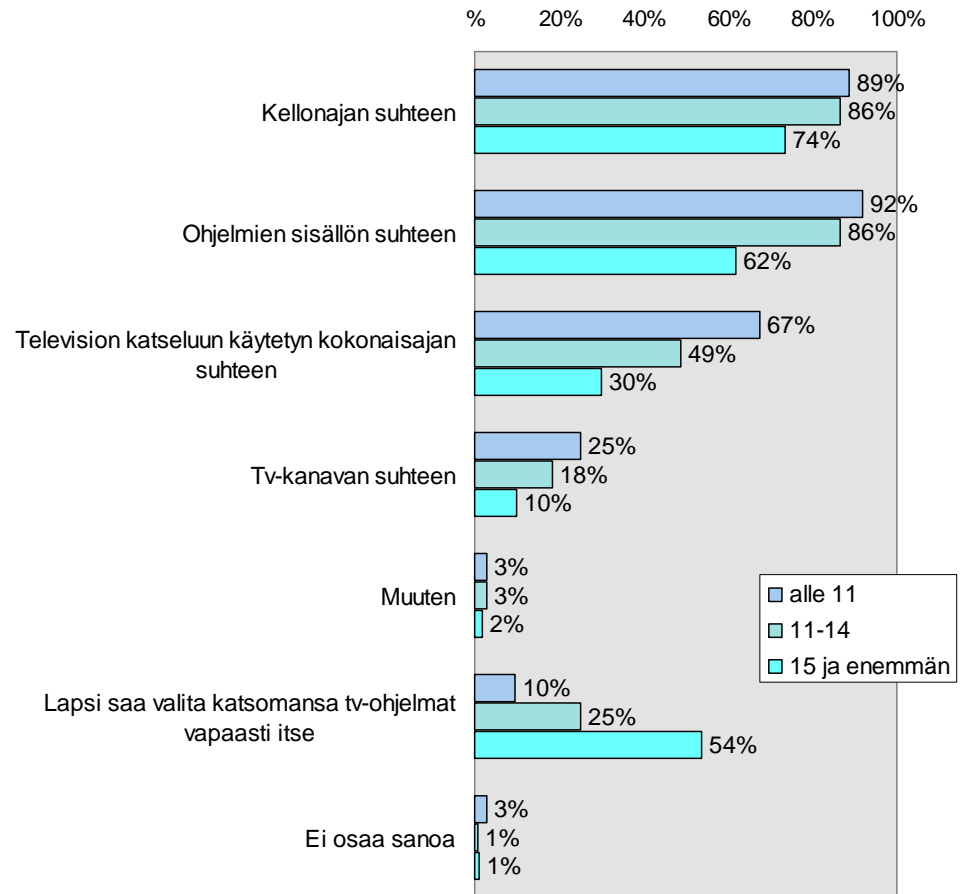
LASTEN KATSELEMIEN TV -OHJELMIEN RAJOITTAMINEN.
RAJOITETAAN POIKIEN KATSELUA... (%)

Liitekuvio 2

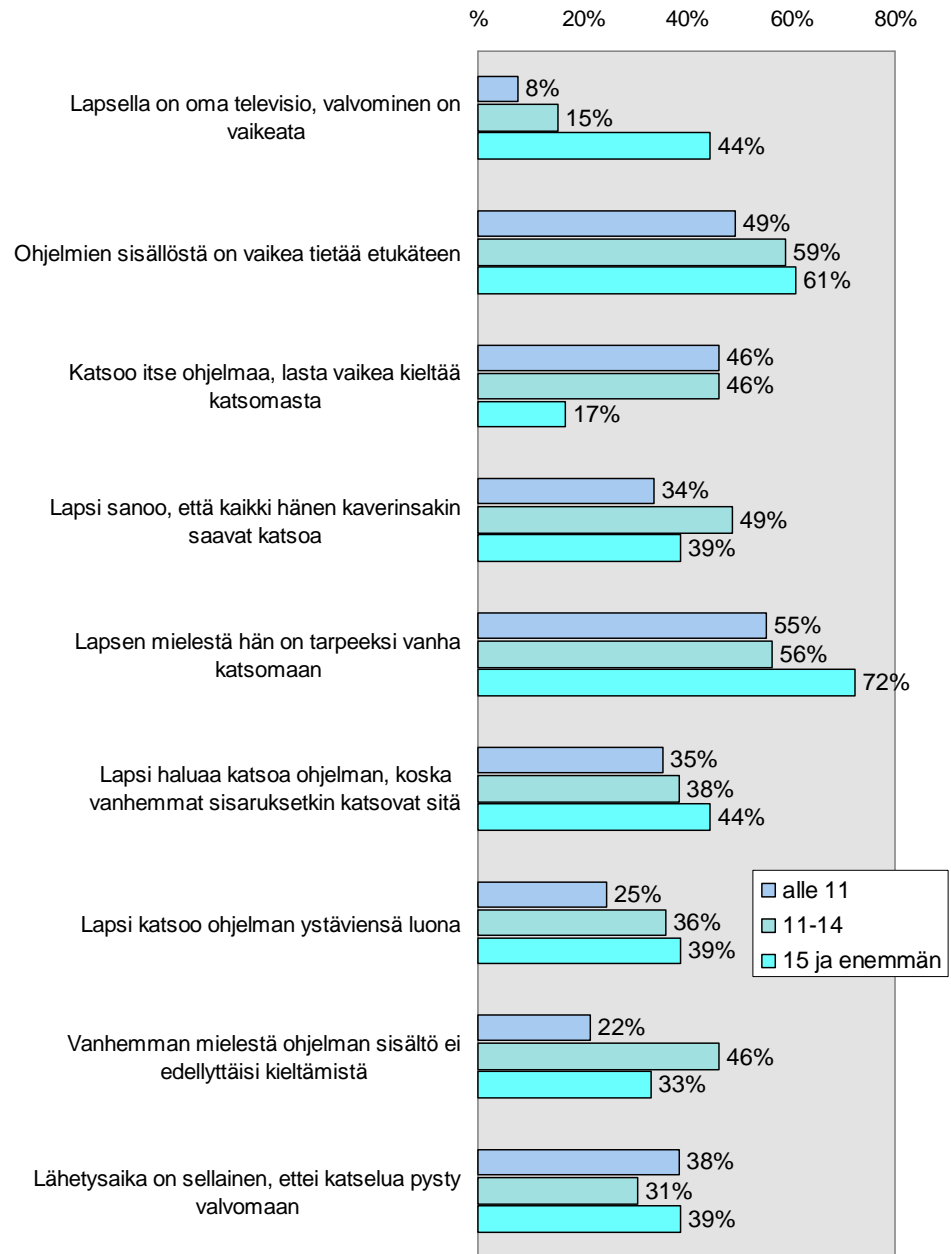
LASTEN KATSELEMIEN TV -OHJELMIEN RAJOITTAMINEN.
RAJOITETAAN TYTTÖJEN KATSELUA... (%)

Liitekuvio 3

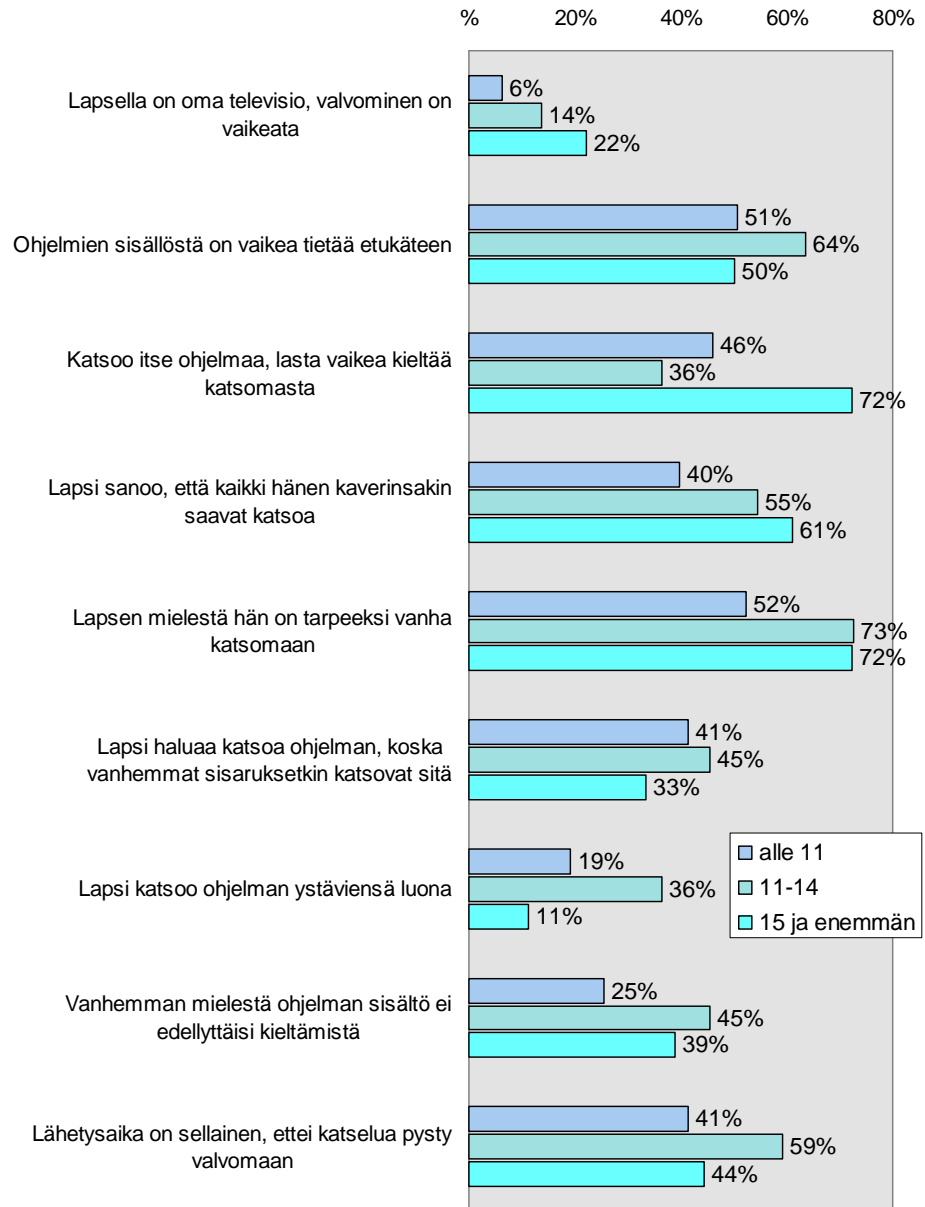
POIKIEN TV:N KATSELUN RAJOITTAMISESSA
KOETTUJA ONGELMIA (%)

Liitekuvio 4.

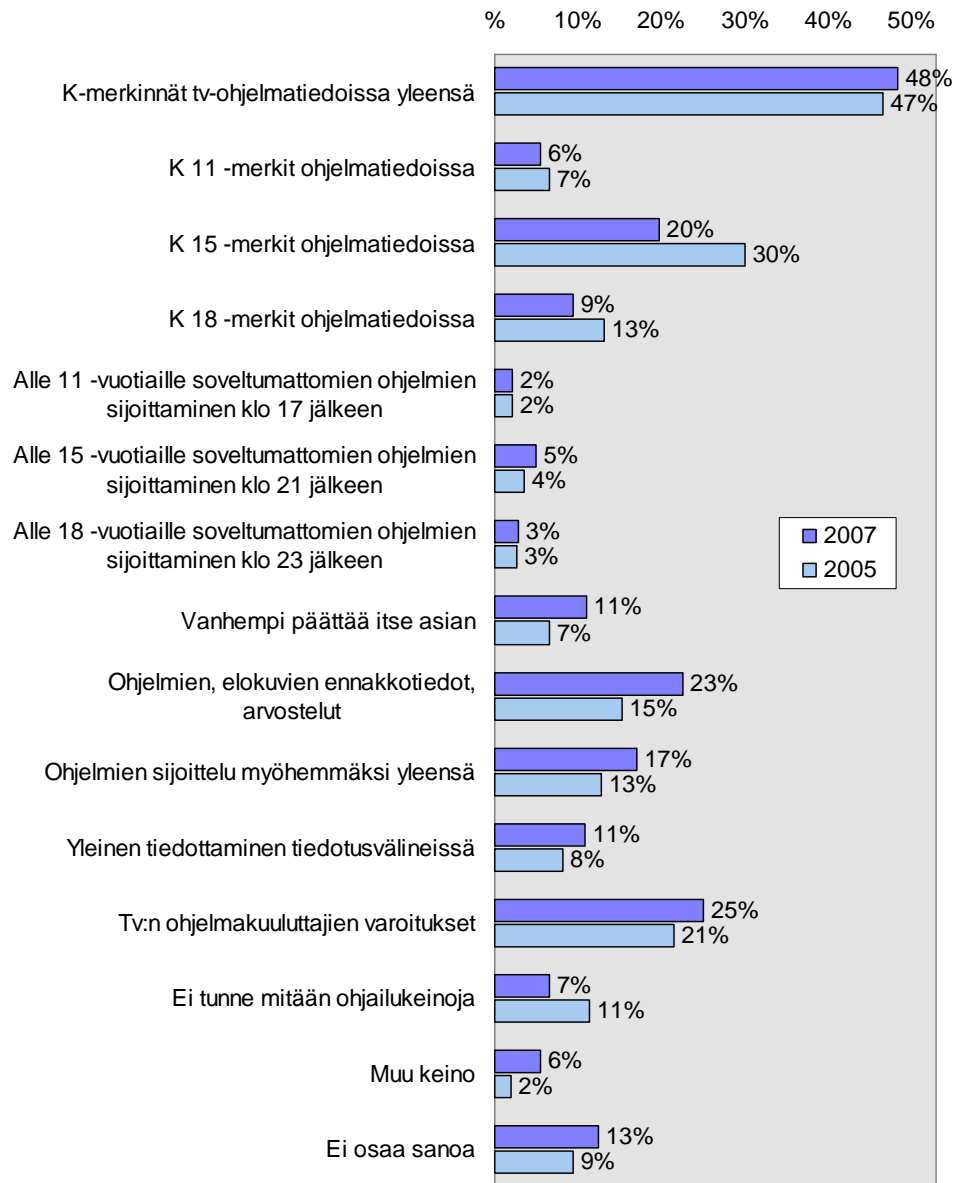
TYTTÖJEN TV:N KATSELUN RAJOITTAMISESSA
KOETTUJA ONGELMIA (%)

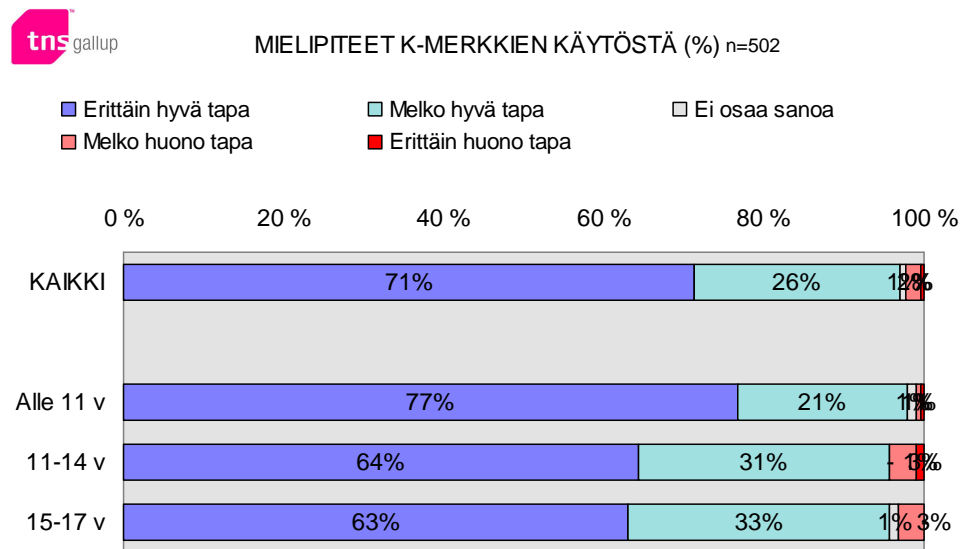
Liitekuvio 5.

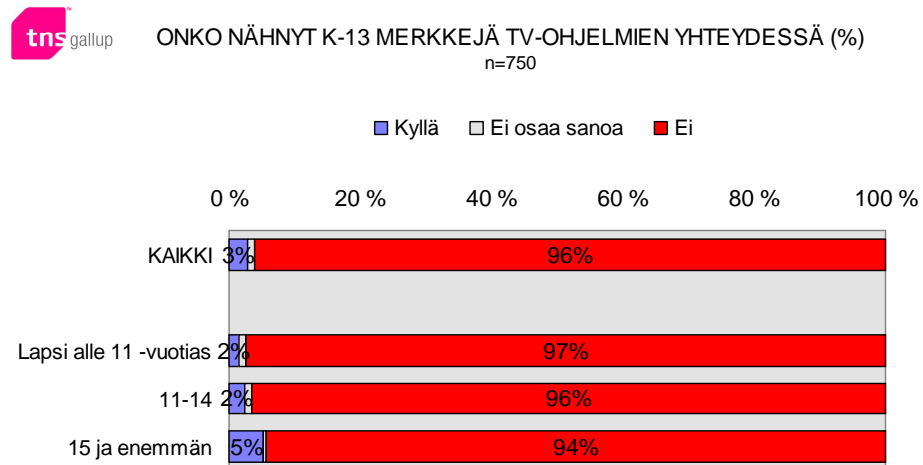
SPONTAANISTI MUISTETTUJA OHJAILUKEINOJA (%)

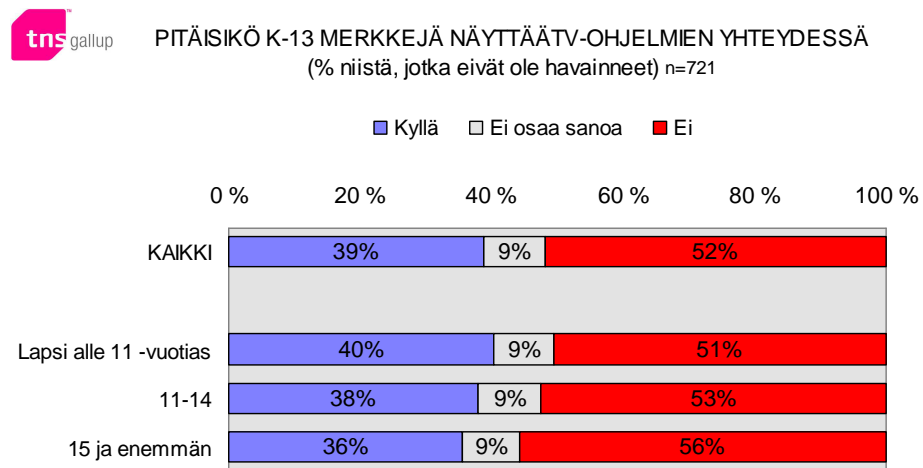
Liitekuvio 6.

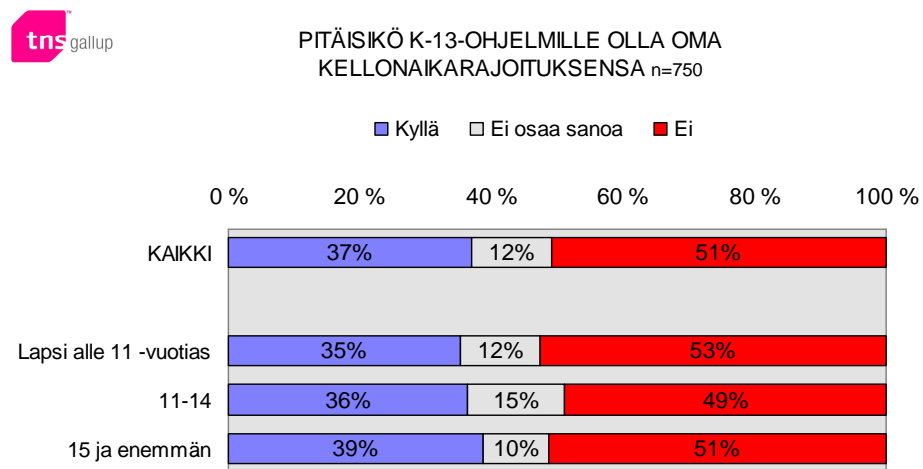
Liitekuvio 7.

Liitekuvio 8.

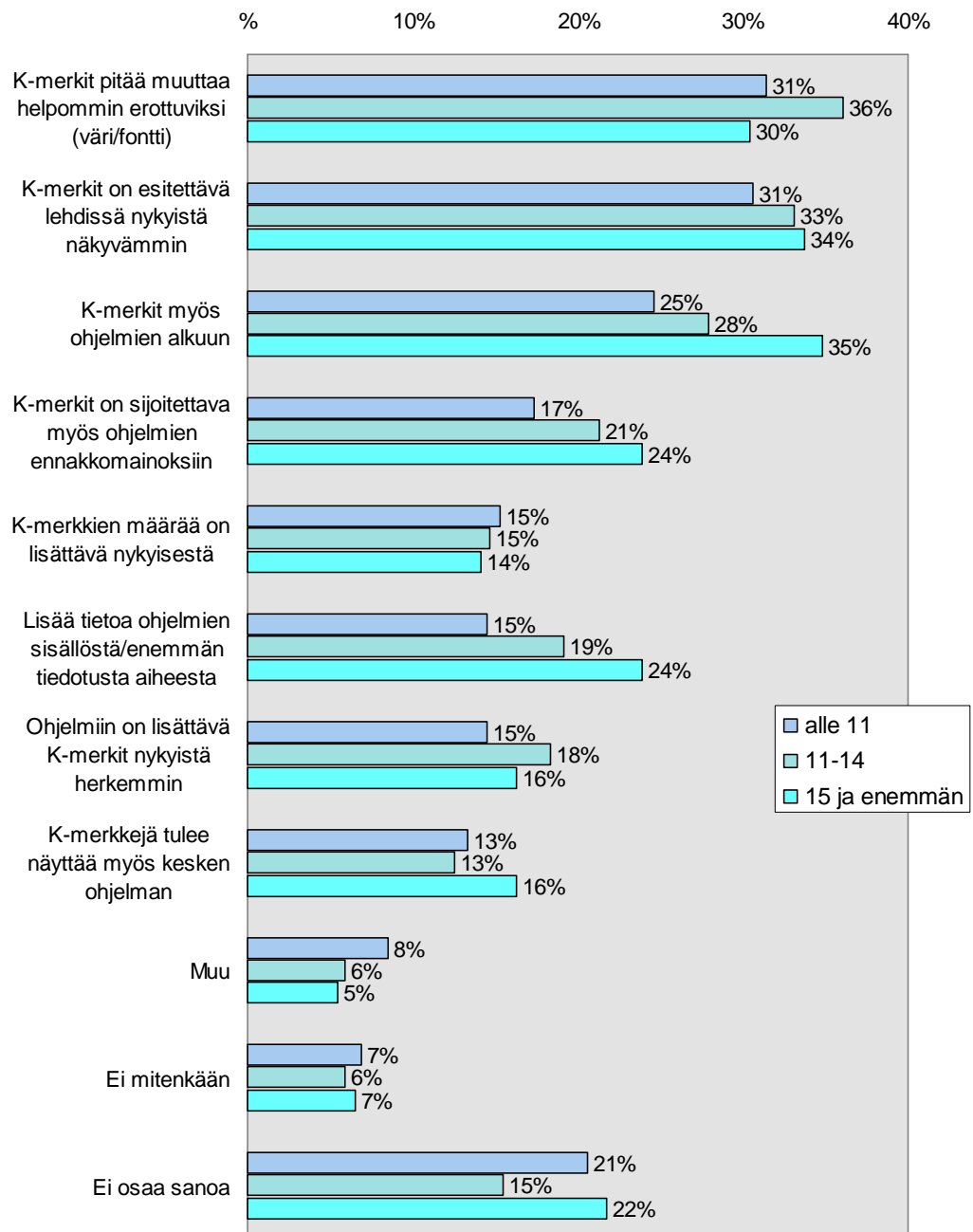
Liitekuvio 9.

Liitekuvio 10.

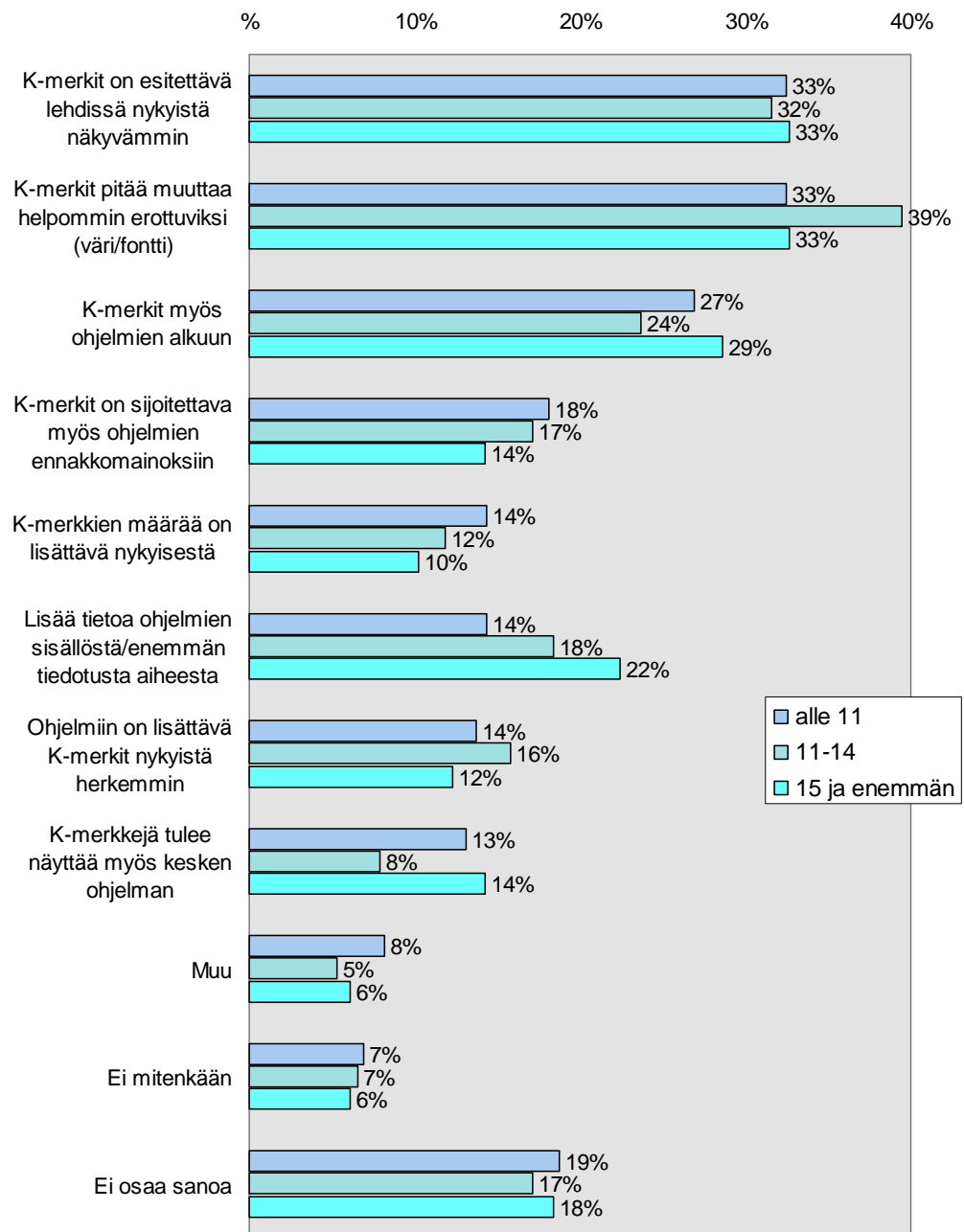
TOIVOTUT TAVAT VAHVISTAA K-MERKKIEN KÄYTTÖÄ
OHJELMATIEDOISSA (% VAHVISTAMISTA VAATIVISTA)
n=357

Liitekuvio 11.

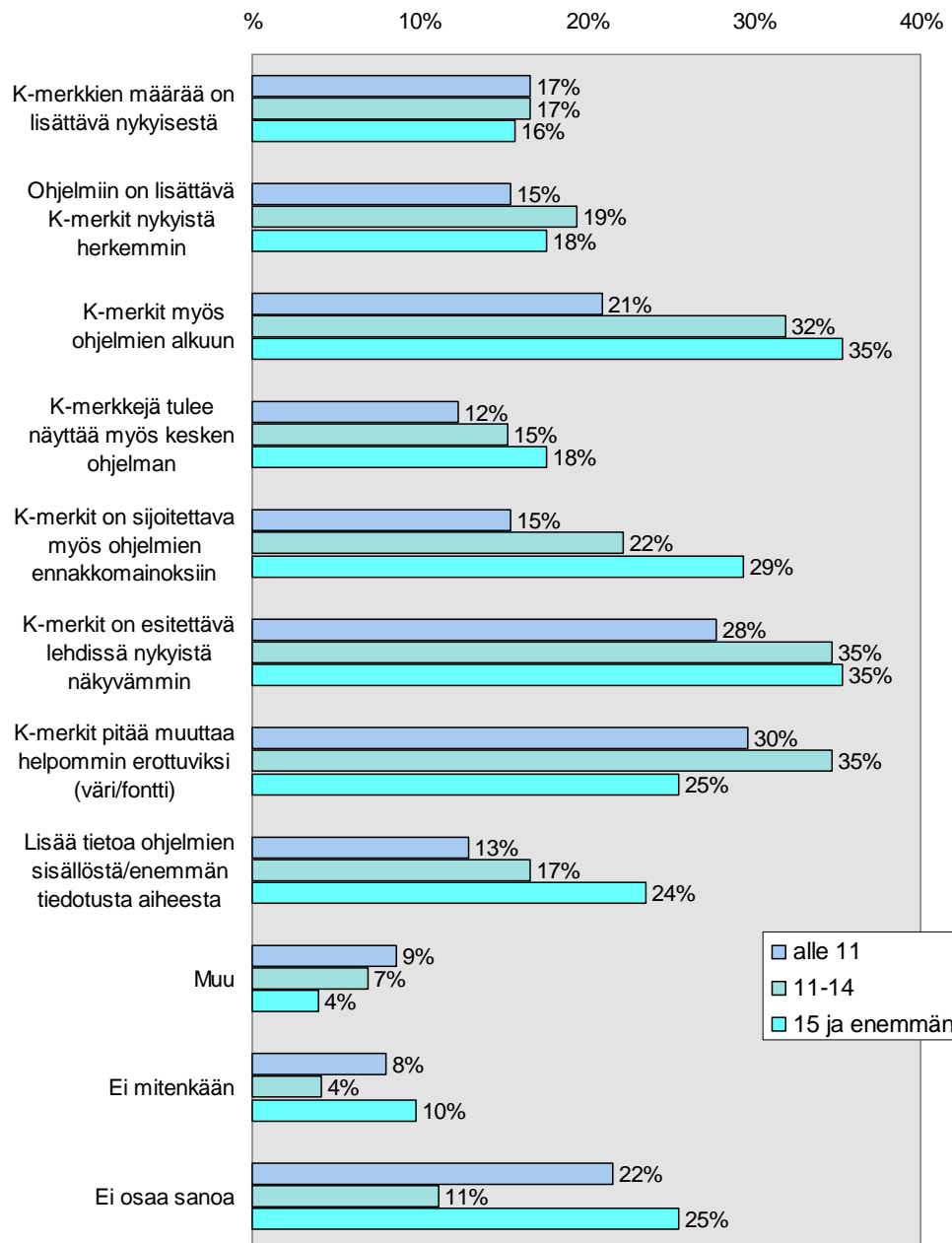
TOIVOTUT TAVAT VAHVISTAA K-MERKKIEN KÄYTTÖÄ
OHJELMATIEDOISSA: POIKIEN VANHEMMAT
(% VAHVISTAMISTA VAATIVISTA)

Liitekuvio 12.

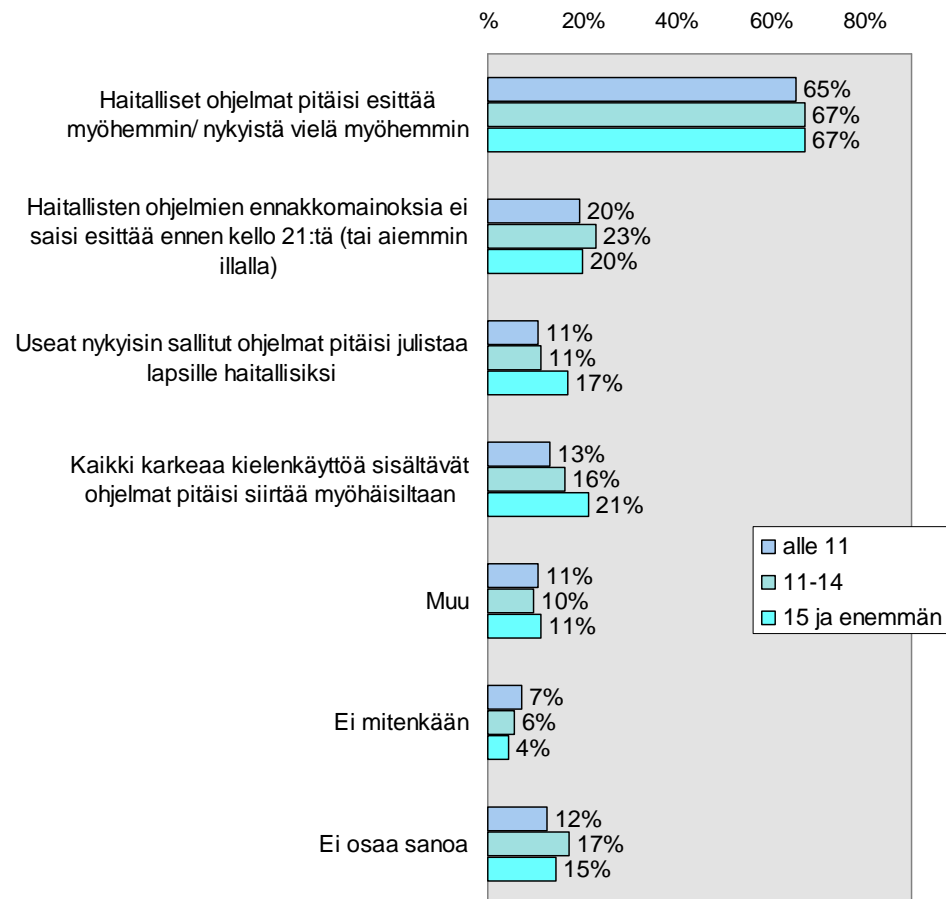
TOMOTUT TAVAT VAHVISTAA K-MERKKIEN KÄYTTÖÄ
OHJELMATIEDOISSA: TYTTÖJEN VANHEMMAT
(% VAHVISTAMISTA VAATIVISTA)

Liitekuvio 13.

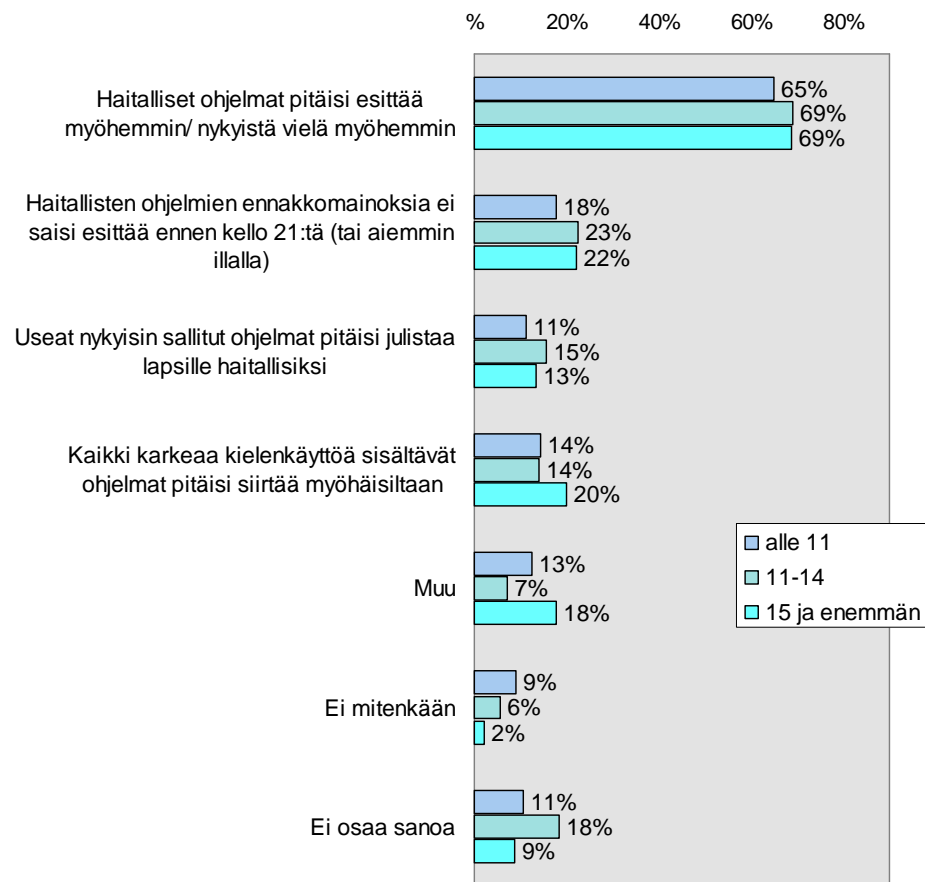
TOMOTUT TAVAT VAHVISTAA OHJELMISTON SJOITTELUN ROOLIA
(% VAHVISTAMISTA VAATIVISTA), n=332

Liitekuvio 14.

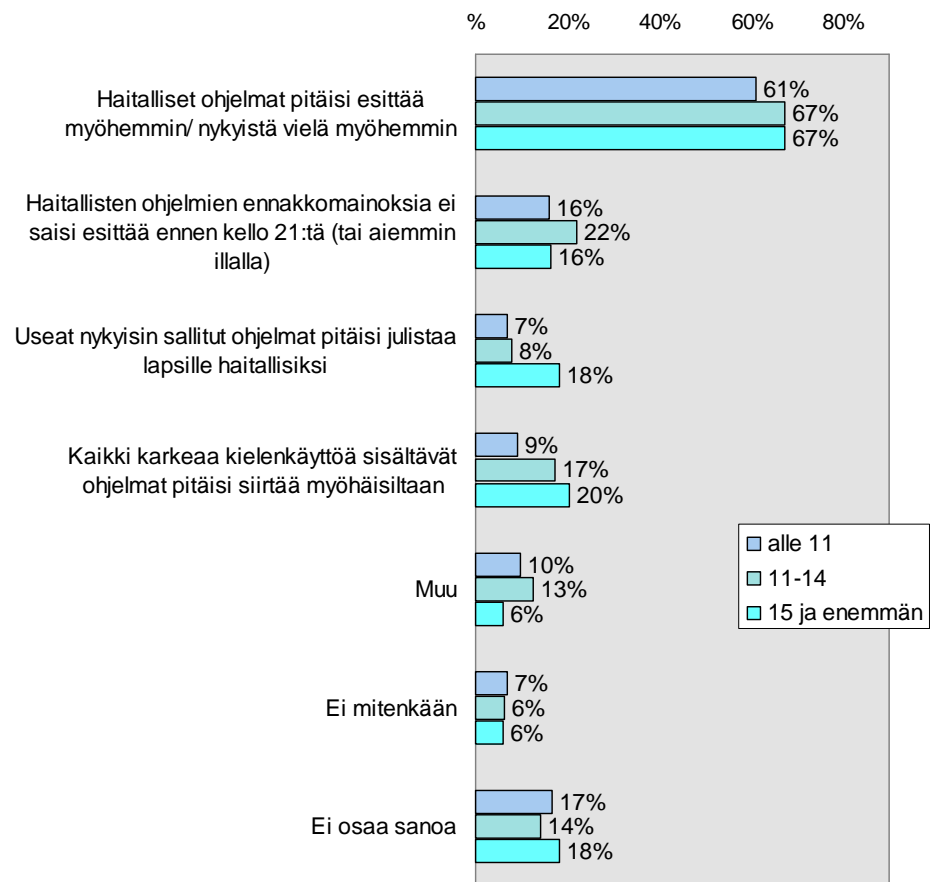
TOIVOTUT TAVAT VAHVISTAA OHJELMISTON SJOITTELUN ROOLIA:
POIKIEN VANHEMMAT (% VAHVISTAMISTA VAATIVISTA)

Liitekuvio 15.

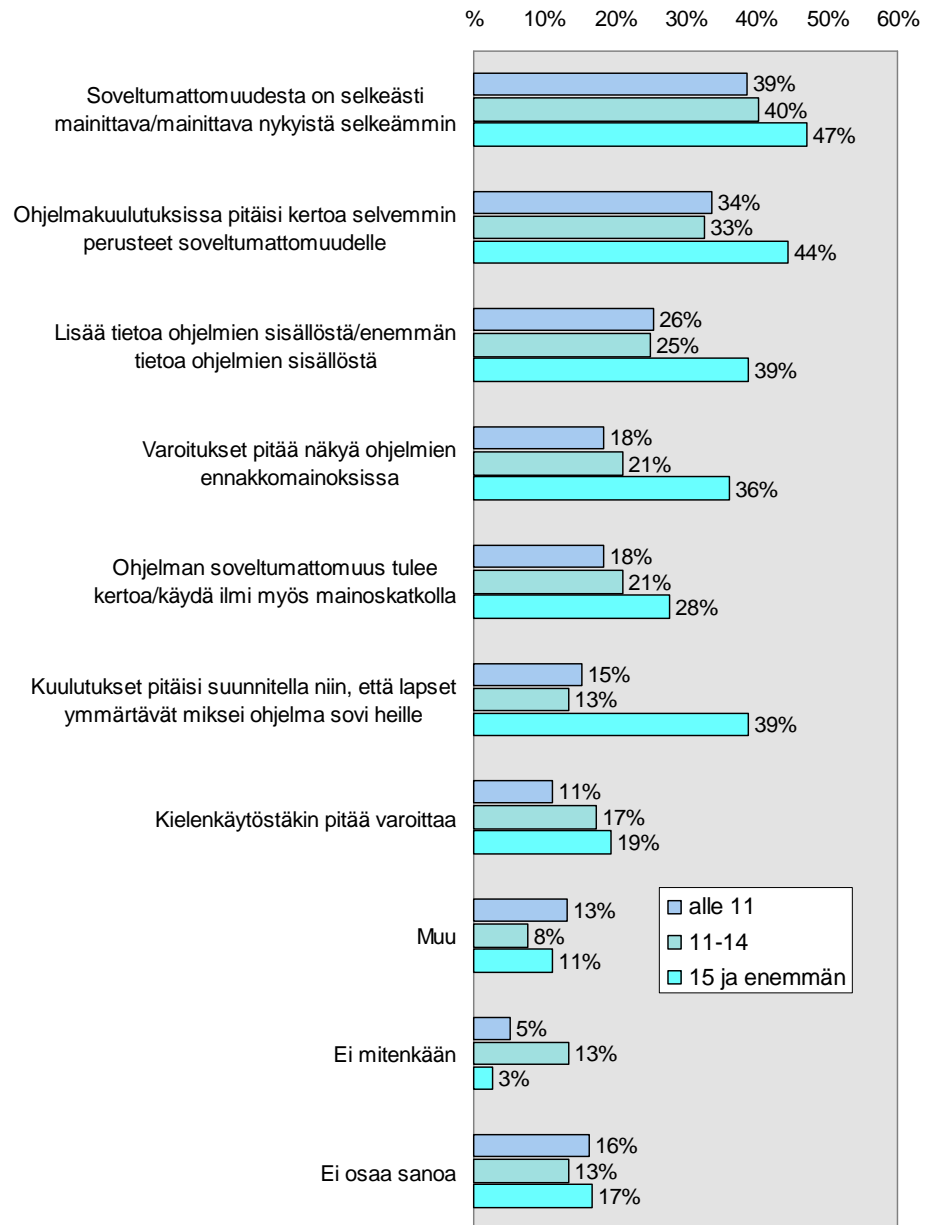
TOIVOTUT TAVAT VAHVISTAA OHJELMISTON SJOITTELUN ROOLIA:
TYTTÖJEN VANHEMMAT (% VAHVISTAMISTA VAATIVISTA)

Liitekuvio 16.

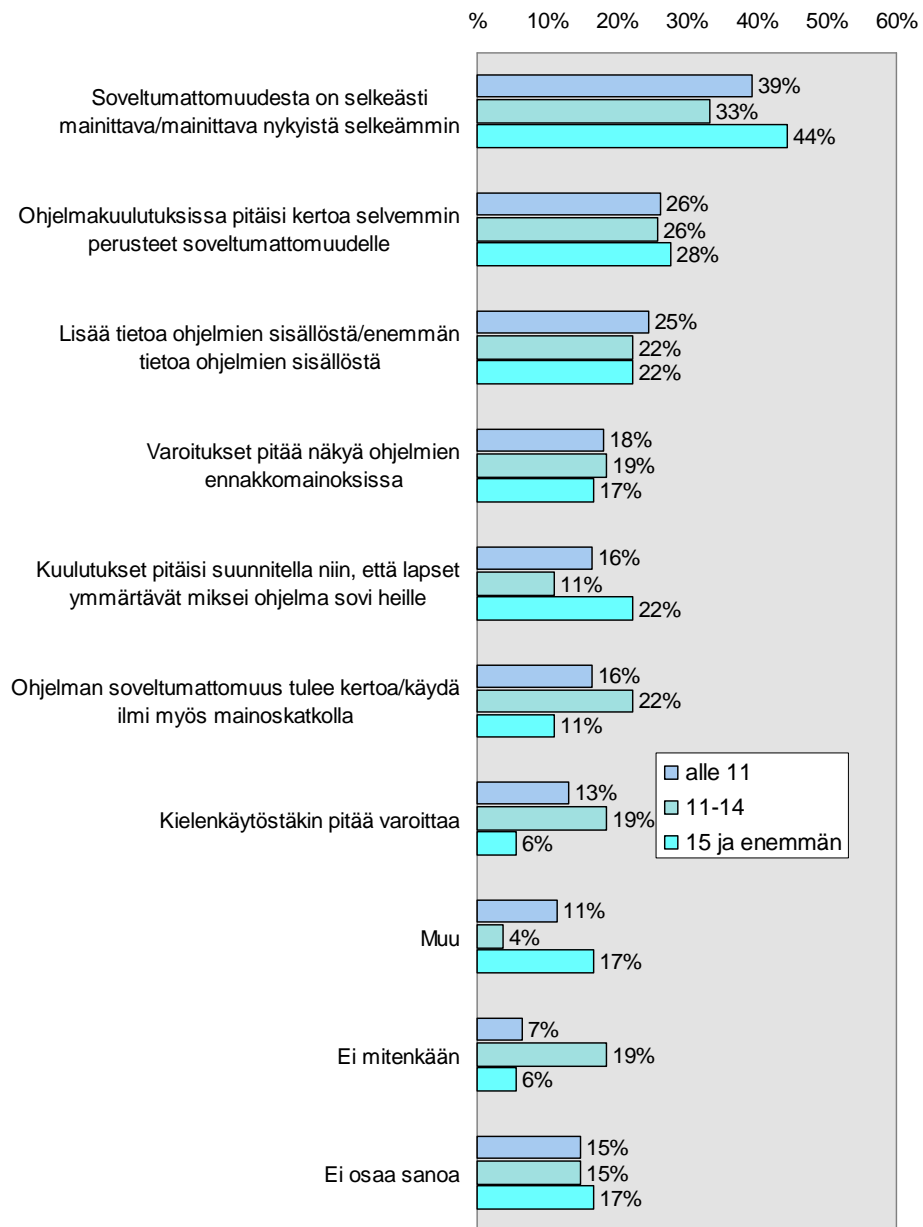
TOIVOTUT TAVAT VAHVISTAA OHJELMAKUULUTUSTEN ROOLIA
(% VAHVISTAMISTA VAATIVISTA), n=143

Liitekuvio 17.

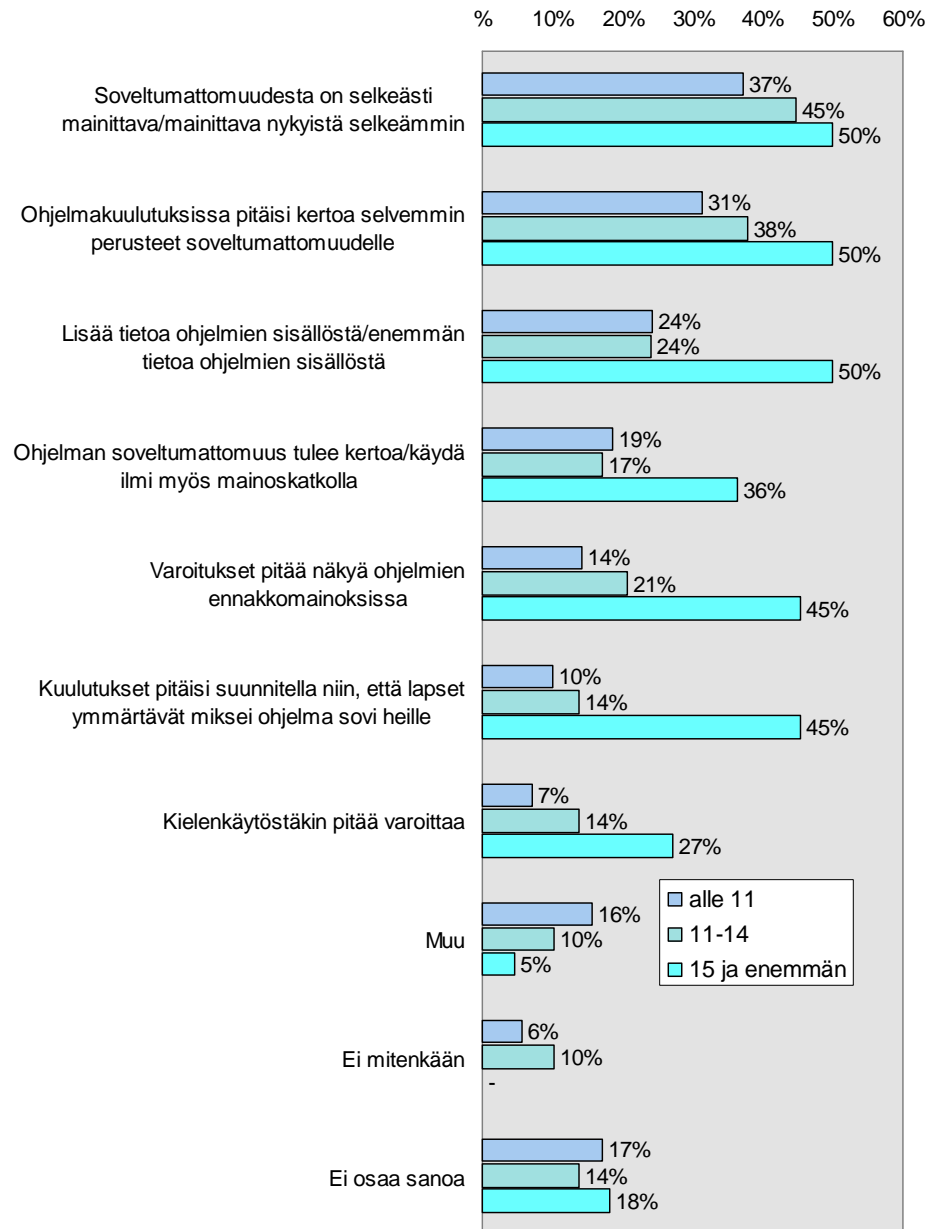
TOIVOTUT TAVAT VAHVISTAA OHJELMAKUULUTUSTEN ROOLIA:
POIKIEN VANHEMMAT (% VAHVISTAMISTA VAATIVISTA)

Liitekuvio 18.

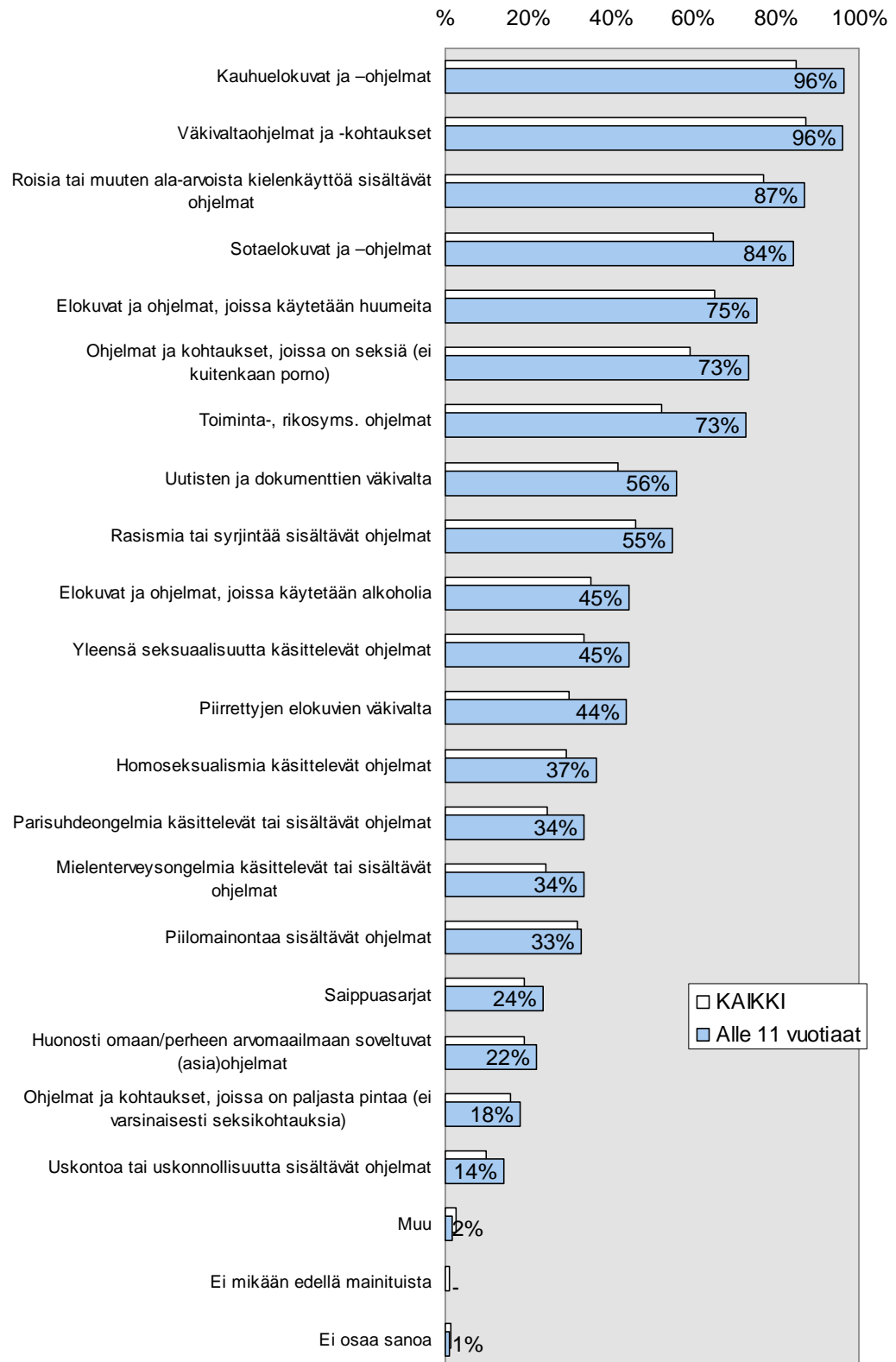
TOIVOTUT TAVAT VAHVISTAA OHJELMAKUULUTUSTEN ROOLIA:
TYTTÖJEN VANHEMMAT (% VAHVISTAMISTA VAATIVISTA)

Liitekuvio 19.

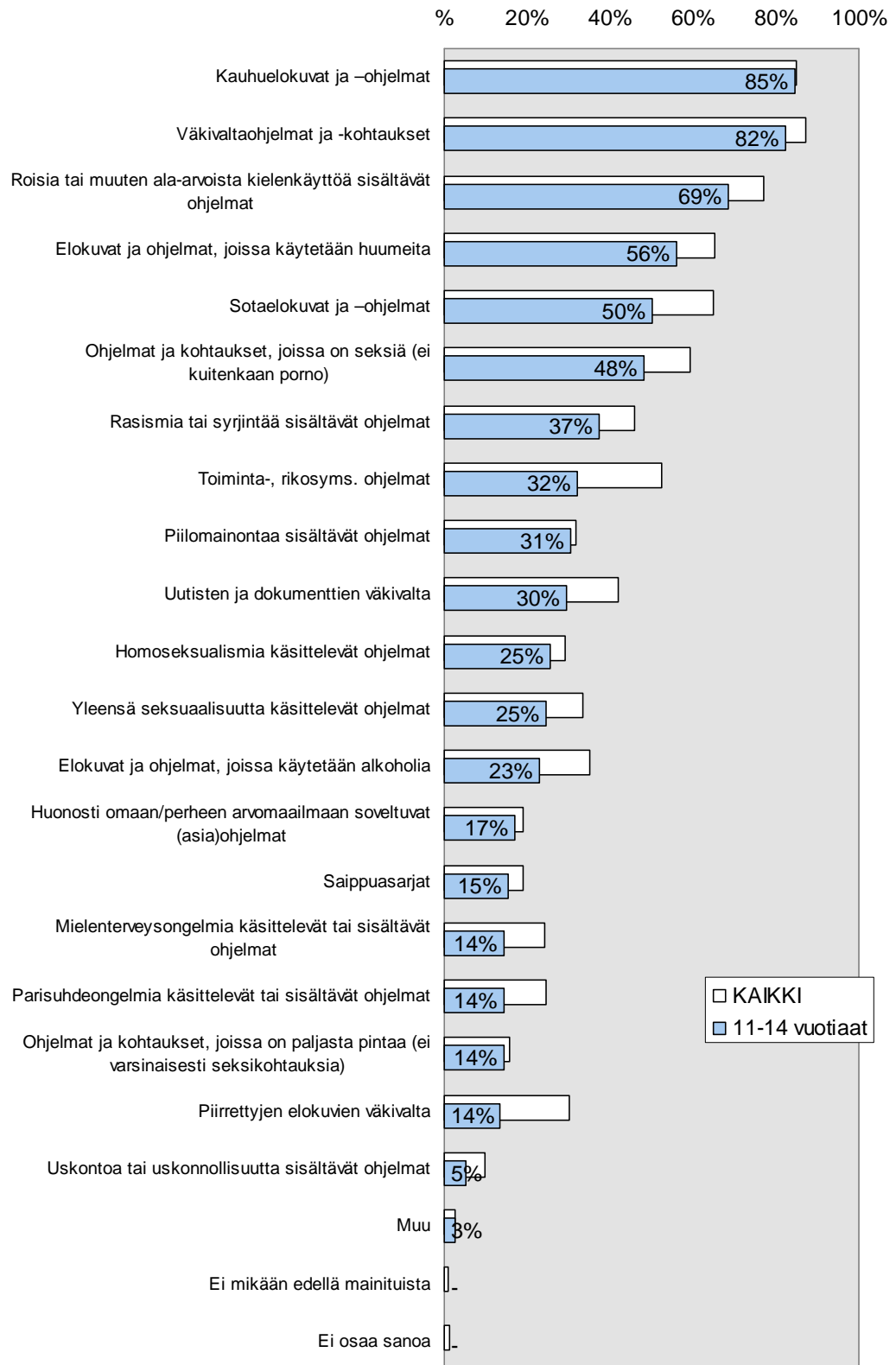
LAPSILLE HAITALLISET OHJELMAT (%), n=502

Liitekuvio 20.

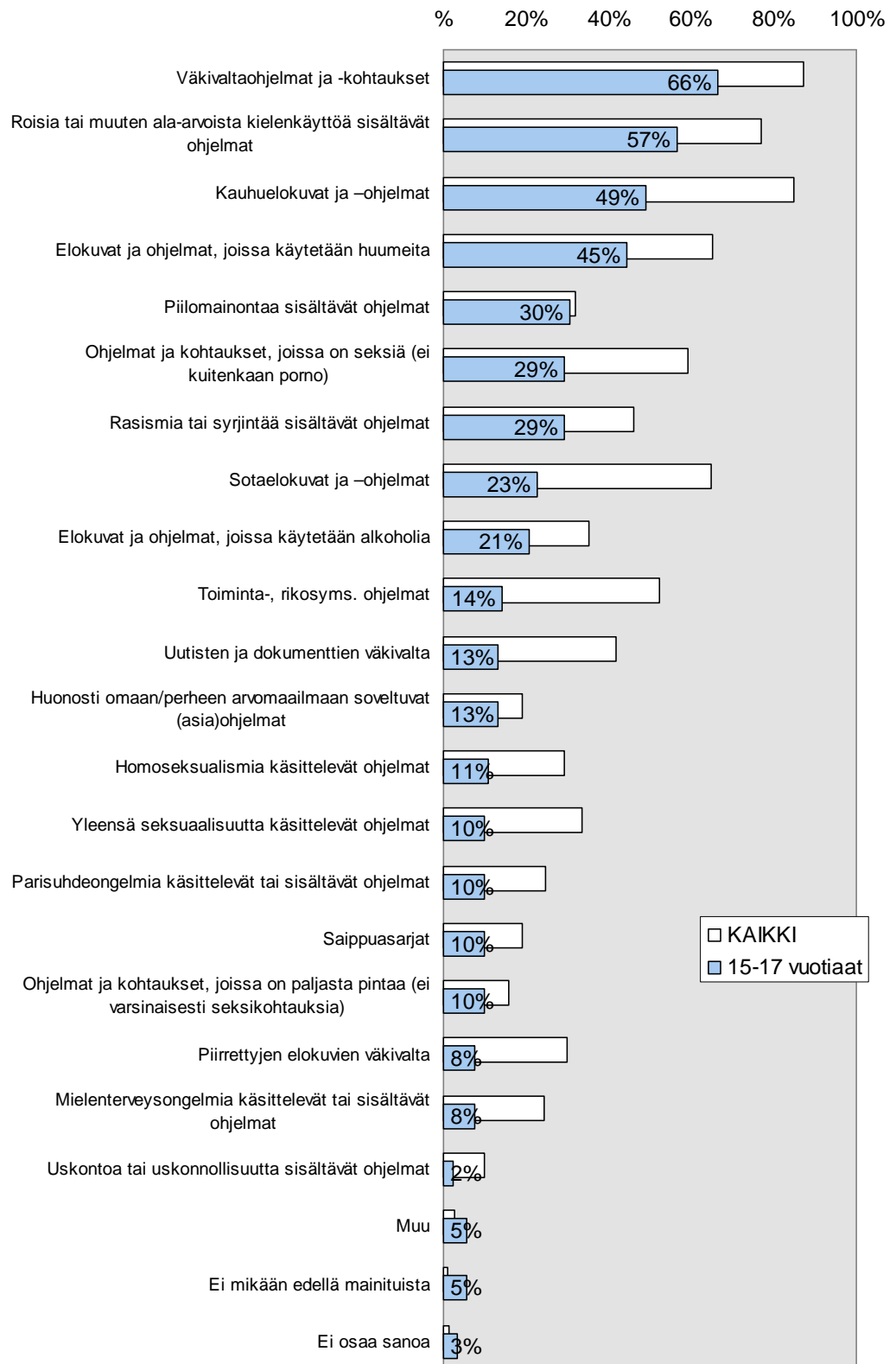
LAPSILLE HAITALLISET OHJELMAT (%), n=502

Liitekuvio 21.

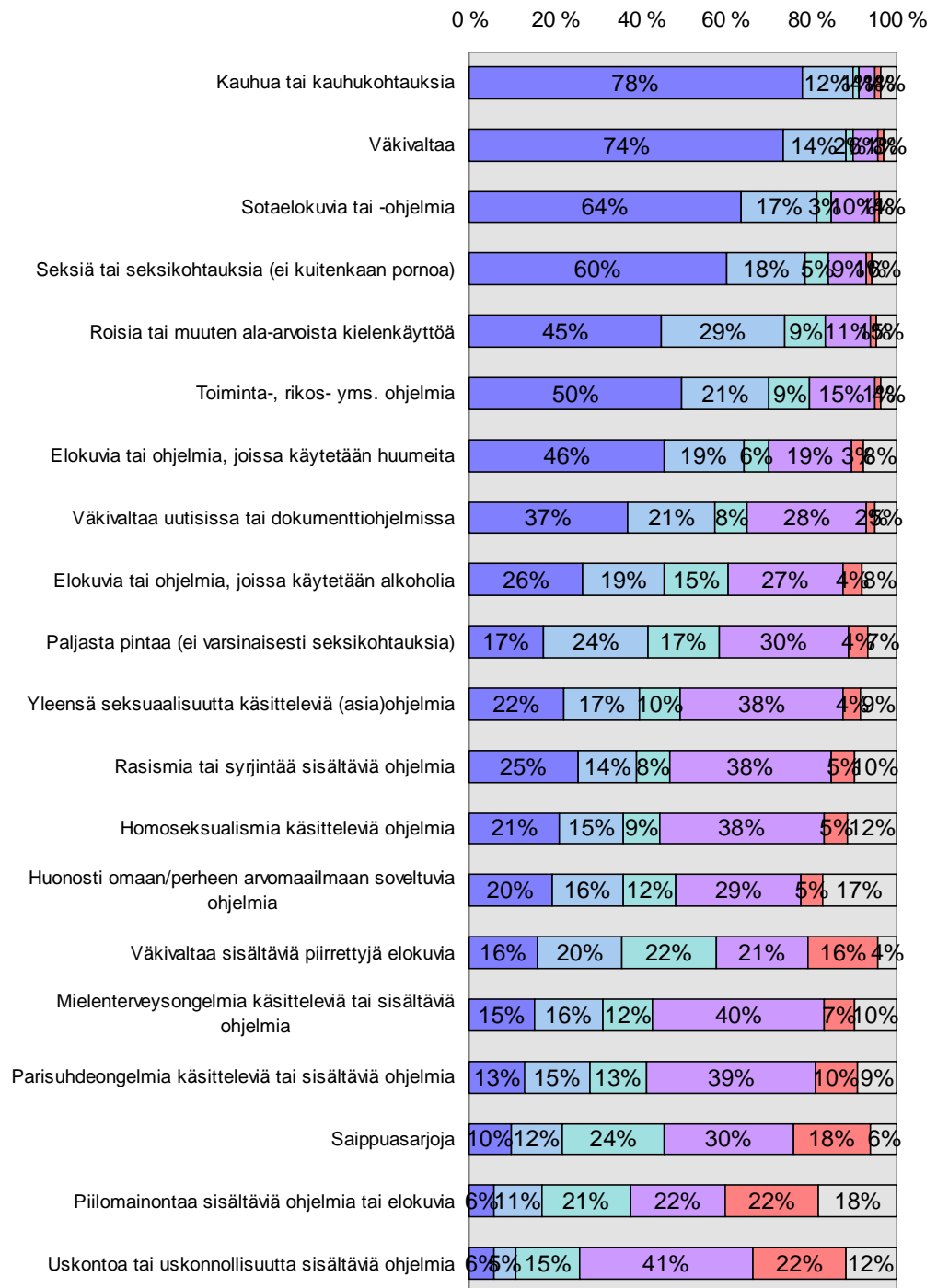
LAPSILLE HAITALLISET OHJELMAT (%), n=502

Liitekuvio 22.

TOIMIMINEN ERITYYPPISTEN OHJELMIEN SUHTEEN:
ALLE 11-VUOTIAIDEN VANHEMMAT (%), n=292

- Kieltää säännöllisesti lasta katsomasta
- Kieltää melko usein lasta katsomasta
- Lapsi saa katsoa silloin tällöin
- Lapsi saa katsoa yhdessä vanhempansa tai vanhemman henkilön kanssa
- Lapsi saa halutessaan katsoa vapaasti
- Ei osaa sanoa

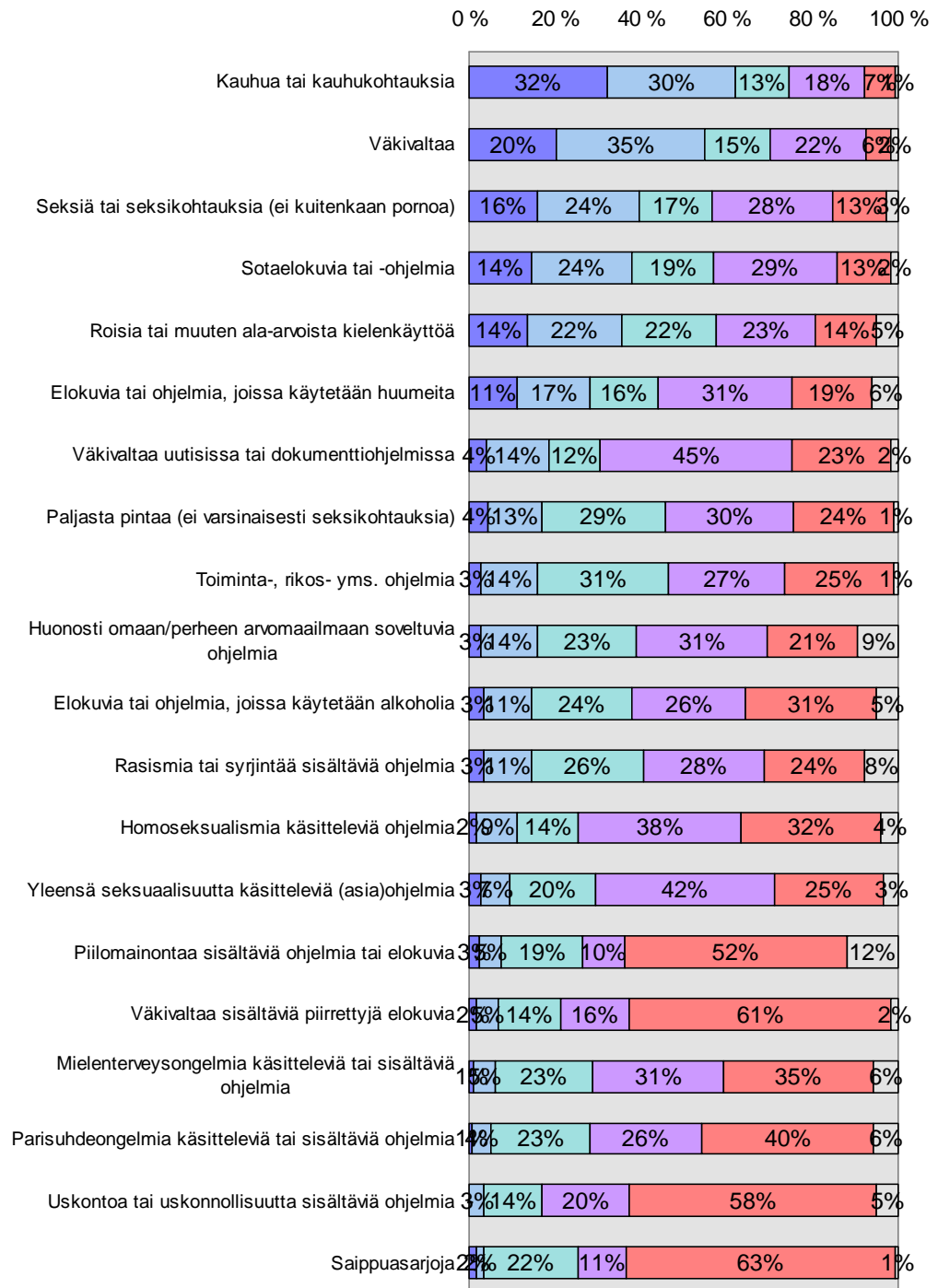

Liitekuvio 23.

TOIMIMINEN ERITYYPPISTEN OHJELMIEN SUHTEEN:
11-14-VUOTIAIDEN VANHEMMAT (%), n=118

- Kieltää säännöllisesti lasta katsomasta
- Kieltää melko usein lasta katsomasta
- Lapsi saa katsoa silloin tällöin
- Lapsi saa katsoa yhdessä vanhempansa tai vanhemman henkilön kanssa
- Lapsi saa halutessaan katsoa vapaasti
- Ei osaa sanoa

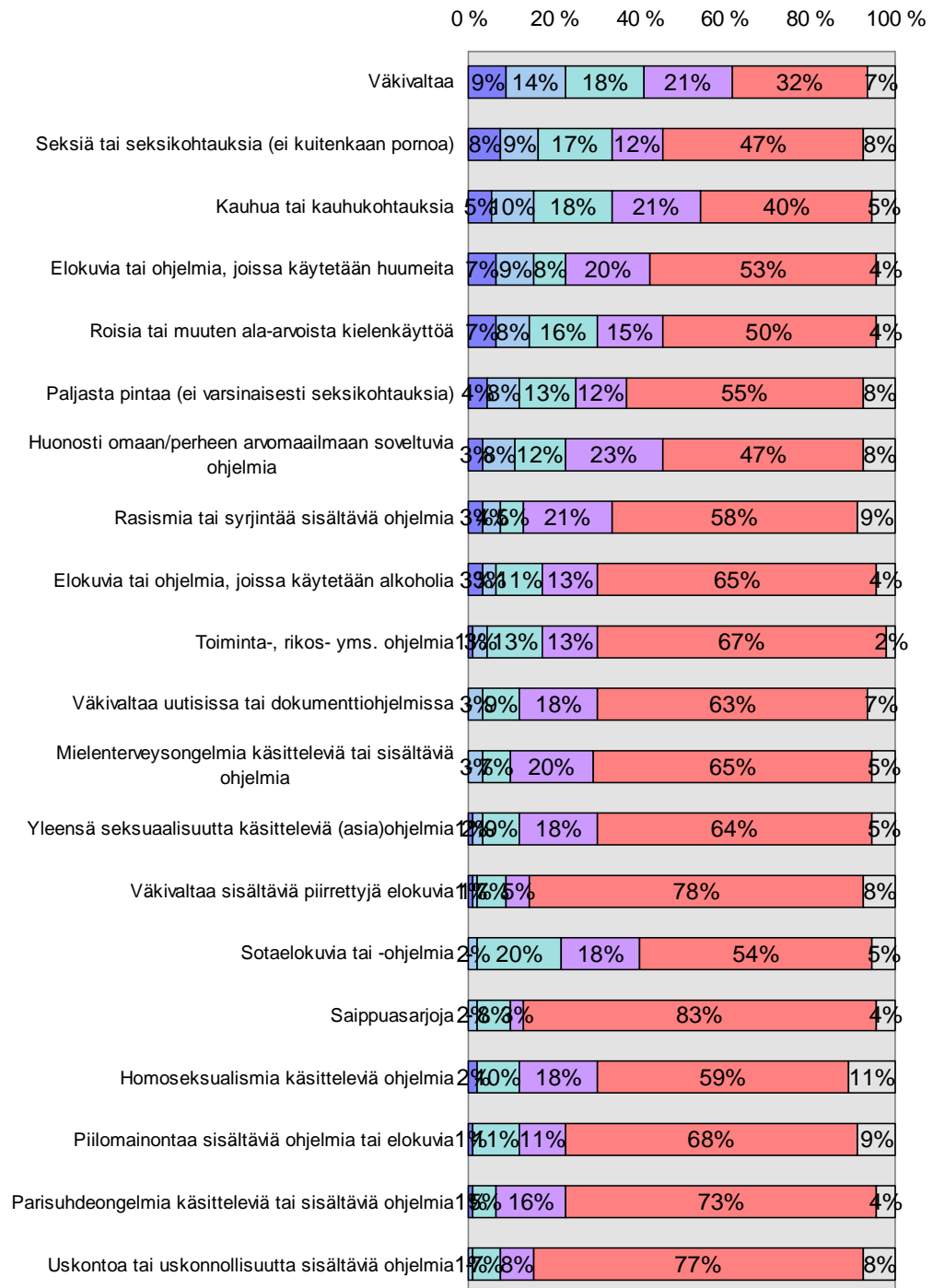
Liitekuvio 24.

TOIMIMINEN ERITYYPPISTEN OHJELMIEN SUHTEEN:

15-17-VUOTIAIDEN VANHEMMAT (%), n=92

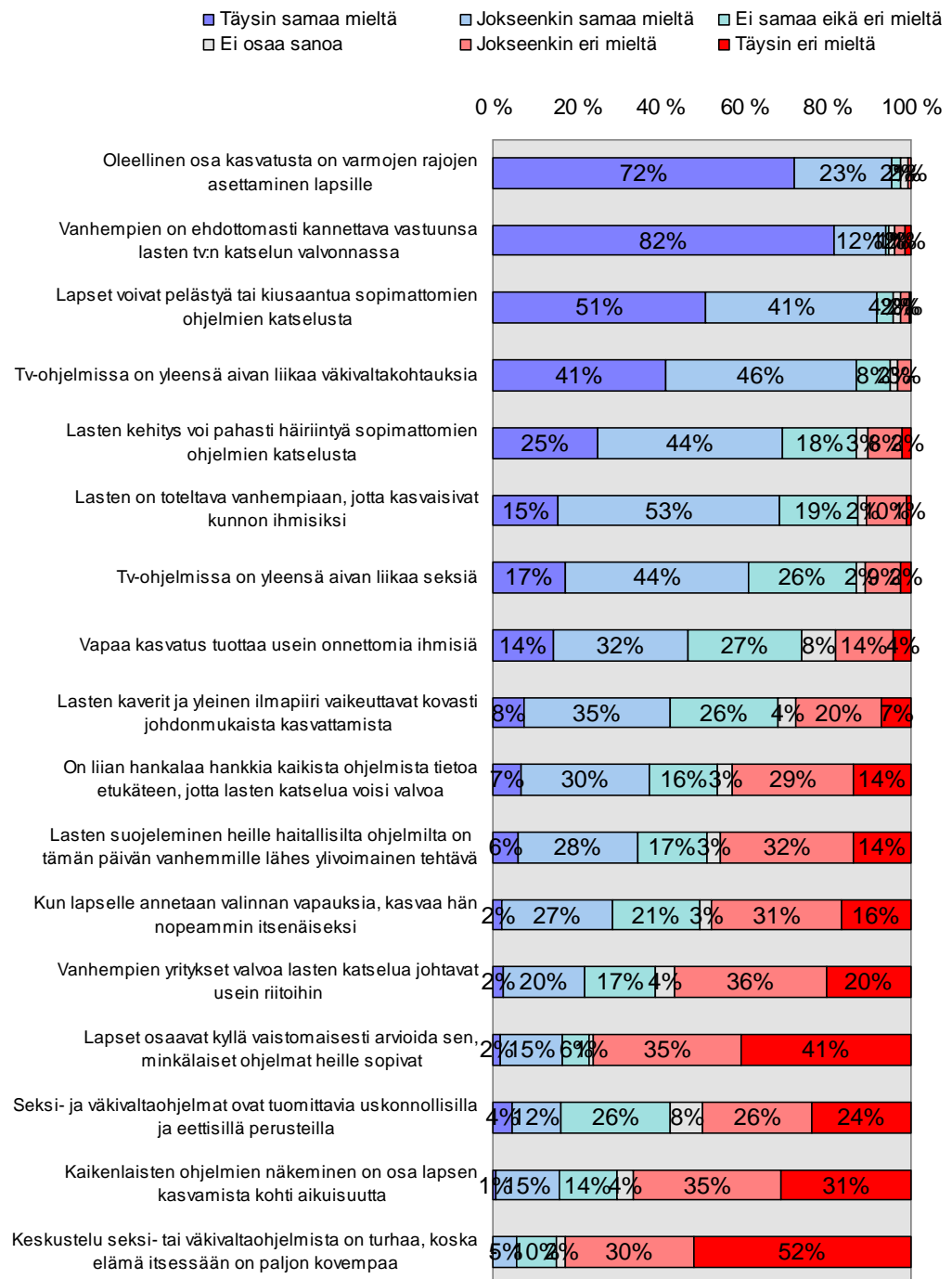
- Kieltää säännöllisesti lasta katsomasta
- Kieltää melko usein lasta katsomasta
- Lapsi saa katsoa silloin tällöin
- Lapsi saa katsoa yhdessä vanhempansa tai vanhemman henkilön kanssa
- Lapsi saa halutessaan katsoa vapaasti
- Ei osaa sanoa

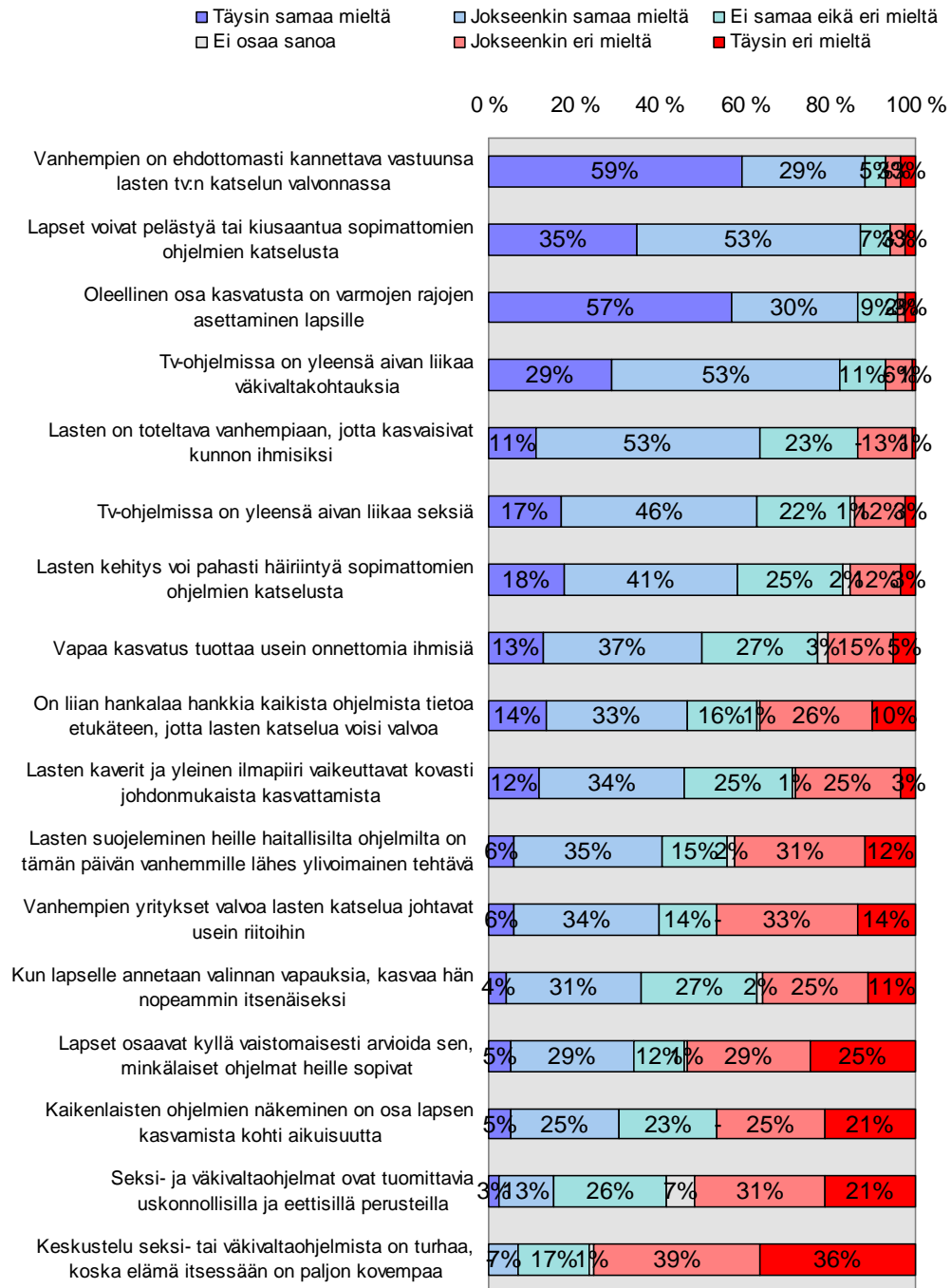
Liitekuvio 25.

MIELIPITEET ERÄISTÄ TELEVISIOON LIITTYVISTÄ ASIOISTA:
ALLE 11-VUOTIAIDEN VANHEMMAT (%), n=292

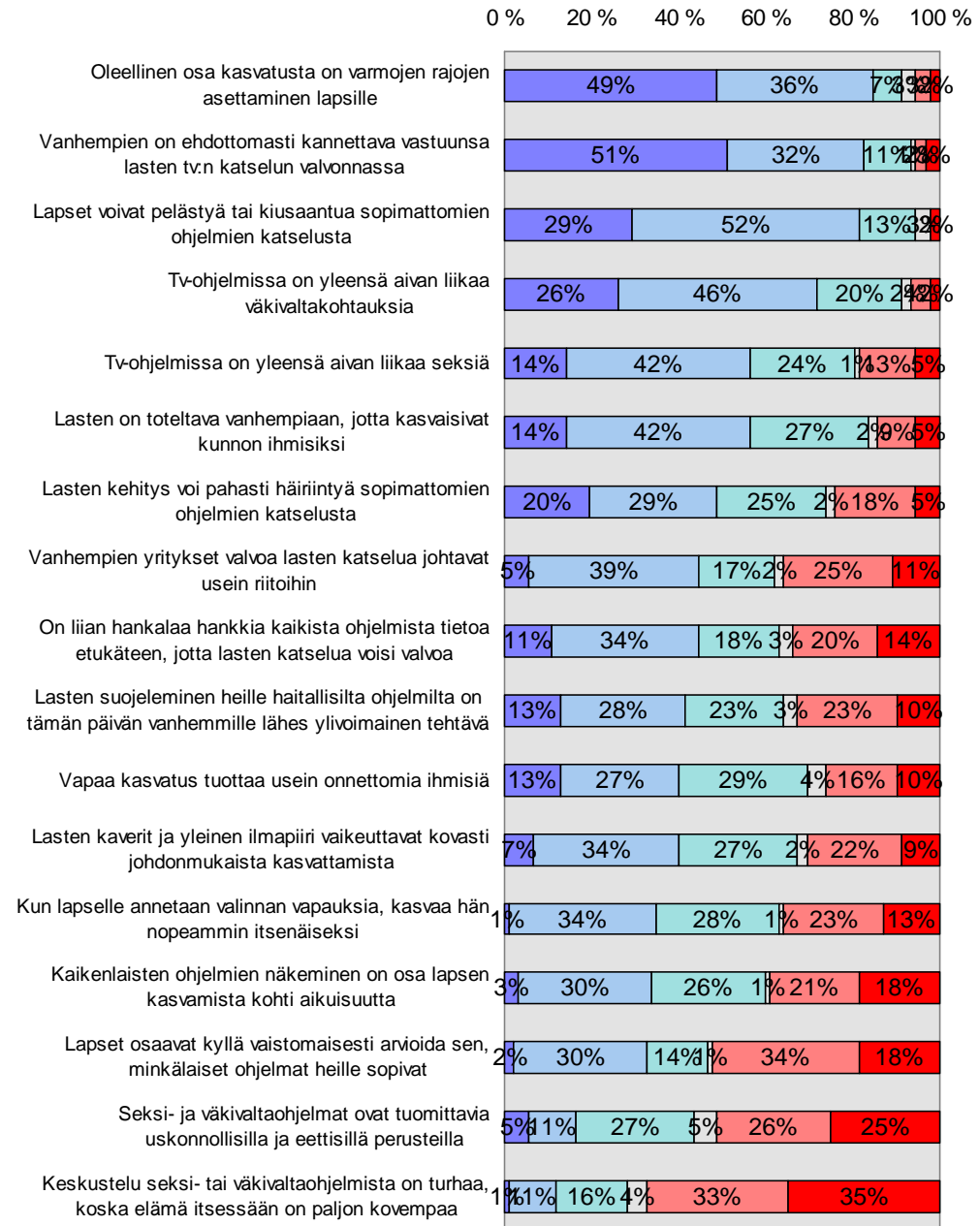
Liitekuvio 26.

**MIELIPITEET ERÄISTÄ TELEVISION LIITTYVISTÄ ASIOISTA:
11-14-VUOTIAIDEN VANHEMMAT (%), n=118**

Liitekuvio 27.

**MIELIPITEET ERÄISTÄ TELEVISION LIITTYVISTÄ ASIOISTA:
15-17-VUOTIAIDEN VANHEMMAT (%), n=92**

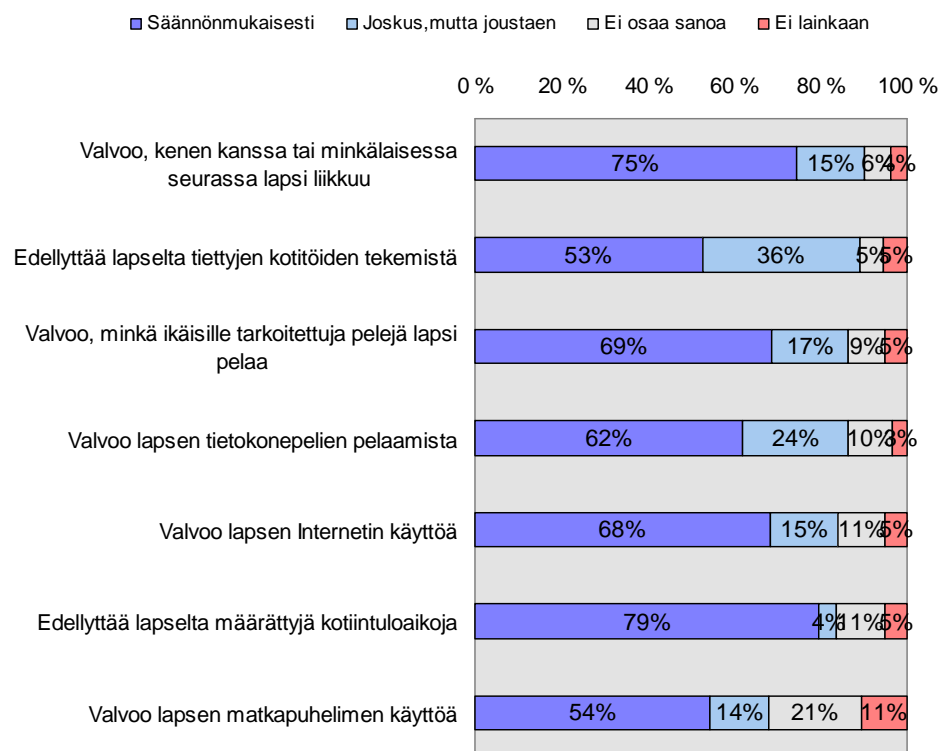
■ Täysin samaa mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä ■ Ei samaa eikä eri mieltä
 □ Ei osaa sanoa ■ Jokseenkin eri mieltä ■ Täysin eri mieltä

Liitekuvio 28.

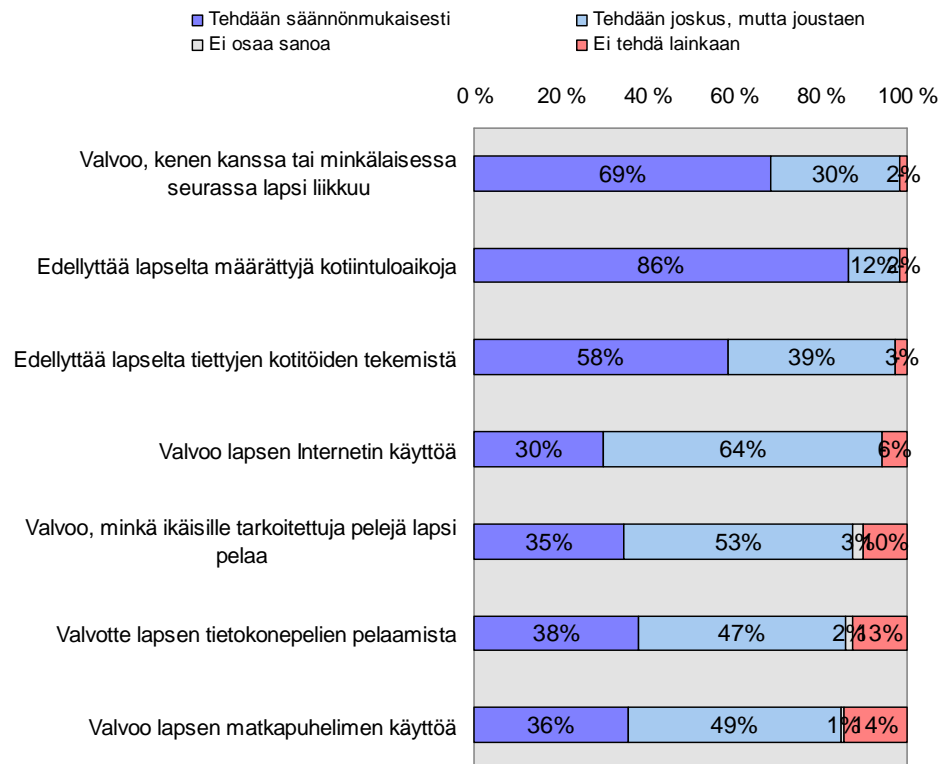
LAPSEN KASVATUKSEEN LIITTYVIÄ ASIOITA:
ALLE 11-VUOTIAIDEN VANHEMMAT (%), n=292

Liitekuvio 29.

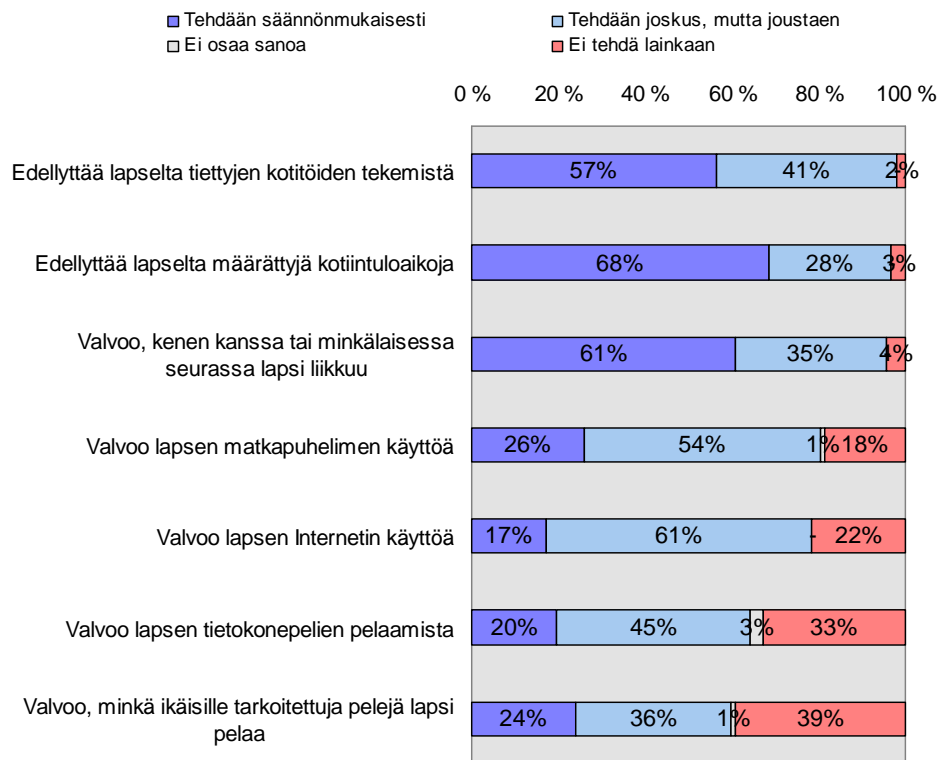
LAPSEN KASVATUKSEEN LIITTYVIÄ ASIOITA:
11-14-VUOTIAIDEN VANHEMMAT (%), n=118

Liitekuvio 30.

LAPSEN KASVATUKSEEN LIITTYVIÄ ASIOITA:
15-17-VUOTIAIDEN VANHEMMAT (%), n=92

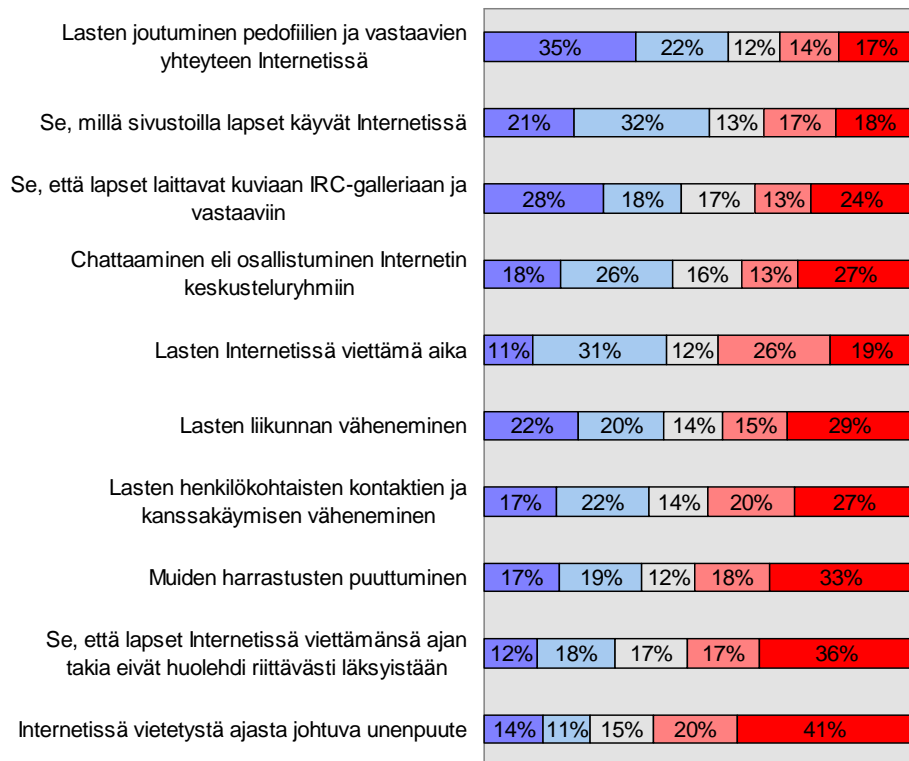
Liitekuvio 31.

INTERNETIIN LIITTYVÄT HUOLESTUTTAVAT PIIRTEET:
huolestuttaa...kun ajattelee omia (alle 11-vuotiaita) lapsia (%), n=292

■ Paljon ■ Jonkin verran ■ Ei osaa sanoa ■ Ei kovin paljon ■ Tuskin lainkaan

0 % 20 % 40 % 60 % 80 % 100 %

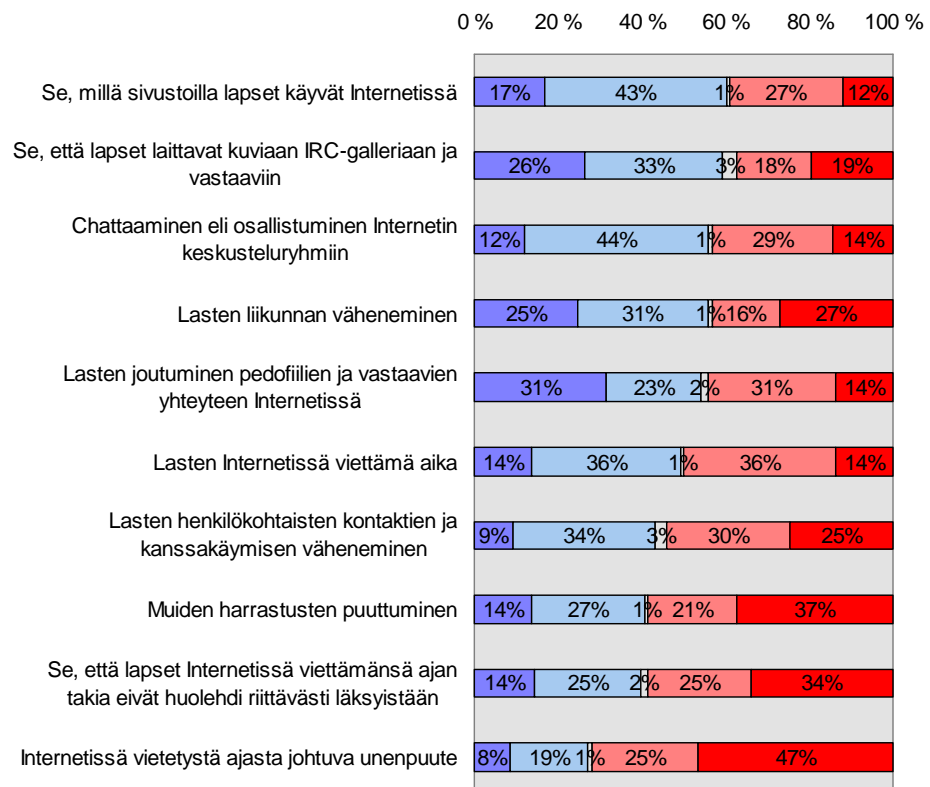

Liitekuvio 32.

INTERNETIIN LIITTYVÄT HUOLESTUTTAVAT PIIRTEET:
huolestuttaa...kun ajattelee omia (11-14 -vuotiaita) lapsia (%), n=118

■ Paljon ■ Jonkin verran □ Ei osaa sanoa ■ Ei kovin paljon ■ Tuskin lainkaan

Liitekuvio 33.

INTERNETIIN LIITTYVÄT HUOLESTUTTAVAT PIIRTEET:
huolestuttaa...kun ajattelee omia (15-17 -vuotiaita) lapsia (%), n=92

■ Paljon ■ Jonkin verran □ Ei osaa sanoa ■ Ei kovin paljon ■ Tuskin lainkaan

0 % 20 % 40 % 60 % 80 % 100 %

